

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE
CLEOPA
12

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA

12

Cu binecuvântarea P.S.

EFTIMIE

Episcopul Romanului

Ediție îngrijită de
Arhimandrit Ioanichie Bălan

Ediția a II-a

MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA
2002

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CLEOPA ILIE, arhimandrit

Ne vorbește Părintele Cleopa / arhim. Cleopa
Ilie. – Ed. a 2-a. - Vânători-Neamț : Mănăstirea
Sihăstria, 2001 –
13 vol.

ISBN 973-86836-2-9

Vol. 12. – 2004. – ISBN 973-86836-6-1

281.95(047.53)

LEGĂTURA MOLDOVEI CU ARDEALUL

– De unde sunteți voi, măi băieți?

– Din Ardeal, părinte.

– Și eu sunt din Ardeal. Răsstrăbunicii mei au fost din Săliștea Sibiului. Eu am un văr, profesor mare la Iași, care-i cu arhivele statului, la Golia, Vasile Ionescu. Și el are toate registrele cu ardelenii care au trecut munții. Din Piatra Neamț până în Vatra Dornei, în toate comunele, sunt ardeleni izgoniți de unguri. Toate comunele. Și Pipirigul și Poiana Teiului și Borca și Sabasa, toți sunt ardeleni fugăriți din Ardeal, care au ocupat Valea Bistriței. Cum au trecut munții, le-au dat munți, poieni și aici s-au instalat. Care au trecut din Ardeal le-au dat acolo.

Tot atunci au trecut și moșii mei, în Vinerea Paștilor. Am găsit scris: Simion Ungureanu, Vasile Ungureanu și Ilie Ungureanu¹.

Ei au venit cu 3000 de oi. Și au spus acolo în Ardeal la autorități că n-au cu ce ierna oile la Sibiu, și au venit că au auzit că este fân mult la Beclean, aici la Dorna, pe la Ilva, și așa au venit să fie cât mai aproape de graniță. Și în Vinerea Paștilor au astupat tălângile la oi, că santinelele ungurești erau departe, la 10 km unul de altul prin pădure, și era un viscol mare, o furtună. Așa au trecut, și când s-au văzut dincoace, santinelele noastre i-au și primit și apoi au coborât la Vatra Dornei. Unul a rămas aici la Pipirig, este un sat de Ilic aici; unul la Tătăruși, comună mare, și unul la Botoșani.

¹ Ungureni erau numiți toți care veneau din Ardeal.

Așa au trecut moșii mei, răsstrăbunicii noștri. Tata știa de aceștia toți. Ei săracii, moldovenii, au adăpostit pe ardeleni când a fost că au venit catolicii și au luat toate cărțile ortodoxe de la bisericile ortodoxe din Ardeal și le-au dat pe foc și au pus cărți de-ale lor, care aveau Crezul cu Filioque.

Și când a intrat bietul Andrei Șaguna, marele român, el era și învățat și cunoscut și la Viena, murise blestemata aceea de Maria Tereza și au intrat alți împărați. Apoi s-a făcut un memoriu mare, câte biserici ortodoxe au fost stricate și mănăstiri, câtă prigoană este și cutare. Și atunci le-au dat voie să pună preoți români la biserici, dacă au. Câți preoți a trimis atunci Moldova, să-i ajute pe ardeleni! Iar Mănăstirea Neamț era în floarea tipăririi.

Cuviosul Paisie, 1794, alimenta atâta ortodoxie de aici, de la Neamț. A trimis 12 care cu cărți religioase bisericesti, cu boi trase peste munți. Arată istoria tot.

Când au ajuns la Sibiu, a fost o mare inaugurare – peste munți se mergea greu atunci, nu erau mașini și drumuri –, Trioade, Penticostare, Mineie, Evanghelii, Apostoli, tot ce trebuie pentru Biserica Ardealului. De aceea se găsesc cărți tipărite aici la Mănăstirea Neamț pe la Bihor, pe la Zalău, pe la toate bisericile.

Foarte mult a ajutat Moldova pe românii din Ardeal. Moșul Gheorghe Lazăr știa toate acestea, săracul. „Ehei, drăguță, dacă nu era Moldova, eram păgâni (catolici) aici. Moldova ne-a ajutat foarte mult”. Așa este!

Și de aceea, măi băieți, bine că ați venit în Moldova, să cunoașteți Moldova, mănăstirile din Moldova. Să ținem legătura națională în inima noastră, Moldova cu Ardealul, că suntem una.

CUVÂNT DESPRE RUGĂCIUNEA MINȚII
rostit în fața părinților Mănăstirii Grigoriu¹,
Muntele Athos – septembrie 1977

Prea Cuvioase Părinte Stareț,
Prea Cuvioși Părinți,

Mai întâi îngăduiți-mi să mulțumesc Preasfintei Treimi, Care mi-a împlinit astăzi dorința mea din copilărie de a ajunge la sfințitul pământ grecesc, adăpat de sângele multor cuvioși, drepți, de martiri și de sfinți, și îndeosebi la Muntele cel Sfânt, la Grădina Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, pentru a mă închina la mulțimea sfintelor moaște și icoane făcătoare de minuni, care de veacuri se păstrează aici, pentru slava preasfântului nume al Sfintei Treimi.

¹ Acest cuvânt al Părintelui Cleopa a fost rostit în fața obștii Sfintei Mănăstiri Grigoriu de la Muntele Athos, cu ocazia pelerinajului făcut în 1977, împreună cu un grup de părinți de la Mănăstirea Sihăstria. Cuvântul a fost publicat în periodicul *Cuviosul Grigorie* al Mănăstirii Grigoriu, nr. 3/1978 și 4/1979, și a avut un larg ecou în rândul credincioșilor greci, după cum se poate vedea în cartea *Amintiri despre Bătrânul Porfirie* de Anastasios Sotirios Tzavaras, ed. Bunavestire, 1999, p. 127-128, unde însă nu se menționează numele Părintelui Cleopa. Cuvântul de față a fost tradus de Protosinghelul Petroniu Tănase, starețul Schitului Prodromu de la Sfântul Munte Athos, după textul apărut în revista Mănăstirii Grigoriu.

Ceea ce simt eu acum nu pot spune cu săracele mele cuvinte, sunt copleșit de răpirea minții. Mănăstirile prin care am trecut ne ridică mintea la Cer, iar cuvioșii părinți la îngerii care laudă și slăvesc pe Ziditorul: „În biserica slavei Tale stând, socotim că ne aflăm în Ceruri”. Primirea călduroasă a sfinților părinți pe la care am trecut rămâne neuitată în inimile noastre. Adâncă smerenie și nemărginita lor iubire ne aduc aminte de cuvintele Cuviosului Casian: „Iubirea de Dumnezeu constă în a ne osteni unii pentru alții”. Astfel, pustnicii nu nesocotesc iubirea lor față de oameni, ci o descoperă în această lepădare de lume și privesc desăvârșirea cu teamă, ca nu cumva iubirea să fie nesocotită cât de puțin.

Dar acum trebuie să mă opresc din multa vorbire, pentru a răspunde la rugămintea cuvioșiiilor voastre de a spune câteva cuvinte despre rugăciunea minții.

Zice undeva Sfânta Scriptură: *Se face oare pâine fără sare? Ce gust au cuvintele goale?* (Iov 6, 6). Acest cuvânt mi se potrivește mie, leneșul și nelucrătorul virtuții, care îndrăznesc să vorbesc preacuvioșiiilor voastre cuvânt gol și pătimăș, eu care nici n-am început să-l trăiesc. Din această pricină, nu veți găsi vreo dulceață în cele ce voi spune, deoarece le grăiesc din minte și nu din osteneala trăirii.

Ce este rugăciunea? Să auzim pe Sfântul Ioan Scărarul, care ne răspunde: „Rugăciunea, după calitatea ei, este dor arzător și unire a omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, menține lumea în existență să nu se destrame din pricina multelor noastre păcate. Este

maica lacrimilor, lăsarea și iertarea păcatelor, podul care eliberează pe om de ispite și de primejdii, peretele care împiedică necazurile și zdrobește războaiele patimilor, oamenilor și dracilor, lucru ceresc și hrană a tuturor îngerilor și sfinților; negrăită bucurie a dreptilor, lucrare neîncetată, hrană a sufletului, luminare a minții, secure care taie deznădejdea, bogăția monahilor, comoara pustnicilor, micșorare și nimicire a mâniei, oglindă care arată sporirea celui ce se roagă, arătare a măsurii virtuților sufletești, aducătoare aminte a fericirii și a darurilor care vor fi date iubiților slujitori ai lui Dumnezeu” (*Scara*, cuv. 28).

Și iarăși: „Este convorbirea minții cu Dumnezeu, odraslă a blândeții, rodul bucuriei și al mulțumirii, izgonire a întristării și a neputinței, înălțarea minții la Dumnezeu” (Evagrie Monahul, Cuvânt despre rugăciune – *Filocalie*).

Și dumnezeiescul părinte Marcu Pustnicul zice că: „Rugăciunea este maica tuturor virtuților” (*Filocalie*: Despre Legea duhovnicească).

Din cele spuse acum pe scurt, putem ști ce este rugăciunea.

Felurile ei, după lucrare, sunt următoarele:

1. Rugăciunea buzelor
2. Rugăciunea minții
3. Rugăciunea minții din inimă
4. Rugăciunea inimii sau care se mișcă de la

sine

5. Rugăciunea fără imagini
6. Rugăciunea curată

7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conștiinței.

8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numește rugăciune, ci „vedere duhovnicească”, despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, și pe Sfântul Maxim Căvsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înțelegem că nu putem despărți un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimțite, organic, așa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân și așa mai departe, fără să știe omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înțeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune, sau mai bine cum zice Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, și aceasta se numește rugăciune și are temeiuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat* (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat și L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înțelegem că aceste mărturii ale Sfintei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulțumi să rămânem toată viața noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii și să avem pomenirea lui

Dumnezeu numai cu gura și cu limba, în timp ce mintea și inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinstește numai cu gura și cu buzele lui, dar inima lui este departe de Mine.*

Totuși, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii și cu aceasta învățăm „de la început” să ne rugăm și să slăvim pe Dumnezeu. Și astfel, așa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, așa și rugăciunea are un început. Prin urmare, și acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire și de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărțile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială și un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinților Părinți. De aceea repet, că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, și a nu învăța să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea și cu inima este o greșală și o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, și, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinții Părinți, având în vedere neputința celor care nu intră în viața călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor și la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică și la rânduielele ei. Dar trebuie să înțelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinții

Părinți numai pentru un timp, din cauza neputinței și a stării noastre duhovnicești pruncești, pentru ca apoi, cu această rânduială, să înaintăm încet-încet pentru a trece la treapta lucrării minții și să nu rămânem până la sfârșit la rugăciunea care se face cu tropare, deoarece zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Ce este mai copilăros decât faptul că noi rostind cu gura cuvinte exterioare de rugăciune, ne înșelăm în plăcuta părere ce ne-o facem despre noi înșine, lăudându-ne cu cantitatea și hrănindu-ne cu acest fariseism din afară”.

Sfântul Macarie Egipteanul, ferindu-ne de acest fel de rugăciune pruncească și arătându-ne stadiul acestui fel de lucrare, zice: „După felul vieții noastre, și rugăciunea noastră să fie îngerească, iar nu trupească, ca să nu zicem idolatră”. „Deoarece – continuă Sfântul Grigorie Sinaitul – dacă ne este îngăduit să ne rugăm cu glasul pentru lenea și neștiința noastră, aceasta s-a făcut cu scopul de a ne înălța la adevărata rugăciune”.

Această rugăciune, numai cu gura și cu glasul, nu poate elibera pe om de patimile lăuntrice, precum auzim pe un părinte din Pateric zicând către un frate: „Dacă lucrarea lăuntrică cea după Dumnezeu nu ajută pe om, atunci zadarnic se ostenește pentru cele din afară”. Pentru aceeași lucrare, Sfântul Isihie Ierusalimiteanul zice: „Dacă omul nu face voia lui Dumnezeu și Legea Lui înăuntrul pântecelui său, adică înlăuntrul inimii sale, atunci nici în afară nu o împlinește cu ușurință” (*Filocalia*, cap. 86). „Ceea ce se întâmplă cu peștele când este scos din mare, același lucru se întâmplă și cu mintea când este scoasă din pomenirea

lui Dumnezeu și rătăcește în pomenirea lumii” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 34).

Trecând la **treapta a doua a rugăciunii**, trebuie să spunem de la început că acela ce se nevoiește cu ea se ridică de la rugăciunea cu buzele la rugăciunea minții cu condiția ca rugăciunea buzelor cu atenție să devină rugăciune. Astfel, obișnuindu-ne cu rugăciunea lui Iisus cu buzele, cele mai însemnate elemente ale acestei rugăciuni sunt următoarele:

1. Atenția;
2. Închiderea minții în cuvintele rugăciunii lui Iisus;
3. A rosti cuvintele rugăciunii fără silă, cu căință duhovnicească;

4. A ține puțin respirația, în timpul rostirii cu mintea a rugăciunii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”

Dacă acestea sunt necesare și la alte rugăciuni, cu atât mai mult sunt necesare la rugăciunea lui Hristos. Rugăciunea lui Iisus, când este făcută cu toată atenția, este rugăciunea pe care trebuie să o facă omul cu mintea. La Sfinții Părinți, această rugăciune are această formă: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul” (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Trebuie să avem în vedere și faptul că rugăciunea minții este obligatorie nu numai pentru monahi, ci și pentru toți credincioșii, deoarece marele Apostol Pavel se adresează tuturor creștinilor când zice: *Rugați-vă neîncetat* (I Tes. 5, 17).

Dar dacă va zice cineva că această poruncă s-a dat pentru rugăciunea cea dinafară cu buzele, îi voi

răspunde: Fiindcă suntem oameni și avem trup, trebuie desigur să ne închinăm lui Dumnezeu și cu metanii trupești, dar fiindcă El este Duh și Minte, și mai presus decât toate duhurile și mințile, de aceea și noi trebuie să-I aducem închinăciune cu mintea și cu duhul, deoarece acest fel de rugăciune este cel mai potrivit și mai aproape de El după firea Lui, deoarece fiecare iubește pe cel asemenea cu sine. Acest lucru nu ne-a învățat pe noi un om, ci însuși Fiul lui Dumnezeu, Care ne-a zis: *Tatăl astfel de închinători voiește. Duh este Dumnezeu și cel ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr* (Ioan 4, 24).

Dar o astfel de închinare, în duh și în adevăr, se face mai ales cu rugăciunea minții și a inimii. Tocmai de aceea și dumnezeiescul Părinte Grigorie Sinaitul a învățat această lucrare a rugăciunii minții nu numai pe monahii din Sfântul Munte, ci începând de aici a mers învățând această lucrare și pe râvnitorii cei căsătoriți, ca să o cunoască până și în Țara Românească.

Apoi și luminatul Sfânt Grigorie al Tesalonicului, în diferite cuvinte, nu numai că îndeamnă pe toți creștinii să se roage cu inima, ci și un întreg cuvânt trimite filosofilor Ioan și Teodor, care trăiau în lume, cărora le descoperă tainele sfintei rugăciuni (a minții) și a trezviei (Sfântul Nicodim Aghioritul). Și iarăși, dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul, arătând că prin această chemare a numelui lui Hristos, se naște în inima omului dragostea pentru El, zice: „Cei ce iubesc mult pe cineva, obișnuiesc să pomenească cu dulceață chiar și numele aceluia” (Cuvânt la Sfântul Botez).

Acest lucru îl adeverește și Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea celui ce-L iubește, îndată sufletul său varsă mulțime de lacrimi, fiindcă dragostea are obicei să verse lacrimi la pomenirea celor iubiți”.

În ce privește înfrânarea de la mâncare și îndeletnicirea cu postul, lucrul este foarte necesar celor ce se îndeletnicesc cu rugăciunea minții. Dar post și înfrânare de la mâncare și de la somn nu peste măsură, pentru că astfel de post produce pagubă în loc de folos.

Despre aceasta, Marele Vasile ne învață, zicând: „Măsura nevoinței trupești să fie potrivită cu măsura puterii trupești a fiecăruia dintre noi”. Și dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, arătându-ne același lucru – adică în postul și nevoința trupească să folosim calea împărătească –, zice: „Dă trupului după puterea lui și toată voința ta o îndreaptă spre lucrarea minții”. Adică trebuie să avem trupul sănătos și nu neputincios peste măsură, fiindcă lucrarea minții cere și un trup sănătos. Prin urmare, trebuie să fugim cu tot dinadinsul de postul nemăsurat și de nevoința trupestă exagerată.

Dar să spunem ceva despre căldura care se produce în timpul acestei sfinte rugăciuni, ca să cunoaștem care este din fire și care de la draci și care din harul și darul lui Dumnezeu. Să începem cu descrierea acestei călduri, după mărturia dumnezeiescului părinte Calist, Patriarhul Constantinopolului, care cu privire la aceasta zice: „Mai înainte de toate, vine o căldură de la răunchi, care ne cuprinde și care se

arată ca o înșelare. Totuși aceasta nu este înșelare, ci o lucrare firească, produsă din lucrarea voinței. Dar dacă cineva ar socoti că această căldură este de la har, atunci cu adevărat se înșeală. În toate cazurile când se produce o astfel de căldură, lucrătorul rugăciunii nu trebuie să o primească, ci să o respingă.

Apoi vine o altă căldură de la inimă și dacă mintea în acest timp coboară la gânduri de desfrânare, aceasta, fără nici o îndoială, este înșelare. Dar dacă tot trupul se încălzește de la inimă, în timp ce inima este curată și fără patimă, și este ca și cum s-ar alipi de adâncul inimii, atunci este cu adevărat o lucrare a harului și nu este înșelare”.

Cunoscând noi acest lucru, este bine ca de la început să obișnuim mintea ca în timpul rugăciunii să se afle în partea de deasupra inimii și să privească în adâncul ei, dar să nu fie la mijloc, la o parte sau în partea de jos a inimii.

Pricina pentru care trebuie să procedăm astfel este următoarea: Când mintea se află în partea de deasupra inimii și lucrează rugăciunea înlăuntrul ei, atunci ea este ca un împărat, care stă la înălțime și observă în toată libertatea toate gândurile rele, pe care le zdrobește și le nimicește cu numele lui Iisus Hristos, ca pe alți prunci babilonești. În același timp, fiind departe de stomac, se poate feri de lucrarea patimilor poftei, care se află în firea noastră de la căderea lui Adam.

Despre diferitele feluri de căldură învață și marii pustnici și lucrători ai rugăciunii lui Iisus din Rusia: Episcopul Teofan Zăvorâtul și episcopul Ignatie

Briancianinov. Iată ce zice Episcopul Teofan despre căldura din timpul rugăciunii: „Adevărata căldură este un dar al lui Dumnezeu. Dar este și o căldură firească care este rod al străduințelor și al stărilor noastre proprii. Acestea se deosebesc între ele ca aurul de pământ”.

Apoi continuă zicând: „Primul rod al căldurii dumnezeiești este concentrarea gândurilor și dorul puternic după Dumnezeu”. De asemenea, când a fost întrebat de cineva dacă această căldură firească este duhovnicească, cuviosul episcop a răspuns: „Nu este duhovnicească, nici cerească, ci este o căldură obișnuită a sângelui nostru, dar fiindcă ține rugăciunea în inimă și ajută la împlinirea mișcărilor duhovnicești, se numește duhovnicească. Aceasta însă numai în cazul când nu este însoțită de vreo dulceață a poftelor, fie și ușoară, ci ține sufletul și trupul în stare de liniște. Când însă căldura care însoțește rugăciunea lui Iisus nu este însoțită de simțire duhovnicească, nu trebuie să se numească duhovnicească, ci simplă căldură a sângelui. Cine pe această căldură o numește duhovnicească, fără să vadă în aceasta simțiri duhovnicești, acela cade sigur în greșală. Dar cine o va numi «din Har», acela este și mai greșit. Există și alte mișcări ale trupului, care ajută la rugăciune, dar ele nu sunt aceleași la toți. Dar la acestea nu este cazul să ne oprim”.

Episcopul Ignatie Briancianinov, privitor la acestea, zice cam același lucru ca și episcopul Teofan și anume: „Căldura care provine de la încordarea trupei a voii este și aceasta trupească. Este o

căldură firească a sângelui din regiunea firească a pieptului”.

Sfântul Calist mai zice următoarele despre aceste călduri: „Vine și o altă căldură din inimă și dacă în acest timp în minte vine un gând de desfrânare, acest lucru este o adevărată înșelare. Dar când tot trupul se încălzește de la inimă, iar mintea rămâne curată și fără patimă, ca legată de adâncul lăuntric al inimii, atunci aceasta, fără îndoială, este o lucrare a harului și nu a înșelării. Uneori, la acei care încearcă acest fel de stări, apare și o transpirație trupească din multa căldură care se află în trup, și atunci se mișcă din inimă o sfântă lucrare, care se înalță ca o frunză de la inimă și mișcă mintea spre cele din lăuntru – ca și cum ar fi chemată de acea sfântă lucrare – ca să strige adesea: «Iisuse al meu, Iisuse al meu». Așa încât când se deschide inima, numai atâta strigă mintea: «Iisuse al meu» și nu poate rosti toată rugăciunea, adică «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă», din pricină că inima se deschide des.

Deci aceia care zic că într-o astfel de lucrare pot rosti întreaga rugăciune, se înșeală, deoarece mintea care se află într-o astfel de lucrare duhovnicească în inimă, nu poate zice nimic mai mult decât: «Iisuse al meu». Atunci cu adevărat dintr-o astfel de sfântă lucrare a rugăciunii se face în inimă un fel de teamă plină de evlavie și în suflet, din lucrarea rugăciunii, se face o mare mângâiere. Și atunci inima saltă și revarsă lacrimi pline de dulceață, care curg dulce din ochi cu o întristare plină de bucurie. Și atunci inima fierbe de

dumnezeiasca lucrare și întreg trupul este luminat și mintea într-o astfel de stare strigă: «Doamne miluiește».

Și așa cum untdelemnul dintr-un vas plin, încălzit la un foc tare, se revarsă peste margine fierbând, așa se întâmplă și în inima care este încălzită de duhovniceasca lucrare, ea revarsă căldură în tot trupul și-l face înfocat; și cine trăiește o astfel de stare simte că toate cele lăuntrice ale sale sunt gata să iasă din el.

Se întâmplă și alte minunate taine la acela care are o astfel de lucrare. De multe ori apare o lumină cu ajutorul căreia vede înlăuntrul său o luminare, care îl strălucește ca soarele și care izvorăște din inimă. Atunci în inimă au loc și alte taine, dar nu pot să le descriu. Mintea vede toată făptura și spăimântată de mirarea sfintelor lucruri și de vederea tainelor dumnezeiești, înalță doxologii din adâncul inimii, pe care nu pot să le descriu prin cuvinte. Atunci omul se îndumnezeiește cu totul din această mișcare dumnezeiască, dincolo de ce este material și simțit, și se vede plin de o negrăită bucurie, asemenea cu unul care este beat. Și după aceasta, mintea este răpită de o vedere dumnezeiască și vede taine înfricoșate, despre care nu pot vorbi amănunțit. Vede mintea dumnezeiești vederi, vede bucuria dreptilor și frumusețile raiului. Și mai presus de minte vede în cer taine înfricoșate și preaslăvite și cu cât se înalță omul mai presus de cursele diavolilor, cu atât mai mult vede cele pe care i le dă Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin”.

Menționând aici aceste taine, pe care le descoperă Dumnezeu celor care Îl iubesc și Îl roagă dintru adâncul inimii lor, m-am gândit: Oare câte minți și inimi din neamul omenesc s-au învrednicit de aceste descoperiri de la Dumnezeu, de-a lungul veacurilor? Oare există acum pe pământ astfel de rugători? Aceste taine numai Cel prea bun le știe.

II

După această lămurire despre cele trei călduri, care însoțesc rugăciunea lui Iisus și după cele mai sus arătate taine la acel care a ajuns să obișnuiască mintea cu rugăciunea duhovnicească, care de multe ori depășește cadrul rugăciunii, ajungând la vederea duhovnicească, vom continua cercetând reținerea cu măsură a respirației din timpul rugăciunii minții și folosul duhovnicesc, care rezultă din această reținere.

Fiindcă mintea noastră de la naștere, din copilărie și din tinerețe este obișnuită cu lucrările din afară ale acestei lumi, trebuie ca și noi, când rostim această sfântă rugăciune a minții, să nu respirăm prea des, cum se face în chip firesc, ci trebuie să reținem puțin respirația până când vom spune cu cuvântul lăuntric această rugăciune și apoi să respirăm, așa cum ne învață Sfântul Marcu Ascetul, zicând: „Mintea rugându-se fără răspândire, strâmtorează inima și o frânge, dar *inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o urgisește* (Ps. 50)” (*Filocalia*, vol. 1, c. 34).

Dar să fie cunoscut că îndeosebi începătorii au nevoie de această puțină reținere a respirației când se roagă, fiindcă cei sporiți în rugăciunea minții, chiar

fără această reținere, și numai prin cuvântul lăuntric intră în inimă și rămân acolo. Totuși și aceștia, când vor să întoarcă mintea în inimă cu mai multă iubire de osteneală și mai ales în timpul luptei cu gândurile și cu ispitele, ca prin această întoarcere să se roage mai nerăspândit, fac aceasta de asemenea cu o reținere măsurată a respirației (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Prin urmare, în cele de mai sus s-a arătat care este folosul reținerii respirației cu măsură în timpul rugăciunii minții și la ce ajută ea îndeosebi pe începătorii noștri, care se străduiesc să se obișnuiască cu rugăciunea lui Iisus.

Dar trebuie să știm că rolul principal în lucrarea rugăciunii minții îl are paza atenției. Sfântul Teofan Zăvorâtul, arătând acest lucru, zice: „Lucrul principal pentru o bună rugăciune este atenția. Fără atenție nu există rugăciune. Mijloacele exterioare rămân mijloace”. Și iarăși același episcop, fiind întrebat prin scrisoare de o fiică duhovnicească a sa, dacă rugăciunea minții este trebuitoare și pentru creștinii căsătoriți, răspunde: „Cine nu are rugăciunea minții lăuntrică, nu are nici un fel de rugăciune. Fiindcă numai rugăciunea minții este adevărata rugăciune; de aceea este și bineprimită și plăcută lui Dumnezeu. Aceasta trebuie să fie esența unică a rugăciunii, și a celei de acasă și a celei din biserică, și pentru monahi și pentru obștea creștinilor ortodocși. Deoarece lipsind cuiva rugăciunea minții, rugăciunea lui are numai formă de rugăciune, dar nu este rugăciune. Deci ce este rugăciunea? Oare nu înălțarea minții și a inimii către Dumnezeu? Deci esența rugăciunii este înălțarea minții din inimă

către Dumnezeu. Mintea se sălășluiește în inimă conștientă în fața lui Dumnezeu. Aceasta este rugăciunea minții”.

Când ne rugăm, trebuie să coborâm din minte în inimă. *Eu dorm și inima mea veghează* (Cânt. 5, 3). *A trimis Dumnezeu Duhul Fiului Său în inima voastră, care strigă: Avva Părinte* (Galateni 4, 6).

Începând să vorbesc despre rugăciunea care se lucrează cu mintea în inimă, cea mai bună rugăciune care se face prin întoarcerea minții în inimă, să auzim de la început pe Domnul, Care ne îndeamnă, zicând: *Iar tu când te rogi, intră în camera ta și închide ușa ei, roagă-te Tatălui tău în ascuns și Tatăl tău văzând în ascuns, îți va da ție la arătare* (Matei 6, 6). Camera aceasta, după tâlcuirea Sfântului Dimitrie al Rostovului și a altor Sfinți părinți, este inima noastră.

Și dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul arată să închidem camera inimii în timpul rugăciunii, apoi să ușurăm din când în când lucrul acesta al încordării, precum ne învață și Sfântul Nichifor Pustnicul, zicând: „Să punem mintea cu atenția și cu cuvântul rugăciunii acolo unde de obicei vorbim cu noi înșine, adică sub gât, în partea de sus a pieptului și după aceea iarăși să coborâm deasupra sânelui stâng”.

Nu trebuie să nesocotim această îndrumare, oricât de simplă și de puțin duhovnicească ni s-ar părea. Trebuie neapărat să coborâm de la cap la inimă. De asemenea trebuie să știm bine că puterea vorbitoare a inimii noastre este așezată de Creatorul nostru în partea de sus a inimii. Aceasta este puterea prin care inima omului se deosebește de inima animalelor.

Putere și cap al sufletului este mintea, care chiar dacă este duhovnicească, ea însăși își are locul ei de petrecere în creier.

De asemenea puterea cuvântului sau duhul omului, cu toate că este duhovnicesc, se află în partea de sus a inimii, care se găsește sub sânul stâng, lângă sân și puțin mai sus de el. Deci ca să se facă unirea minții cu inima, trebuie ca în timpul rugăciunii să ținem atenția și memoria în acest loc, unde se află puterea grăitoare a inimii. Unirea minții cu inima constă în unirea cugetelor duhovnicești ale minții cu simțirile duhovnicești ale inimii.

Sfântul Teofan Zăvorâtul, explicând cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre rugăciune, zice următoarele: „În rânduiala firească de trecere de la cele din afară la cele dinăuntru, adică la inimă, prima vătămă care poate vătăma lucrarea rugăciunii, încercând să oprească mintea să coboare în inimă, este imaginația. De aceea, trebuie să ne păzim de aceasta cât mai mult posibil. Pentru a putea ajunge la adevăratul loc lăuntric, adică la inimă, să amintim pe scurt că cea mai simplă regulă a rugăciunii este să nu ne imaginăm nimic. Trebuie să cugetăm că Dumnezeu este Duhul cel mai desăvârșit, Care nu are nici formă, nici înfățișare. De aceea trebuie să ne străduim să ne rugăm lui Dumnezeu fără să ni-L închipuim. Gândurile sfinte și închipuirea lor se produc în timpul cugetărilor evlavioase. Totuși, în unele cazuri din timpul rugăciunii, deoarece închipuirile imaginației țin mintea în afara inimii, chiar dacă acestea ar fi sfinte, în timpul rugăciunii atenția noastră trebuie să

fie înlăuntrul inimii. Închiderea cugetării în inimă este semnul de început al unei rugăciuni făcute cum trebuie. Așa cum rugăciunea aceasta este calea pe care am urcat la Dumnezeu, tot așa și îndepărtarea rugăciunii de la inimă, îndepărtează de această cale. Prin urmare, cei care folosesc acest fel de imaginație în timpul rugăciunii, chiar de la început pun piedici la lucrul pe care l-au început cu râvnă”.

Deci vedem că este foarte necesar și folositor să ne păzim de orice fel de imaginație în timpul rugăciunii. Totuși, ce este închipuirea sau imaginația? La această întrebare ne răspunde dumnezeiescul Părinte Grigorie Tesaloniceanul, care zice: „Închipuirea sau imaginația este organul lăuntric al simțirii lăuntrice a sufletului. Această închipuire este mai subțire decât simțirea, dar mai groasă decât mintea și de aceea se numește hotarul dintre minte și simțire. Aceasta se mai numește și "hârtie" a împăratului, adică a minții, pe care se scriu și se zugrăvesc imaginile lăuntrice, bune și rele, ale simțirii” (Sfântul Nicodim Aghioritul). Aceasta este ecranul pe care se imprimă toate cele văzute cu ochii, cele auzite cu urechile, cele mirosite cu nasul, câte le-am gustat cu gura și câte le-am atins cu simțul. De aceea și Aristotel o numește "simțirea de obște", fiindcă aceasta singură conține toate imaginile care au intrat din afară prin cele cinci simțuri ale noastre.

Dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul zice: „Așa cum trupul are ca lume gândurile, așa și mintea are ca lume lucrurile; și precum trupul desfrânează cu trupul femeii, așa și mintea desfrânează cu ideea

temeii prin chipul trupului ei. Deoarece vede în minte înălțășarea trupului său amestecat cu acela al femeii... În chip asemănător se luptă mintal imaginile trupului său cu imaginea celui care l-a mâhnit... Și același lucru se întâmplă și cu alte păcate. Fiindcă cele ce le face trupul cu faptele în lumea lucrurilor, aceleași le face și mintea în lumea gândurilor..." (*Filocalia*, Suta a treia de capete pentru dragoste, c. 53).

Prin urmare, cunoscând modul în care lucrează imaginația în diferite păcate și cât de plină este aceasta de rele, trebuie tocmai de aceea să facem ceea ce ne învață cu dreptate dumnezeieștii Părinți: „Că adică să arătăm mai multă grijă în paza imaginației, decât la înseși organele simțurilor din afară”. Mare grijă trebuie să avem la mișcările lăuntrice ale imaginației noastre și să nu o lăsăm să aibă legătură cu aducerea aminte cu plăcere de lucrurile cele văzute cu ochii, de cele auzite cu urechile, de aromele câte le-am mirosit, de mâncările dulci și rele pe care le-am încercat cu gustul, de acelea pe care le-am pipăit mai înainte și în general de orice păcat închipuit cu mintea și care ne-a luptat cândva (Sf. Nicodim Aghioritul).

Și dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul confirmă cele de mai sus, zicând: „Este mare lucru să nu fie cineva stăpânit de vreo patimă, când se află în fața lucrurilor care o provoacă, dar este mai mare să rămâi nepătimaș în fața închipuirilor lor. Deoarece războiul dracilor împotriva noastră prin gânduri este mai mare decât războiul prin lucruri” (*Filocalia*, Prima sută despre dragoste).

A doua vamă a drumului care duce la cele dinlăuntru – și de care trebuie să ne păzim – este cea rațională, gândul, mintea luată în sine ca putere cugetătoare și de judecată... De această vamă trebuie să trecem fără oprire. Mai mult, trebuie să coborâm împreună cu mintea în inimă. Când unii se opresc la acest stadiu, ei ajung apoi la al doilea chip neîndreptățit al luării aminte în rugăciune, care se caracterizează prin faptul că mintea rămâne în cap și voiește să pună rânduială și să se grijească de toate care există în suflet, osteneală însă pierdută, deoarece nu câștigă nimic. Aceasta aleargă după toate, dar nu poate birui nimic, ci are numai înfrângerii. Aceasta este a doua formă de luare aminte și a folosirii atenției în timpul rugăciunii, și cine dorește mântuirea sa trebuie să fie foarte atent și să vadă paguba pe care o produce în sufletul său oprirea la acest stadiu. Totuși, această a doua formă de rugăciune este cu totul mai bună decât prima, așa cum noaptea cu lună este mai bună decât noaptea fără lună. Cuviosul Teofan numește acest fel de rugăciune a minții: „din cap”, deosebind-o de cel de-al treilea, care este al minții în inimă sau al inimii unită cu mintea.

Cel de al treilea fel de rugăciune și atenție se înfățișează astfel: Mintea în timpul rugăciunii petrece fără ieșire în interiorul inimii și de aici, dinlăuntru inimii, înalță rugăciune către Dumnezeu. Aici se află toată esența lucrării. Deci, astfel – cum am arătat și mai înainte – trebuie ca mintea să se coboare în inimă, goală de orice imaginație, adică fără închipuire, fără să cugete ceva sensibil și fără să aibă vreun gând

lăuntric sau exterior, fie el chiar și bun. Aceasta pentru că Dumnezeu se află în afară de cele simțite și de cele cugetate și mai presus decât toate acestea. De aceea și mintea care caută să se unească cu Dumnezeu în rugăciune, trebuie să rămână în afară de toate cele simțite și cugetate și mai presus de toate acestea, pentru a ajunge la dumnezeiasca unire.

De aceea și dumnezeiescul Părinte Nil Pustnicul zice: „Când te rogi, să nu-ți închipui dumnezeirea, nici să lași vreo altă formă să intre și să se întipărească în mintea ta”. Și iarăși, Sfântul Nicodim Aghioritul arată că la această întoarcere a minții în inimă și la intrarea ei într-însa cu rugăciunea minții, trebuie să unim acestea trei: mintea, cuvântul lăuntric și voința noastră, astfel încât aceste trei părți ale sufletului nostru să devină una și această una să rămână trei. Pentru că în forma aceasta, omul, care este icoană a Sfintei Treimi, se amestecă și se unește cu întâiul chip, potrivit mărturiei Sfântului Grigorie Palama, care zice: „Când mintea cea una devine întreită, rămânând totuși una, atunci se amestecă cu unimea Sfintei Treimi, închizând drumul oricărei înșelări și se află așezându-se mai presus de trup, de lume și de toți stăpânii lumii – draci” (*Filocalia*, cap. 2, Despre rugăciune). Și când omul ajunge la această fericire, adică să se unească cu Dumnezeu în acest chip în inima lui, atunci el însuși îi aduce lui Dumnezeu toată făptura simțită și gândită, căruia el îi este legătură și cuprindere, după mărturia aceluiași Sfânt Părinte Grigorie.

Unii dintre asceții încercați au spus că „rugăciunea inimii este respirația sufletului, deoarece prin aceasta omul respiră în Duhul Sfânt. Din această respirație a sufletului în Duhul Sfânt începe în inima omului viața creștină”. Tot cel ce are rugăciunea inimii, se străduiește ca în timpul ei, toate cuvintele rugăciunii lui să-l ducă până la simțirea inimii.

Sfântul Marcu Pustnicul, arătând că diavolul are mare ură pe cei ce se roagă lui Dumnezeu din inimă, zice: „Când va vedea diavolul că mintea se roagă lui Dumnezeu din inimă atunci vine cu ispite mari și grele”.

Esența lucrării în timpul acestei sfinte și din inimă rugăciuni – după învățătura Sfinților Părinți – este să stea cu mintea în inimă și să strige către Dumnezeu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă”.

Și iarăși, fiindcă unii întreabă dacă același lucru este lucrarea minții și rugăciunea inimii, vom arăta cât mai pe scurt deosebirea dintre ele. Adică: Rugăciunea minții este atunci când cineva se întărește cu atenția în inimă și înalță de acolo rugăciunea către Dumnezeu. Iar lucrarea minții este când cineva așezat cu atenția în inimă, prin pomenirea lui Dumnezeu îndepărtează tot gândul care ar încerca să intre în ea. Unii, în timpul lucrării rugăciunii se opresc în imaginație, alții în lucrarea minții în cap. Dar adevăratul pas îl fac cei care, trecând de aceste stadii, ajung la pacea inimii și se ascund în ea. Prin urmare, după Sfântul Isaac Sirul, „inima este jertfelnicul gânditor al lui Dumnezeu” (cuv. 32).

Același Sfânt Părinte Isaac Sirul, arătând că liniștea și cugetarea la moarte ne ajută la rugăciunea inimii și la apropierea noastră de Dumnezeu, zice: „Iraților, să iubim liniștea până ce va muri lumea din inima noastră și neconținut să ne aducem aminte de moarte, deoarece prin aceasta putem să ne apropiem de Dumnezeu în inima noastră” (cuv. 34). Iar pentru marele folos pe care îl are omul de la rugăciune, zice: „Cine dorește și vrea să vadă pe Domnul înlăuntrul său se grijește să-și curețe inima prin neîncetata aducere aminte de Dumnezeu” (cuv. 43). „Deoarece este înfricoșat dracilor și iubit de Dumnezeu și de îngerii lui, acela care cu călduroasă râvnă, noaptea și ziua caută pe Dumnezeu în inima lui” (cuv. 43).

Învățăături asemănătoare despre rugăciunea inimii ne dă și Cuviosul Teofan Zăvorâtul, zicând: „Stai cu atenție și cu frică de Dumnezeu în inima ta, și de aici adresează lui Iisus rugăciunea, din adâncul sufletului, și lucrând astfel, așteaptă cu răbdare și smerenie și cu inimă înfrântă, cu simțire de pocăință, până ce va veni și se va atinge de inima ta harul lui Dumnezeu și va trezi în ea rugăciunea neîncetată, cea de sine mișcătoare, care murmură ca un pârâiaș și care va fi pentru tine ca un paznic, care păzește inima de totă necurăția și primejdia, după cuvântul Scripturii: *Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ținește viața* (Pilde 4, 23). Atunci și toată viața ta, în măsura în care este hotărâtă de inimă, va deveni curată și luminoasă”.

Și Sfântul Episcop Ignatie Briancianinov, care a fost un mare lucrător al rugăciunii inimii și a scris

multe despre această rugăciune, îndemnându-ne să ne îndeletnicim cu rugăciunea lui Iisus, ne spune că această rugăciune are două părți, care duc la rugăciunea curată, care este încununată de nepătimire sau de desăvârșirea creștinească la ostenitorii cărora Dumnezeu va binevoi să le-o dea.

În primul stadiu, cel ce se roagă este lăsat să se roage numai cu puterile sale. Harul lui Dumnezeu, fără îndoială, ajută pe cel ce se roagă, dar nu-și descoperă prezența sa. În acest timp, patimile ascunse ale sufletului se pun în mișcare silind pe lucrătorul rugăciunii să se smerească. Biruințele și înfrângerile se înlocuiesc unele pe altele, iar voința liberă și neputința omului se arată în toată golătatea.

În stadiul al doilea, harul lui Dumnezeu își arată simțit prezența sa în lucrare, unind mintea cu inima și dând putere pentru ca rugăciunea să se facă fără întrerupere, cu plângere și cu căldură, din inimă. Această a doua rugăciune provine din prima. Acum atenția minții în timpul rugăciunii atrage inima în consimțire și când se întărește rugăciunea, consimțirea inimii trece într-o unire a minții cu inima. În sfârșit, în timpul atenției care s-a unit cu rugăciunea, mintea coboară în inimă, pentru cea mai adâncă lucrare a rugăciunii.

Și Sfântul Varsanufie cel Mare, arătând că prin osteneala și prin întristarea inimii se câștigă rugăciunea inimii, ne sfătuiește, zicând: „Silește cu durere inima ca să dobândească căldură și rugăciune și Dumnezeu îți va da să le ai pe cele două veșnic. Numai să știi că uitarea le izgonește pe acestea, născându-se în noi din nepăsare și lene”.

De asemenea, Sfântul Isaac Sirul, marele dascăl al liniştii şi al rugăciunii inimii, arătând că cine va ajunge la adevărata rugăciune a inimii, va ajunge la sfârşitul tuturor lucrurilor bune, zice: „Când cineva se va învrednici de necontenita rugăciune a inimii, ajunge la capătul tuturor faptelor bune şi astfel devine lăcaş al Sfântului Duh. Dacă totuşi nu a primit încă harul Sfântului Duh, nu poate dobândi şi lucra cu uşurinţă această rugăciune” (Cuv. 85).

„Deoarece – zice în continuare Sfântul Părinte – aşa cum Duhul, care sălăşluieşte în vreun om, nu opreşte rugăciunea, fiindcă *Însuşi Duhul se roagă veşnic pentru noi cu suspine negrăite* (Romani 8, 26), atunci nici când doarme acesta, nici când este treaz, rugăciunea nu se întrerupe în sufletul său, ci fie că mănâncă, sau bea, sau doarme şi orice ar lucra şi chiar dacă ar dormi în cel mai adânc somn, bunele miresme ale rugăciunii din inima lui cresc fără întrerupere şi rugăciunea atunci nu mai are nici o întrerupere, nici capăt, ci în tot timpul se află în el. Ba chiar dacă ar înceta înlăuntrul său această rugăciune, totuşi în adâncul său lucrează necontenit.

Deci desfătarea celor curaţi este rugăciunea neîncetată, zice un oarecare dintre purtătorii de Hristos, fiindcă gândurile lor totdeauna sunt mişcări dumnezeieşti, iar mişcărilor inimii curate şi ale minţii sunt glasuri blânde prin care îi cântă în ascuns Celui ascuns...”.

Iarăşi, în continuare, arătând care este semnul celor desăvârşiţi în rugăciunea curată a inimii, marele

Părinte Isaac Sirul zice: „Când se mișcă în mintea sa pomenirea lui Dumnezeu, îndată inima lui se pornește spre dragostea lui Dumnezeu și ochii lui varsă lacrimi cu îndestulare, deoarece dragostea obișnuiește să verse lacrimi din ochi, când își aduce aminte de cel pe care îl iubește. Unui astfel de iubitor de Dumnezeu niciodată nu-i seacă lacrimile, deoarece continuu găsește prilej, care să-l ducă la această pomenire a lui Dumnezeu, încât și în timpul somnului vorbește cu Dumnezeu, fiindcă dragostea așa obișnuiește să lucreze și aceasta este desăvârșirea oamenilor din viața aceasta” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 85).

Și iarăși fiind întrebat dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul despre semnul celor ce sunt desăvârșiți în curăția inimii, care se face pe cât este cu puțință omului pe pământ, îndeosebi prin rugăciunea curată a inimii, acesta a răspuns: „Când cineva vede pe toți oamenii buni și nu i se pare nici unul păcătos sau necurat, atunci în adevăr este curat cu inima”. Deoarece altfel cum se poate împlini cuvântul apostolului, care zice că omul trebuie să socotească pe toți mai presus decât el, cu inimă curată (Filipeni 2, 3)? Și al proorocului Avacum care zice: *Ochiul curat nu vede pe cele rele* (1, 13)?

PĂRINTELE CLEOPA ILIE
ÎN DIALOG CU
PĂRINTELE GALERIU
19 august 1994

Părintele Cleopa: Prin mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Domnului, a Mântuitorului și a tuturor sfinților, ne-am mai văzut o dată în această viață. Nu știu dacă ne-om mai vedea. Eu îs un putregai.

Părintele Galeriu: Știe Dumnezeu!

P.C.: Mă văd bătrân și slab. Câți ani aveți?

P.G.: Am și eu 76 la toamnă, în noiembrie.

P.C.: Mulți înainte cu darul lui Dumnezeu

P.G.: Ce-i mult...

P.C.: Moș Costache a pășit pe 83.

P.G.: La botez și eu tot Costache sunt.

P.C.: Tot Costache!

P.G.: Zicem Constantin că ne-am mai boierit noi pe urmă, ca literatură.

P.C.: Sunteți moldovean, Costache vă cheamă.

P.G.: Dar la buletin, oamenii ăștia m-au întors înapoi la buletin, după numele care mi l-a dat tata – Costache.

P.C.: Tare mi-a fost milă de mata și dragoste când bietul patriarh era bolnav și l-au părăsit toți. Cînc era pe acolo? Numai părintele Galeriu în jurul lui. El alerga în toate părțile...

P.G.: M-am dus la spital și la Sinaia, și am zis: „Stați liniștit, că vă întoarceți înapoi! Noi ne ostenim să vă întoarceți înapoi”.

P.C.: Da, da, săracul...

P.G.: Pentru că n-ați vrut să veniți sfinția voastră patriarh. Noi am apelat și ne-am rugat... Nu era altă soluție: ori Patriarhul Teoctist, ori Cleopa patriarh.

P.C.: Oare câtă rușine și păcat era să vezi un putregai în fruntea Bisericii!?

P.G.: Ei!...

P.C.: Un putregai, un hârb legat cu sârmă...

P.G.: Dar știți că am venit cu Părintele Anania, și cu ăștia doi, care-s oameni mari acum...

P.C.: Ați venit și v-ați spovedit și n-am știut de ce ați venit. Ați venit cu scop. „Uite, trebuie să mergi la București să te faci episcop!...” Ei, închipuiește-ți!

P.G.: Noi trei am venit atunci, precum știți.

P.C.: Dar mi-a plăcut de Părintele Paisie, când m-am dus la el, i-am zis: „Nu cumva să aprobi!” Că el era duhovnicul meu. Și când ne-am dus acolo [în chilia lui], am căzut în genunchi, dar bătrânul zice: „Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească, Domnul să vă dea un colțișor de Rai, mulțumim lui Dumnezeu că ați venit sănătoși, să mergeți sănătoși, dar Cleopa nu pleacă de aici!” I-au bufnit râsul.

Apoi a venit altă delegație: Gherasim Cucoșel de la Buzău, și apoi a venit stareța din Agapia cu vreo 20 de maici...

P.G.: Eustochia.

P.C.: Eustochia, săraca, cu aprobare de pe la lași: „Să vă duceți la panacida eroilor și să rămâneți la București!” Măi, câți au venit! Eu, Preacucernice părinte, vă spun de la inimă. Eu am trăit în munți. Eu am fost la oile mănăstirii 11 ani. Eu îs om sălbatic, trăit în păduri. Toți munții ăștia îi cunosc, și apoi eu să mă duc în București? Nici nu știu limbi străine. Dar Anania a zis: „Nu, că noi îți aducem translați” – cum se cheamă?

P.G.: Da, da. Traducători, tălmaci.

P.C.: Au spus că-mi pune ușieri, îmi pune...

P.G.: Păi așa ne hotărâsem, cu Anania, cu Daniel, noi să ținem administrația. Noi trei să ne ocupăm de ea, iar cuvioșia voastră: cuvânt, slujbă și reprezentare.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Reprezentare. Acesta era planul.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Ei, așa a fost, dar Dumnezeu a rânduit altceva.

P.C.: Mila Domnului a rânduit, eu nici nu visam una ca asta. „Ia uite, măi, ce-a căzut pe capul meu!” Apoi au zis: „Lasă, că ne ducem noi la Părintele Paisie și faci ascultare de el!” Ei au crezut că Părintele Paisie este de partea lor.

P.G.: Da, da, da. Păi tot pe Părintele Paisie ați întrebat și de stăreție, în '42-43. Tot pe dânsul l-ați întrebat.

P.C.: Când au vrut să mă ia, când tundeam oile. Mi-a scris bătrânul o carte poștală de la Cozancea, că abia în '48 a venit el aici: „Dragul tatei! Îmi spui că

au venit să te ia la stăreție după atâți ani stând la oi. Să fii ca cum n-ai lua, ca cum n-ai da. Nu te bucura când te-or pune, nu te scârbi când te-or scoate!”

P.G.: Foarte important. Adâncă vorbă, înțeleaptă, cu dreaptă socoteală.

P.C.: Și apoi au venit cei cu cancelaria mănăstirii peste două săptămâni. „Ei, te-ai răzgândit?” „Uite ce-mi spune bătrânul!”

P.G.: Ascultare.

P.C.: Săracul! Că la el am început la Cozancea, în '24.

P.G.: De la 12 ani. Erați tot la oi.

P.C.: La oile mănăstirii.

P.G.: Au reînființat acum Cozancea! Nu?

P.C.: Am fost. M-a trimis patriarhul anul trecut. A venit patriarhul aici cu trei mitropoliți, și i-a spus lui vlădica Eftimie: „Te rog să iei pe Părintele Cleopa să-l duci la Victoria, la Sihăstria Voronei...”

P.G.: El [patriarhul] este din Tocireni Vechi.

P.C.: Da. Victoria este la 4 km mai sus. Da, că el de acolo-i, de mic copil acolo. Era fratele Tudorel Arăpașu, avea 12 ani când a venit acolo la părintele Ghedeon Rebenciuc.

P.C.: Mie îmi trebuia numai blagoslovenia starețului. A grăit cu starețul. „Îi dau voie, cum să nu!” Mi-a dat un ARO de aici, mi-a dat trei călugări, ca să mă ajute pe drum și am plecat și am văzut Cozancea. Am văzut Paraclisul Părintelui Paisie în pădure, unde a pus el o cruce în 1920.

P.G.: După ce-a venit el din război. El a fost la război în '916.

P.C.: Da, în a doua mobilizare. Le-a dat cinci hectare de pământ la cei care au fost pe front, că au câștigat războiul și au făcut România Mare. El i-a chemat pe frații săi, că avea cinci frați, și le-a dat la toți câte un hectar de pământ: „Eu mă duc la mănăstire să slujesc lui Dumnezeu, că m-a adus viu, de pe unde am umblat!”

P.G.: El a ajuns până la Budapesta. Cu Ianoș Moșoiu.

P.C.: Da, da, da. A zis că cântau unguroaicele fel de fel de cântări cu aparate, când a intrat armata noastră, ca să le moaie nervii la ai noștri, ca să nu-i omoare. „Nu vă facem nimic rău!”

P.G.: Nu, nu, nu. S-au purtat creștinește...

P.C.: El a venit și a pus o cruce de stejar acolo, când a intrat în mănăstire. Când am văzut-o acum, o cruce așa groasă de stejar lângă paraclisul lui în pădure, pusă de el în '920. Starețul acesta nou, care este acum, a mai construit, dar casa la care am ajutat eu să se facă când eram militar, când am fost în concediu, nu mai era. Unde a fost casa părintelui Paisie, o vacă roșie păștea iarbă. Și unde a fost casa lui Gherontie și a lui Gherman Condurache, tot așa. Tot era pășune. Eu știu cum era atunci. Și când am ajuns acolo, m-a apucat un plâns...

În '37, când eram în armată, am venit într-o permisie la Cozancea. Mai aveam trei luni până la liberare, eram caporal, făceam la Botoșani, la transmisiuni. Părintele Paisie a vrut mult ca unul din noi, dintre frați, să rămână la el – Gherasim a stat șapte ani ucenic la el – și când a văzut că plec, a zis:

„Să-mi spui mie, dragul meu, nu vrei să vii la mine ucenic?” Vă spun drept: frații mei muriseră aici la Sihăstria, Gherasim a murit în '33, Vasile în '31. Știau Psaltirea pe de rost, dormeau noaptea în sicrie, erau mari nevoitori. Și-i zic: „Nu stau, că aici sunt aproape de casă (numai vreo 5 km erau până la mine) și acolo mă duc”..

El când a văzut așa – cânta cucul, era în luna lui mai –, a zis: „Eu te petrec până în marginea pădurii”, vreo doi km. Și când am ajuns în marginea pădurii, Părintele Paisie a zis: „Hai să facem un legământ!” „Hai!” Dar eu nu știam ce legământ. „Hai să facem întâi trei metanii!” Și am făcut trei metanii până la pământ, și el a zis așa: „Doamne, dacă băiatul acesta va muri înaintea mea, să fiu la capul lui. Iar dacă voi muri eu înainte, să fie el la capul meu!”

Și apoi eu am fost la capul lui.

P.G.: Asta era la Cozancea, acolo...

P.C.: Da. În pădurea Cozancea. A fost legământ. Și el a spus așa: „Dacă nu vii frăția ta aici, el avea 30 de ani la Cozancea, am să merg eu la Sihăstria”. Și în '48 cu Părintele Chiril Șaramet, care a plecat la Sfântul Munte, numai ce văd că vin amândoi. Au intrat prin clopotniță și „Gata! Du-te la Iași și vorbește cu vlădica Valerie, că vrem să venim aici!”

P.G.: Valerie Moglan.

P.C.: Moglan, săracul. El m-a făcut arhimandrit.

P.G.: Iar Galaction Cordon v-a hirotonit.

P.C.: Galaction Cordon.

P.G.: Și pe mine tot el.

P.C.: Tot el? Da el. Era starețul Mănăstirii Ncamț pe-atunci.

P.G.: Da, da, da.

P.C.: Vlădica Valerie, era plină biserica de lume când m-a făcut arhimandrit, mi-a dat bățul lui de episcop în mână, m-a pus în strana lui și a spus la popor: „Na acest toiag. Cine va asculta de sfinția ta, de Dumnezeu ascultă. Cine nu, poți să-l bați cu toată pădurea, că om nu-l mai faci”.

P.G.: Ai văzut?

P.C.: Așa a zis.

P.G.: Foarte înțelept a gândit. Oameni cu moștenire veche. Cu așezare duhovnicească și moștenire veche.

P.C.: Îi am la pomelnic. Cât pot pomeni, și-i mai țin minte... Eu în '24 am plecat la Cozancea și în '29 am venit aici la Sihăstria. Cinci ani am stat acolo. Dar în București unde stați?

P.G.: Stau în curtea bisericii la Sfântul Silvestru. Am o căsuță mică lângă clopotniță.

P.C.: Eu nu știu unde-i Sfântul Silvestru.

P.G.: Pe lângă Piața Galați.

P.C.: Am stat duhovnic la Patriarhie atunci când m-a adus din pădure. Patriarhul m-a ținut vreo 4-5 luni. M-a pus de am predicat la toate mănăstirile. Mi-a dat autorizație cu viza Ministrului de Interne și mi-a spus să mărturisesc toate mănăstirile din jurul Bucureștiului. Am început cu Țigănești și pe urmă Căldărușani, Pasărea. La Pasărea am fost arestat. M-am cu Arsenie, ucenicul meu.

P.G.: A, cu Arsenie Papacioc.

P.C.: Noi eram trimiși străini pe acolo. Nu mai fusesem niciodată. Un preot de acolo a spus la miliție că eu sunt duhovnicul comandantului partizanilor din munți.

Și numai cum eram la un Sfântul Maslu la Mănăstirea Pasărea – era din București lume multă, că Pasărea avea vreo 400 și ceva de călugărițe –, când terminam Sfântul Maslu, numai vin doi plutonieri cu pistoale automate: „În numele Legii sunteți arestați! Urmați-ne!”

Am dat jos crucea, felonul, epitrahilul și i-am urmat. „Buletinele!” Ne-au scos pe poarta aceea de către apus; era în timpul prășitului. Era poarta aceea pictată de Protcenco: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului”.

P.G.: Păi până a ajuns să-l primiți la Sihăstria, el pe acolo sărmanul a rătăcit: la Căldărușani, Pasărea. Picta câte o iconiță, săracul...

P.C.: Da. Și ne-au dus la Afumați. Ne-au cerut buletinele. Noi aveam delegația Patriarhiei, semnată de patriarhul: „Părintele Ilie Cleopa cu ucenicul său, Arsenie Papacioc, sunt delegați de noi să meargă prin mănăstiri pentru predici, pentru îndrumări duhovnicești și spovedania soboarelor”. Dar ei nu ne-au cerut delegația Patriarhiei, ci buletinele. Dar buletinele noastre, fiind noi de atâția ani în munți, nu erau vizate. Și când mergeam încolo, unul mergea înaintea noastră și unul în spate. Oamenii se puneau în coada sapei și se întrebau: „Oare unde îi duc pe preoții ăștia?”

Dar eu îi spun lui Arsenie: „Așa, Arsenie, din pustie la Patriarhie și de la Patriarhie mergem la

pușcărie!” Dar Arsenie avea 14 ani de închisoare: „Taci, măi frate, zice, suntem trimiși de șeful Bisericii. Poate să mă împuște acum!”

P.G.: „Suntem în ascultare!”

P.C.: „Suntem pe drumul ascultării”. El era întărit săracul. Așa. Încep cercetările. Erau ofițeri acolo, la Afumați. Întâi pe mine. „De unde ești? Câtă școală ai? Unde ai făcut? N-ai neamuri în străinătate?” Și la urmă mă întreabă: „De ce ai stat în pustie?” „Să mă rog lui Dumnezeu!” „Dar în mănăstire nu puteai?” „Am fost prea obosit și m-am dus în pustie”.

Când a terminat cu mine, îl ia pe Arsenie. Arsenie avea hârtie de la Aiud că i-a dat drumul, că el făcuse la Aiud închisoare. „Dumneata ai fost arestat”. „Da, dar uite, nu mi-ați dat voi drumul?” „Și de ce ai plecat în pustie?” „După starețul meu, să mă rog. Să mă învăț rugăciunea!”

Dar ei ne luaseră buletinele și nu erau vizate: „Trebuie să plățiți atâta taxă, că nu-s vizate buletinele!” Dar n-aveam nici un franc la noi. „Lasă că o plățiți voi!”, ne-au zis.

Maicile au venit când – erau sute de maici venite tocmai acolo, la 15 km, și strigau în gura mare: „Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii!”

Și stareța de la Pasărea a zis: „Da. Ne-ați furat grâul de la arie. Ați luat oamenii ăștia sfinți, care au venit din pustie!...”. Și acela spunea: „Taci, maică!” Mămucuță, se sfădea cu aceia.

Apoi stareța a dat telefon la patriarh. Patriarhul era la băi, la Olănești, cu Gheorghiu Dej. „Părintele Cleopa cu ucenicul sunt arestați la Pasărea”. Ehe, când a auzit patriarhul, el ținea mult la mine. Îl am în memorie.

Au venit apoi doi ofițeri de la miliția centrală cu motocicletele și când au intrat acolo, au întrebat:

– Măi, care-i mai mare aici?

A strigat acela:

– Eu. Era șeful secției.

– Măi, ce-ați făcut voi aici știe și Londra și Washingtonul! De ce ați arestat călugării ăștia?

– Avem informații...

– Să vă ia d... pe toți aici! Știți voi cine-i Iustinian Patriarhul? Măi, el este părintele țării, cu Gheorghiu Dej. ăștia sunt delegații Patriarhiei.

Că ei n-au cerut delegația Patriarhiei, au cerut buletinele. Am dat buletinele. Când au venit aceia au spus:

– Părinților, aveți delegația Patriarhiei?

– O avem – era la mine –, dar nu ne-a cerut-o, au cerut buletinele.

– Ia scoateți voi!

Când au văzut aceia, semnat de patriarhul și viza ministrului de Interne, au început să se scuze:

– Nu eu! Nu-s vinovat eu! Acela. Acela.

– Părinților, vă duceți în mănăstirile în care aveți aprobare. Faceți tot ce-a spus patriarhul! Toți aceștia care v-au arestat vor fi pedepsiți!

Că s-a făcut mare propagandă în ziua mare, că a venit soborul mănăstirii.

P.G.: Făcuseră agitație, și asta lor nu le convenea.

P.C.: Noi nu fusesem niciodată pe acolo în viața noastră. Era prima ocazie. Ne-au dat buletinele și când ne-am întors, maicile, unele cântau, altele plângeau. Ne-au adus și am ajuns noaptea înapoi. Nu luaserăm nici o lingură de apă de joi seara, cum am ținut noi predică. Am slujit în biserică, am ținut predică...

P.G.: Cu ascultare și în măsura ascultării.

P.C.: Și acuma după masă aveam de spovedit, când ne-au luat ei. Și când ne-a adus acolo, săraca stareță! O stareță bătrână era...

P.G.: În '48, iertați-mă, am fost acolo ca într-un fel de pelerinaj. Vreo două mașini și cu preotul Mihai Ștefan, și era acolo duhovnic Mina Prodan. El era duhovnic acolo.

P.C.: El. L-am mărturisit. Mina Prodan era duhovnic.

P.G.: Că a și murit aici aproape, pe brațele Precuvioșiei voastre.

P.C.: Eu l-am mărturisit.

P.G.: Că mi-ați spus o vorbă mare și de Mina Prodan, că așa cum l-a făcut mama lui a rămas toată viața. A fost om duhovnicesc.

P.C.: Om duhovnicesc, săracul! Când am venit eu cu maicile de la Afumați înapoi, cu atâtea sute, seara, el era cu vreo 30, din cele bătrâne: „Eu n-am putut să mă duc cu aiestea bătrâne. Am rămas cu ele acasă!” El ne-a ieșit înainte.

Și au venit săracele, cu maica stareță: „Haideți la stareție! Uite aveți cheile de jos, de sus!” Dar niște mame au zis: „Maică stareță, nu i-au luat ziua, că se

face tulburare mare, dar poate o să-i ia noaptea. Să meargă la noi. Eu am un secret în pod”.

P.G.: Cum a stat și părintele Argatu ascuns 11 ani.

P.C.: „Și să meargă să-i ascundem, să nu-i ia noaptea”. Eu eram mai prost, că eu dacă n-am făcut închisoare, dar Arsenie săracul prin câte a trecut, a zis: „Nu, măi fraților. Suntem oficiali. Dumnezeu care ne-a păzit ziua, ne va păzi și noaptea. Stăm aici. Cum vrea Dumnezeu!”.

Și dacă a zis Arsenie, m-am lăsat după el, că el era încercat, săracul.

P.G.: Avea încercare mare...

P.C.: Fratele său a fost general. Când l-au împușcat atunci, la Râșnov.

P.G.: Atunci o fi fost în timpul lui Armand Călinescu sau mai târziu?

P.C.: Și el era cu frate-su, Radu. Frate-su a fost general pe timpul regelui. Erau 300 și i-au dus la Râșnov, aproape de Zărnești, și au făcut un mormânt de vreo 100 de metri de lung, și de 2-3 metri adânc. Și i-au adus și i-au legat pe toți la ochi pentru împușcare. Numai când să-i împuște, când toți erau legați la ochi, numai să cadă acolo în morminte, că acolo îi îngropau, au venit doi călări: „Stați, măi, stați! Jumătate se împușcă. Jumătate merg la Aiud”.

Și când au numărat să împuște din lotul acesta, Arsenie a căzut să fie liber și frate-su să fie împușcat. Frate-su când a văzut că i-au împușcat pe toți la frunte, când a văzut că-i împușcă, atâta a zis: „Măi, Angheluță, ai grijă de copiii mei!” Și a căzut jos și s-a

dus. Așa s-a despărțit de frate-su. Mi-a spus săracul. Iei, prin câte a trecut!

Și apoi ne-a luat soborul să ne dea de mâncare. Am gustat ceva, dar nu mai puteam. Era pe la miezul nopții. Și numai ce vin niște maici cu niște ciomege în mână: „Maică stareță, îi ducem noi până la Patriarhie, ca să nu-i aresteze”. Dar Arsenie a spus: „Stăm pe loc! Cum va vrea Dumnezeu!” că delegația era la noi. Era cam aproape ora 12 și am adormit. El într-un birou și eu dincoace. Aici era un epitaf cu Adormirea Maicii Domnului și avea o candelă. Și când mă trezesc eu pe la ora 1-2, aud jos la parter vorbind. „Arsenie, a venit securitatea!” El avea cheile la clănsul, și de jos și de sus. Noi eram la al doilea etaj. Dar el, mai îndrăzneț, s-a dat jos tiptil, și s-a dus la ușă. Când ajunge la ușă, glas de femei. Când deschide ușa, au strigat maicile: „Văleu, dar nu dormiți? Noi vă păzim aici, suntem 20 de serviciu!”

În jurul palatului erau 20, gardă. Opt erau la clopote, ca în caz că vine securitatea să tragă clopotele, că satul Pasărea era anunțat: „Au venit doi pustnici din pădure. Sunt arestați”. Că-i un singur drum de la Pasărea care merge la Brănești. Numai pe acolo trebuiau să vină mașinile. „Dar în Biserică de ce-i lumină?” am întrebat. „Îi priveghere de toată noaptea, de aseară. Stareța a pus. Acum au terminat pravila și de acum citesc la Psaltire până-n ziuă”.

Când vine la mine, îmi spune: „Măi frate, măi, toată mănăstirea-i trează. În biserică este slujbă de născară. Sus la clopote sunt 8, să tragă să audă comuna, să iasă înaintea securității. Satul era pus tot în

picioare”. Eu am zis: „Dacă ei se roagă, dormisem vreo două ceasuri, hai să ne rugăm și noi!” Am scos și eu Psaltirea, Ceaslovul și ne-am rugat. Ele până dimineață au stat cum le-a pus stareța.

Când deodată apar doi generali. Îl ia pe Arsenie:

– Cum te cheamă?

– Arsenie.

– Unde sunt călugării cei doi, care au fost duși ieri sub escortă la Afumați?

– Eu îs unul.

– Dar celălalt?

– Starețul meu, este sus acolo.

– Părinților, noi suntem de la securitatea generală. Toți aceia care v-au pedepsit pe dumneavoastră, sunt pedepsiți. Dvs. ați fost oficial aici, nu hoți. Să fiți liniștiți, căutați-vă de serviciu, cum scrie pe delegație!”

Am mai fost pe urmă la Zamfira, Suzana, Cheia; erau mănăstiri la care încă nu fusesem.

P.G.: Vedeți, Părinte Cleopa, eu țin minte o vorbă de la Patriarhul Iustinian. Chiar în anul acela când a ajuns patriarh – eram la Ploiești –, și a venit și ne-a vorbit. El mereu spunea: „Politica lăsați-mă pe mine s-o fac, dvs., preoții, vedeți-vă de slujbă!” Or, ce înțelegea el prin asta? El își dădea seama că o să fie puși mulți din ei la cazne, la ispitiri. Dacă ar fi fost așa, ca el să facă politica, știa, era și patriarh, noi scăpam de multe rele, de multe ispitiri.

P.C.: Da, da, da. Eram în palat la el și-mi zice: „Părinte Ilie, ia epitrahilul, că am să-ți spun ceva!” Se spovedea.

P.C.: Cine mai este la biserica Sfântul Vasile?

P.G.: Acuma sunt niște preoți tineri.

P.C.: Țin minte că m-ați pus să vorbesc în biserică...

P.G.: Ați vorbit întâi în biserică, apoi la cimitir...

P.C.: Apoi a fost o înmormântare.

P.G.: La cimitirul Viișoara. Și cum Duminica se adună creștinii și merg la mormintele lor, a venit multă lume. Câteva mii erau. Este cimitirul principal al orașului.

P.C.: Da, de pe un mormânt acolo am vorbit.

P.G.: Și v-ați suit pe o piatră de pe mormânt, și ați vorbit la mulțimea aceea *Drumul sufletului după moarte*.

P.C.: Da, da, da.

P.G.: Și pe urmă am revenit în biserică și ați vorbit și la altă adunare, că aveam adunări după amiaza. Și apoi am mers la doctorul Grigoriu...

P.C.: Grigoriu, săracul!

P.G.: S-a dus și el. Apoi am plecat împreună la Vladimirești. Am mers acolo să mai potolim duhurile acolo.

P.C.: Că era cu deasa împărtășanie.

P.G.: Păi da, da, săracii, cu Părintele Ioan, cu maica Veronica, că și acuma iar se mai agită duhurile acolo. Se mai tulbură.

P.C.: Mi-a spus bietul Prea Sfințitul Casian.

P.G.: Iar se mai tulbură duhurile. Dar se luptă să le potolească.

P.C.: Bietul episcop se luptă. A pus condiții să nu se împărtășească mai des de 40 de zile. A arătat de la Sfântul Simion Tesaloniceanul...

P.G.: A pus așezământ bun.

P.C.: A scos pe Ioan și Ioan s-a dus în Ardeal.

P.G.: Da, este la Recea. Da. Trebuie pus așezământ Apostolic și patristic, părintesc. Succesiunea trebuie să fie Apostolică și Patristică...

P.C.: Așa este. Da.

P.G.: Și prin Sfinții Părinți.

P.C.: Săracul Părintele Galeriu, cum am să stau acum, dacă te duci? Îmi pare rău.

P.G.: Câte am petrecut împreună și mare bucurie am avut când ați plecat a doua oară în pustie, că ați plecat cu *Sbornicul* adus de mine și v-a adus multă mângâiere.

P.C.: *Sbornicul* îl am și acum la casa din deal. Prima dată Gheorghe Roșca mi l-a dat.

P.G.: Bietul Părinte Gheorghe Roșca era duhovnicul nostru. Și a lui Todirașcu și a lui Alexandru Mironescu și al lui Virgil Căndea... Părintele Petroniu când a aranjat biblioteca de la Mănăstirea Neamț a găsit *Sbornicele* acestea trimise de cei de la Mănăstirea Valaam, unul din 1936 și altul din 1938, „Rugăciunea lui Iisus” (Cum se potrivește rugăciunea lui Iisus pentru omul de azi). Și Părintele Petroniu ni le-a dat nouă și noi am dat ceva gologani, de le-a tradus în românește. Asta-i, cum s-ar zice, activitatea noastră tainică. Tainică, cum s-ar zice, când nu era voie. Înțelegeți?

P.C.: Da.

P.G.: Și atunci le-am răspândit. Și primul Preacuvioșiei voastre vi l-am adus.

P.C.: Eu l-am avut cu mine atâția ani. Atâta-i însemnat și-i făcut!...

P.G.: Da, că acolo-i vorba de Agapie Orbul, de Teofan Zăvorâtul, de Ignatie Briancianinov, de toți oamenii ăștia duhovnicești...

P.C.: De toți, toți, toți. Eu unde citeam, tot puneam semne...

P.G.: Stareții de la Optina, de la Valaam, primii părinți: Isaac Sirul, Efrem Sirul...

P.C.: Unde am stat, pe rădăcinile brazilor, mamă! Mi-aduc aminte, Sbornicul a fost cu mine. Psaltirea, Ceaslovul, Sbornicul, și am avut o Sfântă Scriptură, așa mi-aduc aminte, cărțile care au fost cu mine, dar acesta știam că-l am de la sfinția voastră.

P.G.: M-am mângâiat așa, că ne-a legat Dumnezeu, ne-a legat cu atâta fericire.

P.C.: Au venit doi pădurari aici, unul Crăciun și unul Popa, tocmai de unde am stat eu, de la Vadul Negrilesei. Au găsit bordeiul meu, unde am stat în pustie, dar risipit. Și unul, chiar în postul lui, mi-a zis: „Părinte, îl facem nou, îl facem tot, vii să-l vezi!” „Măi băieți, nu mai pot!” „Nu! Te ducem cu mașina, că mașina merge până la Muntele Vărrăria”. Dar de la Vărrăria mai mergi 5 km așa și vreo 3 km în stâncă.

„Părinte, zice, un brad în fundul bordeiului cu o cruce pe el”. Acolo stătea cutia cu Preacuratele Taine. Ii o tașcă și o cruce de chiparos sculptată frumos...

P.G.: Cum zic savanții: „Trusa”.

P.C.: Aceea a fost cu mine nouă ani, am purtat-o pe unde mă duceam, că nu știam unde am să mor. Mi-aduc aminte. A venit Crăciun acela și a spus: „Părinte, tare am dori să vii numai să-l sfințești”. Și le-am spus: „Măi, băieți, nu mai pot!” „Noi vă ducem cu mașina până la Vărarie și de acolo înainte vă ducem cu o căruță cu două roate până la bordei”.

P.G.: Acolo ați avut bordeiul...

P.C.: Acolo mi-a făcut bordeiul pădurarul Maxim Dumbravă cu feciorul lui, Ilarion. A săpat în pământ o gaură mare și apoi a pus bârne de fag deasupra. Și pe bârnele de fag a pus foltăi de brad, ca și cum ar fi carton gudronat, și apoi a pus pământ deasupra și apoi a semănat brad mărunț și a pus frunze de brad, puzderie. Puteai să treci de o mie de ori peste mine și nu știai că acolo este o jivină în pământ. Eu aveam ușița numai atâta de mică [50/50 cm], îmbrăcată cu mușchi verde, că acolo erau multe pietre cu mușchi, și nu-ți dădeai seama. În fundul bordeiului ardea candela la Preacuratele Taine. Era un brad și o cruce făcută pe el, unde am pus cutia cu Sfintele Taine. Și au spus: „Bradul cu crucea este și acuma. Dar bradu-i mare, voinic, și tare am vrea să facem acolo un schit!” Acolo a vrut să mă omoare vrăjmașul într-o noapte, în Postul Crăciunului.

P.G.: Când ați auzit ca niște tancuri, așa!

P.C.: Da. A venit un rabin cu o mașină de alamă, cum n-am mai văzut în lumea asta. Era în postul Crăciunului. Și eu eram la pravilă, drept la miezul nopții. Și a început un cutremur: *D u d u d u d u !*
D u d u d u d u ! D u d u d u d u ! D u d u d u d u !

Iu am zis că-i cutremur. Când am auzit așa huruind, întâi am zis că-i cutremur. Dar afară era lună. Și când dau să deschid ușa, numai ce văd o mașină de alamă, nu înaltă. Avea mii de roți. Și deasupra un rabin cu o pălărie. Ochii jumătate negri, jumătate albi. Mașina aceea mergea încet-încet. Și când a vrut să intre în bordei, eu am luat crucea în mână și m-am dus unde erau Sfintele Taine, că zice Sfântul Metodie al Constantinopolului: „Dacă ai Sfintele Taine cu tine, ai pe Hristos viu!”, că-i Trupul și Sângele Lui.

Eu am prins bradul în brațe și am zis: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!” Atâta am zis. N-am vorbit cu el. Și el când a intrat, a zis apăsător: „Ce cauți aici?” Se cutremura pământul. Eu n-am vorbit. Și am zis: „Chiar de mă omoară, eu să mor cu Sfintele în brațe”.

A început a se da înapoi. Și eu aveam un șipot mai în vale, cum e cristalul. Și când a ajuns pe malul apei, s-a dat peste cap. Și când a huit odată, până a doua zi la ora unu mi-au huit urechile. Și s-a dus și nu l-am mai văzut.

Îmi aduc aminte, mai erau două săptămâni și o zi până-n Crăciun. Asta era prin 1953-54.

P.G.: Asta nu-i exact ca la Sfântul Ilie la Horeb? Când s-a făcut vârtej mare și Dumnezeu nu era în vârtej. Și s-a făcut cutremur și Dumnezeu nu era în cutremur, și foc și nu era, ci era în adiere de vânt subțire. Vezi, diavolul așa a venit, în cutremur și foc și-n vârtej. Asta-i dovada între cel rău și Dumnezeu. Și cu Sfintele Taine. Asta-i grozavă.

P.C.: M-am prins cu brațele de bradul unde eram și am stat așa. Și după ce-am văzut că s-a dus, s-a

auzit un huiet mare. Și-a dat drumul în prăpastia aceea, că era aproape de bordei la câțiva metri... Și pe urmă am început a mă ruga, m-am liniștit și m-am pregătit de împărtășanie. Mă întâlneam cam la 2-3 luni la muntele Scrânciobul cu bietul Arsenie Papa-cioc, cel cu barbă mare. El s-a îmbolnăvit cu mine în pustie și l-am dus la o bătrână, Victoria Bălan.

Și când veneam, ne întâlneam la muntele Scrânciobul, ne mărturiseam amândoi. El se împărtășea, avea și el Sfintele și eu, ne iertam și eu plecam la bordeiul meu, el pleca la muntele lui. Mi-aduc aminte prin câte ne-a trecut mila Domnului! Dar când ne-am despărțit, am jurat pe Evanghelie, aveam un Noul Testament: „Dacă te prinde pe sfinția ta, să nu spui de mine, și dacă mă prinde pe mine, să nu spun nimic, ca să nu zică că suntem organizație”.

P.G.: Da, da, că dacă erau 2-3, însemna că era organizație. Ce vremuri au fost acelea! Vai de mine!...

P.C.: Doamne, prin câte ne-a trecut mila Domnului!... și apoi bietul patriarh, Iustinian, ne-a căutat mult, cu acte, dar nu mă găsea. A trimis pe Daniil Tudor, pe Părintele Petroniu și pe Emilian Olaru, pe care l-am lăsat la Mănăstirea Slatina. Eu am zis că plec la spital. N-a știut nimeni. Noaptea am plecat. Săracul, a murit și el.

P.G.: S-a dus. Pe câți am petrecut, săracii!... aproape o jumătate de veac.

P.C.: Ei, când au venit, m-au căutat mult, Părintele Emilian știa că eu am stat la bătrânul acela, Neculai Moratanu, pe Muntele Clădita. Eu am stat câteva luni acolo și l-a adus pe Arsenie la mine. L-au

„Adus frații Axinte, au murit și ei. Și el a venit îmbrăcat el avea barba mare, ca la sfinția voastră – a venit îmbrăcat în femeie, numai ochii i se vedeau. O mătușă, îmbrăcată cu fustă și cu batic. Când a ajuns la mine, a căzut în genunchi și a zis: „Iertați-mă!” „Dar mătușa de unde-i?” Eu n-am știut că-i dânsul, că nu se vedea. „Aista te caută de mult!”

El a auzit de mine și m-a căutat să mă găsească. El a fost arestat la seminarul Neamț, era părintele spiritual al seminarului. Un om al lui Dumnezeu l-a dus până la Timișoara și i-a spus: „Du-te unde știi, că am avut ordin să te arestez!” Și el a venit să mă caute pe mine. Și a căutat în toate părțile, până m-a găsit, săracul. Când m-a găsit a leșinat de plâns. Eu l-am primit în mănăstire. Fratele Anghel îl chema. L-am călugărit, l-am făcut diacon, preot, duhovnic. Îi tocmai la Techirghiol acum.

P.G.: Acolo-i el.

P.C.: El acum la bătrânețe ar vrea să vină să moară aici. El are 80 de ani în capăt.

P.G.: Da, așa, că-i în '914.

P.C.: Da, da, săracul. Și vlădica a spus: „Mă rog, nu-l chema, că-i de mare folos, că-l cunoaște toată lumea”.

P.G.: El a pătimit mult, Părintele Bejan de la Hârlău, de asemenea, Părintele Ioan Negruțiu, care-i duhovnic la Timișeni. Știți, sunt oameni duhovnicești...

P.C.: Trecut prin multe...

P.G.: Părintele Bejan, din '41 până în '89 aproape numai în închisori a trăit. Jumătate de veac.

Nu este altul la măsura lui. Îi de-o seamă cu sfinția voastră, în '912 născut.

P.C.: Îi de la Hârlău, săracul... Bietul Părinte Galeriu... Cine știe dacă ne-om mai vedea în viața asta! Uite, ne-am văzut acum. Mulțumim Preasfintei Treimi și Maicii Domnului că ne-am mai văzut. Și eu, numai mila Domnului știe cât mai am de trăit.

P.G.: Așa este. Doamne ajută și Maica Domnului... Stăm oleacă în genunchi să puneți epitrahilul pe noi.

P.C.: Domnului să ne rugăm!

P.G.: Doamne miluiește!

P.C.: Darul Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Preacuratei, Preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, cu apărările cinstitelor, cereștilor netrupești puteri, cu ale cinstitului mărit Prooroc Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan, ale Sfinților măriștilor întru tot lăudaților Apostoli, cu ale Sfinților măriștilor mari dascăli ai lumii și ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur; Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, Patriarhii Alexandriei; Nicolae de la Mira Lichiei, Spiridon al Trimitundei, marele făcător de minuni; cu ale Sfinților măriștilor Grigorie, Arhiepiscopul Neocezareei, Amfilohie, Episcop de Iconia, Averchie cel întocmai cu Apostolii, Episcopul Ierapolei; Marele făcător de minuni Ambrozie al Mediolanului, Grigorie al Nyssei, Grigorie al Tesalonicului, Simion al Tesalonicului,

Simion Noul Bogoslov, și ale tuturor sfinților măriților Ierarhi; cu ale Sfântului Slăvitului Apostol Întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, cu ale sfinților măriților marilor mucenici Gheorghe purtătorul de biruință; Dimitrie, Izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina și Ioan cel Nou, cu ale sfinților măriților 40 de mucenici, chinuiți în iczerul Sevastiei, cu ale sfinților măriților mari mucenici doctori fără de arginți, Cosma și Damian cei din Asia, Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson, Mochie, Anichit, Diomid, Talaleu și Trifon, Agapit și Pavel, Haralambie și Mina și ale tuturor sfinților tămăduitori fără de arginți; cu ale sfintelor măritelor mari mucenițe și fecioare Tecla, Irina, Varvara, Ecaterina, Fevronia, Anastasia Romana, Filofteia, Paraschiva, Pistis, Elpis și Agapis și maica lor, Sofia, cu ale tuturor sfintelor bunelor biruitoarelor mucenițe; ale Preacuvioșilor Părinților noștri: Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie cel Mare, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Teodor Studitul; mărturisitori: Visarion Sarai, Maxim și Ioan Damaschin, ale Preacuvioasei maicii noastre Parascheva și Teodora de la Sihla, ale Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Preacuviosul Siluan, Herman de Alaska, Iov de la Sfânta Mănăstire Pociaev, cu ale sfinților a căroră pomenire astăzi o săvârșim, ale Sfinților și Dreptilor dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să vă dăruiască Prea Bunul Dumnezeu, bunătate, bucurie, sănătate, liniște sufletească și multă răbdare și cu mila și cu îndurările Lui să ne vedem cu toții la Rai. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA ILIE
ÎN DIALOG CU
SORIN DUMITRESCU
septembrie 1994

Părintele Cleopa: Ce căutați aici, mânca-v-ar Raiul? Eu sunt moșu' Putregai, moșu' Putregai, moșu' Putregai; așa mă mai cheamă pe mine; 83 de ani, patru operații, o mână ruptă, sufăr cu inima; am de mărturisit o sută de călugări, că-i vineri – vinerea-i molitfă...

Sorin Dumitrescu: Părinte Arhimandrit, el e redactorul-șef de la „Anastasia”, Bucuroiu îl cheamă.

P.C.: Cum îl cheamă?

S.D.: Răzvan Bucuroiu.

P.C.: Am crezut că-l cheamă Coroi, că a fost un bandit pe-aici, Coroi...

S.D.: Și cel de aici, cu „buhaiul”², este om mare, de la București...

P.C.: Aista să se ducă unde va vedea un măgar, să-l fotografieze și să scrie pe el Cleopa. Ai înțeles?

S.D.: Părinte, omul acesta a venit din America ca să vă vadă...

P.C.: Ce să vezi la un putregai; un hârb legat cu sârmă? Eu sunt un moșneag putred, păcătos, rău! N-am nimica bun.

² camera de filmat

S.D.: Și noi cum suntem atunci, dacă dvs. ziceți așa?

P.C.: Voi sunteți oameni mari, măi! Mă pun eu cu voi?

S.D.: Părinte Cleopa, am auzit că a venit primul ministru aici, ce a făcut?

P.C.: A venit să ceară un sfat. „Domnule prim-ministru, eu’s un putregai, un moșneag putred. Nu pot să sfătuiesc eu un prim ministru care conduce țara...”. Dar el, nu și nu, că „nu plec de aici, până nu-mi dai sfat! Eu știu câte cărți ai scris dumneata...”.

„Domnule prim-ministru, n-am să-ți dau eu un sfat, o să-ți dea un sfat «Împăratul Cuvintelor»”. „Cine-i acesta?” „Sfântul Vasile cel Mare. Așa îl numește Biserica: Ochiul Bisericii; Gura cea de foc a Duhului Sfânt și Împăratul Cuvintelor. El a făcut școală în Alexandria și în Atena cu un filosof Eubul. El, după ce a terminat studiile, a luat pe Sfântul Grigorie de Nazianz și a plecat în pustie 13 ani, să aibă experiență de viață pustnicească.

Și când a ieșit de acolo, a făcut acele vestite spitale, numite «Vasiliade», care erau spitale și mănăstiri: un pavilion de călugări și unul de bolnavi; dincolo – un pavilion de maici și un pavilion de femei bolnave. Și a venit Eubul la el când era episcop în Cezareea Capadociei, și i-a zis: «O, Vasile, am învățat atâția ani împreună la școală, să-mi spui mie care-i cea mai mare înțelepciune, care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la Rai?» «O, Eubul, cea mai mare înțelepciune, care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la fericirea veșnică, este ca pururea să vadă

moartea înaintea lui și să aibă în minte pe «Doamne Iisuse»”.

Și i-am vorbit trei ore jumătate: „Domnule prim-ministru, vezi țărișoara asta, România? E o țară nici prea mare, dar nici prea mică; are vreo 20 și ceva de milioane de suflete, dar suntem de origine creștin-ortodoxă de 2000 de ani. De origine apostolică”. „Cum?” „Stai să-ți spun. La anul 104 au venit coloniștii romani în Ardeal, la Tapae, la Sarmisegetuza, să-l bată pe Decebal. S-a găsit la ei un opaiț, care astăzi e la Muzeul Militar din București – Opaițul lui Zenovius, care e din aur și are Răstignirea lui Hristos pe el.

Dincoace, în Sciția Minor, în Dobrogea, a predicat Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, fratele lui Petru; moare și el răstignit. Și iată ce vreau să vă spun: De la Nero până la Constantin cel Mare, au pățimit șase milioane de martiri la Roma și în Cartagina Africii.

Deci, domnule prim-ministru, iată ce spun: să băgăm de seamă câtă legătură era între conducerea țării și conducerea Bisericii, de două mii de ani, de când suntem creștini...”.

S.D.: Cum trebuie să fie căpetenia unei țări, Părinte?

P.C.: Stăi, stăi, că și asta i-am spus: „Vezi Mircea cel Mare? Conduce Muntenia, Oltenia și Dobrogea timp de 36 de ani, și face Mănăstirea Cozia, unde e îngropată toată familia lui. Alături este un cavou frumos tare, pe care zice: «Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Teofana, mama lui

Mihai Viteazul». El a cucerit și Ardealul, și Moldova, iar mama lui era călugăriță!

Dincoace, la Probota, Petru Rareș face o mănăstire frumoasă. Alături e un cavou pe care zice: «Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ștefan cel Mare». Vezi, mama lui Mihai Viteazul – călugăriță, mama lui Ștefan cel Mare – călugăriță...”.

Apoi i-am spus de Matei Basarab, care a făcut Mănăstirea de la Căldărușani. L-au înconjurat turcii la Arnota cu treizeci de divizii, iar el avea numai șase. Și a ieșit un boier de-al lui, când a văzut că el s-a ascuns în pădure, înaintea generalilor turci, spunând: „Eu sunt Matei, Domnul Munteniei”. L-au luat turcii și l-au dus la Constantinopol. Și așa a scăpat Matei Basarab. Ce-a făcut el drept mulțumire lui Dumnezeu? Mănăstirea Arnota, unde e îngropat și el, și soția, și toată familia lui. Da. Ai văzut ce făceau și mulțumeau lui Dumnezeu?

Dar Neagoe Basarab? Face Catedrala de la Curtea de Argeș. Doi regi sunt înmormântați acolo: Carol I, care ne-a adus independența de turci, și celălalt, Regele Ferdinand, care a făcut România Mare la 1918.

Carol I a pornit la luptă cu steagul românesc, pe care scria: „Nihil sine Deo” – *Nimic fără Dumnezeu*. Fram robi la turci de 430 de ani.

S.D.: Dar cum a știut „neamțul” ăsta să spună așa o vorbă?

P.C.: Da' stăi, stăi, stăi! Voi credeți că dacă eu's moșneag putred aici, nu știu nimica? Și acest rege

care a avut pe Dumnezeu în mintea și-n inima lui, ne-a scos din robia turcilor. Primul care a pus steagul cu crucea lui Hristos „Nimic fără Dumnezeu” pe Plevna, a fost căpitanul Valter Mărăcineanu, care i-a bătut pe turci și a scos robia cea amară de 430 de ani, că, dacă aveai două coșuri pe casă – două hodgege –, plăteai tribut la turci pe amândouă. Trimiteau turcii pe grecii din Fanar, și, care sugea țara mai mult, pe acela îl ținea mai mult...

Și-apoi i-am zis de Vasile Lupu, care a dat patruzeci de mii de galbeni de aur la turci pentru moaștele Sfintei Parascheva, pe care le luaseră ei de la bulgari.

Și apoi i-am spus de Movilești. Ai văzut Mănăstirea Sucevița, care are Sinaxarul pictat pe zidurile din afară și pe dinăuntru. Ctitoria celor trei Movilă: Simion, domn în Țara Românească și Moldova; Ieremia, domn al Moldovei și Gheorghe, mitropolitul. Toți în biserica mănăstirii sunt îngropați.

Familia Mușatinilor a stat pe tronul Moldovei 155 de ani. De la Lațcu Voievod, care a făcut Catedrala cea mare Sfânta Treime, până la Alexandru Lăpușneanu au stat pe tronul Moldovei dinastia Mușatinilor. Roman Voievod, care a făcut orașul Roman, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare – toți au fost Mușatini. Dar toți care au stat pe tronul Moldovei au făcut câte o mănăstire și câte o biserică, și sunt pomeniți în veci.

S.D.: Dar Biserica de la Prodromul, de la Sfântul Munte Athos, cine a făcut-o?

P.C.: Ghica, la 1852. Am fost și acolo, la Prodromul...

S.D.: Dar de Regele Mihai le-ați zis ceva?

P.C.: Eu le-am spus despre legătura care a fost între Biserică și conducerea statului, cum au intrat în memoria poporului român și a Bisericii Universale Ortodoxe acești voievozi, care atunci când intrau, începeau să-și facă o mănăstire și mormântul.

Da, le-am vorbit trei ore și ceva. Le-am vorbit de i-a durut capu'! Ce căutați voi la un putregai de moșneag, la un hârb legat cu sârmă?!

S.D.: Cuvinte de folos. Cuvinte de folos, să le ducem în *pustie*, adică în oraș...

P.C.: I-am spus lui că cea mai mare înțelepciune este să-ți vezi moartea înaintea ochilor, de la Sfântul Vasile. Și vouă vă spun tot așa: să vezi moartea lângă tine, în tot timpul! Asta lecție i-a dat Dumnezeu lui Adam, în Rai: „Adame, vezi Raiul ăsta? N-are margini! Tot e-al tău...”. Și i-a dat Dumnezeu lui Adam un miros – am găsit scris la Sfinții Părinți – un miros de împărat a toată făptura pe care i-a dat-o Dumnezeu în primire. Când venea balaurul la el, îl adulmeca și știa: „împăratul”, și-i lingeă picioarele; leii, leoparzii, tigrii: „împăratul”, toți îi lingeau picioarele. I-a dat un miros de împărat a toată zidirea făcută de Dumnezeu cu mâna Lui. Dar i-a zis Dumnezeu: „Din pomul acela să nu mănânci, Adame! Când vei mânca, cu moarte vei muri!” Dar Adam nu știa ce-i moartea, că n-a văzut pe nimeni murind. El a fost zidit din pământ, iar Eva, din coasta lui. Dar ai văzut ce spune Scriptura? S-a ivit șarpele...

Ce credeți, că șarpele se târa ca acum pe pământ? Spune Marele Vasile în Hexaimeron: Nuuu, șarpele în Rai avea coamă, și bot și copite, avea piept...

S.D.: Nu se târa...

P.C.: Era cel mai înțelept dintre toate animalele. Și a intrat Satana prin șarpe și-i spune Evei: „De ce nu mâncați din pomul acela?” „A zis Dumnezeu c-o să murim”, răspunde Eva. „Nu-i adevărat! Se teme c-o să vă faceți Dumnezei! Când veți mânca, gata, sunteți Dumnezei, mai mari decât Dânsul...”. Și a intrat prin șarpe și a amăgit-o pe Eva.

Șapte sute de ani au trăit Adam și Eva în Rai – am găsit scris –, și nu știa el că ea-i femeie, iar el îi bărbat. Cum sunt copiii cei mici, de-o lună de zile, dacă îi pui unul lângă altul, ei nu știu ce înseamnă rușine. Atâta nevinovăție aveau ei înainte de cădere. Când au gustat din pom, au văzut că-s goi: „Măi femeie, dar tu ești femeie...”. „Măi, dar tu ești bărbat...”. „Dar dacă vine Dumnezeu acum...? Vai de mine, ne este rușine...!” Au luat frunze de smochin și și-au acoperit goliciunile. Ce zice la *Geneza* 7? S-au auzit pașii lui Dumnezeu prin Rai, la amiază: „Adame, măi, Adame! Unde ești, mă?” „Doamne, aicea sunt, dar mi-e rușine să mă arăt, că-s gol...”. „Cine ți-a spus ție că ești gol? Cine ți-a spus ție că ești gol?! Cine ți-a spus ție că ești gol?!... Nu cumva mi-ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci?”

Iar Adam, dacă ar fi zis „Iartă-mă!”, atunci l-ar fi iertat, dar a dat vina pe Dumnezeu! Ca și cum ar fi

zis: „Tu ești vinovat! *Femeia pe care mi-ai dat-o! Din cauza Ta am greșit!*” Și atunci Dumnezeu o întreabă pe femeie: „Tu de ce-ai mâncat?” Dar nici Eva n-a zis: „Iartă-mă!”, ci a spus: „Șarpele m-a îndemnat!” Zic Sfinții Părinți că dacă Adam și Eva cereau iertare, Dumnezeu pe loc îi ierta. Dar mândria, nu: „Nu-s eu vinovată, ci șarpele...”

Lui Adam i-a spus: „Adame, Adame, am să te scot de aici pe pământ, *spini și pălămidă o să-ți rodească pământul și întru sudoarea feței tale îți vei câștiga pâinea...*”. Femeii, Evei, i-a dat două pedepse, pe care le are și acuma și până la sfârșitul veacului.

S.D.: Care sunt cele două pedepse?

P.C.: Cele pe care le-a dat Dumnezeu femeii în Rai. „Omul – spune Sfântul Maxim – este ființă rațională, ca îngerii, și n-ar fi trebuit ca femeia să nască cu dureri”. Numai avea să vorbească: „Măi loane, facem o fată!...”, și ea naștea fără dureri. Numai prin cuvânt, nu prin împreunare ca la dobitoace. Împreunarea ca la dobitoace este pentru călcarea poruncii. *Și în dureri vei naște fii. Și i-a spus femeii: Înmulțind voi înmulți durerile tale, și întru dureri vei naște copii. Și a doua pedeapsă: Întoarce-rea ta către bărbatul tău și el te va stăpâni.*

S.D.: Ce înseamnă aceste cuvinte, Părinte, cum se tâlmăcesc?

P.C.: Bă, nu spune Apostolul Pavel? *Femeia nu are cap. Capul femeii e bărbatul!* El stăpânește! Femeia n-are voie să poruncească! Bărbatul.

S.D.: Dar acum se-ntâmplă cam invers...

P.C.: Nu știu cum se-ntâmplă. Dar așa-i pedepsită femeia, pentru că a ascultat de șarpe. Două pedepse: să nască în dureri și să fie supusă bărbatului.

S.D.: Părinte Arhimandrit, dar ce să facă bărbatul când i-a devenit cap femeia?!...

P.C.: Apoi, treaba lui. Dacă-i așa de prost, ce să-i faci? Îl conduce femeia!

Da. Apoi Dumnezeu s-a dus la șarpe: „Tu de ce ai îndemnat-o?” Șarpele era mare de tot, cu coamă, cu bot, cu copite grozave și era mai înțelept decât toate dobitoacele: *Pe pământ să te târăști!* Și i-au intrat picioarele șarpelui în piept și cele din urmă în pantece; *Pe pământ să te târăști și pământ să mănânci! Vrajbă voi pune între tine și om. Tu vei pânde călcâiul să-l muști și el îți va zdrobi capul;* cum le vedem până astăzi.

Vezi? Toate sunt făcute de Tătuca. Din mâna Lui de-acolo, toate, toate, și cum le-a pus el, așa rămân în veacul-veacului. Noi suntem praf și cenușă! Suntem o mână de pământ spurcat în fundul unui mormânt. Ăsta-i omul!

He-hei! Ați venit pe capul meu tocmai amu când am de spovedit! Azi e vineri și am de spovedit. Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce!... Ia uite-i, măi, vin la un putregai aici... (*Arătând spre aparate...*) Tu du-te, măi, unde-i vedea un măgar...

S.D.: El nu e om, Părinte, este un aparat!...

P.C.: Stăi, stăi! Du-te unde vei vedea un măgar, fotografiază-l și scrie pe el „Cleopa”, ca să-l ai în imagine. Ai înțeles?

S.D.: Părinte, ziceți-ne și nouă, cum trebuie să fie o căpetenie? Trebuie să meargă la Biserică? Când îi conduci pe alții, trebuie să fii credincios?

P.C.: Când îi conduci pe alții, să nu uiți ce spune Sfântul Grigorie: „Taci tu, să vorbească faptele tale!” Așa. Să vorbească cu faptele. Cum a zis Hristos: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre și să-L slăvească pe Tatăl vostru din Ceruri.*

Vine o femeie și-mi zice: „Mi-a murit bărbatul fără lumânare!” Dar a fost un bețiv și a trăit cu femei străine. Ea se căia că a murit fără lumânare!

Băăă, îmi spunea bietul Nazarie...

S.D.: Cine?...

P.C.: Nazarie, cel cu barba mare, l-am primit aici, l-am călugărit. El zicea: „Eram sergent la Cotul Donului și ne-au înconjurat 70 de divizii de ruși, iar noi – românii și nemții – eram șapte divizii. Într-un ceas și 40 de minute, am rămas doar vreo sută de soldați, că ne bătea și aviația și brandurile, toate. Eu eram într-un tranșeu...”

S.D.: Asta spunea el?

P.C.: Da, că el era sergent acolo. Ne povestea: „Eram într-un tranșeu, și au spus ofițerii: «Măi Gavriluță, tu te rogi, mergem și noi cu tine! Suntem 10 ofițeri». Citeam cu lacrimi *Acatistul Maicii Domnului* în tranșeu și nu ne-a atins pe nici unul. Am rămas vii doar 14 oameni dintr-un regiment de 1990 de cadre”. Și el a zis: „Eu, dacă scap viu, mă duc să mă fac călugăr la mănăstire!...”

Și atunci le-am spus: „La atâtea mii de oameni care au murit într-un ceas, cine le-a aprins lumânări, mă? Care s-a dus să pună lumânări la capul lor?... Bă, lumina noastră sunt faptele bune! *Așa să lumineze lumina*, și a arătat care-i lumina, *ca să vadă oamenii faptele cele bune...* Asta-i lumina”.

S.D.: Și pentru o căpetenie tot așa trebuie să fie...

P.C.: Da, să aibă lumină, să aibă faptele bune, să dea pilde la toți cu faptele bune. Asta-i căpetenia!

S.D.: Dar cum știu dacă am făcut fapte bune? Căci știți cum se spune: „Drumul spre iad este pavat cu bune intenții”. *Eu vreau să fac binele*, spune Sfântul Apostol Pavel, *dar tot timpul fac răul*. Cum știu eu că am făcut o faptă cu adevărat bună?

P.C.: Să nu știi c-ai făcut-o!

S.D.: Da, căci dacă știi c-ai făcut-o, la Judecată este nenorocire...

P.C.: Să te socotești cel mai păcătos din lume! Dacă zice Apostolul Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer: *Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu* – Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer, zicea că-i cel dintâi păcătos!... Apoi, noi ce suntem?! Praf și putoare. Putregai...

S.D.: Părinte, credeți că se cuvine ca un arhiereu să blesteme? Blestemul este altceva decât anatema...

P.C.: Anatema-i cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Pogorâre de viu în iad cu dracii și tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

S.D.: Excluderea din Biserică! Dar un arhiereu se cuvine ca să blesteme?

P.C.: Treaba lui. Arhiereul nu trebuie să blesteme, dar, dacă cineva l-a amărât sau l-a supărat, cade fără să vrea sub blestemul arhiereului, că l-a amărât. „...Sau pe cineva am amărât – zice rugăciunea –, și am luat de la dânsul legare nedezlegată”. Dacă a amărât pe nedrept pe arhiereu sau pe preot, el cade sub blestem, fără să-l blesteme nimeni.

Ei, mânca-v-ar Raiul! Ați venit cu, ce-s aiestea aici.

S.D.: Aparatul acesta folosește la înregistrarea a ceea ce spuneți dumneavoastră...

P.C.: Da' ce să înregistrați de la un putregai ca mine?!

S.D.: Părinte, dar dumneavoastră tot timpul spuneți că sunteți un „putregai”...

P.C.: Moșu' Putregai, Moșu' Putregai, Moșu' Putregai, așa mă mai cheamă pe mine...

S.D.: Da, Părinte. Dar povestiți-ne și nouă despre ultimele clipe ale marilor monahi îmbunătățiți pe care i-ați cunoscut.

P.C.: Am cunoscut oameni sfinți, dar eu n-am făcut niciodată ce au făcut ei. Nici un bine n-am făcut pe fața pământului.

S.D.: Dar ei da, ziceți dumneavoastră.

P.C.: Au avut, că i-am cunoscut.

S.D.: Dar i-ați cunoscut pe acești oameni, ați fost și în ultima clipă lângă ei. Vorbiți-ne despre câteva cazuri...

P.C.: Eu am trăit și în munți nouă ani și șapte luni, că am fost arestat de comuniști de atâtea ori. Numai un biet pădurar a știut de mine, Maxim Dumbravă, Dumnezeu să-l odihnească! M-a dus în munții Domeniului Coroanei, care a fost al Curții Regale, unde era protecție de vânătoare. Atâta ursărie era acolo, și cerbărie, și mistreți, și lupi, și vulpi... Dar am avut mare liniște! El mi-a ajutat la făcut bordeiul, cu feciorul lui, Ilarion. Ilarion trăiește. A fost pe aici în vara asta. Tată-său, Dumnezeu să-l odihnească, venea cam o dată la o lună și-mi aducea un rucsac cu cartoafe. Dar cu frică mare venea, că fotografia mea era dată la toate posturile de miliție din Bucovina, ca să mă prindă. Eu dispărausem din fața la opt mănăstiri pe care le aveam pe capul meu; că aveam și Sihăstria, și Sihla, și Rarăul, și Cămărzanii, și Orata, și două mănăstiri de maici: Vatra Moldoviței și Râșca. Aproape 11 ani am fost cu aceste mănăstiri, și am plecat în creierii munților.

Și acolo cu mila Preasfintei Treimi am dus lipsă, dar am avut timp de rugăciune. Eram slăbit. Dacă-mi aducea cartoafe, mâncam numai una pe zi, mai găseam un burete, o urzică, nu știu ce. Mai aducea săracul câte un săculeț cu pâine uscată. O muiam cu apă rece. Știe mila Domnului pe unde am trăit. Dar am avut liniște și timp de rugăciune! Am mai scris niște cărți care, uite, și acum s-au mai tipărit.

S.D.: Părinte, dar ce câștigă omul în singurătate?

P.C.: Ce câștigă? Du-te acolo, și când vei sta un an de zile, ai să vezi ce câștigi. Dar să ai răbdare! Că dacă n-ai avea răbdare și te-aș lega de un copac mai

mic, îl smulgi din rădăcină și te duci cu tot cu cânsul...

S.D.: Dar poate să trăiască omul în singurătate?

P.C.: Poate să trăiască, cum nu! Păi ce, Sfinții Părinți n-au stat?

S.D.: Păi la noi, la oraș, dacă stai o oră singur, înnebunești...

P.C.: Ai văzut pe Sfântul Marcu de la Muntele Fracesc, din Abisinia, când era prigoana cea mare pe timpul lui Deciu? I-au prins pe doi tineri. După ce i-au chinuit tare, i-au uns cu miere de albine și le-au dat drumul într-o stupină. Apoi câtă durere aveau, că veneau albinele și-i înțepau! Și unul a murit îndată. Și celălalt, când s-a făcut seară, a sărit în apă, că era marea aproape. Acesta a fost Sfântul Marcu.

Și a fugit pe-o scândură. A luat o scândură și l-a scos tocmai la Marea Roșie. S-a dus la Muntele Fracesc, într-o pustie mare, unde a găsit o peșteră unde erau peste o mie de draci într-însa. O peșteră. Avea vreo 30 de metri lungime. Și a mâncat 30 de ani pământ și a băut apă din mare!

Și când a trimis îngerul Domnului pe Serapion, că el îi găsea pe sfinți – el l-a găsit și pe Sfântul Onufrie cel Mare și pe mulți alții. „Nu știți unde stă «stâlpul lumii» și «lumina lumii»?” Și nu știa nici unul. „Ia Sfintele Taine și du-te – că de acum avea 138 de ani – și-l găsește!” „Unde să-l gădesc?” „La Muntele Fracesc în Abisinia”.

Și el a luat la cânsul niște bob fiert, ca să aibă, și a luat Sfintele Taine și s-a dus la Alexandria. Și i-au spus din Alexandria: „Nu te duce peste munți, că sunt

lei mulți și-i greu! Ia-o înapoi cu corabia și mergi pe Marea Roșie și întreabă în ce parte vine Muntele Fracesc!”

S-a dus săracul și când a trecut de Marea Roșie, Muntele Fracesc era cam departe de mare. S-a dat jos acolo și nu știa unde să meargă și murea de foame. Și i-a ieșit înainte o ciută, o cerboaică, țeapănă de lapte, că-i mâncaseră fiarele puiul. Și a auzit un glas: „Serapioane, ia și du-te și suge la cerboaică și mergi cu dânsa”. Și l-a condus aceea aproape zece zile până la Muntele Fracesc. Și când a ajuns noaptea, ea a sărit și s-a dus în munți, iar el a văzut la miezul nopții o lumină mare care se vedea pe-un munte: „Măi, ce s-a aprins acolo?” Și a auzit un glas: „Acolo-i Marcu! Acolo-i Sfântul Marcu!”

Când s-a dus acolo, l-a găsit pe acela la rugăciune; strălucea fața lui ca soarele, iar mâinile îi erau ca niște făclii de foc. Dar corpul îi era acoperit tot cu păr, avea blană ca de urs pe el. Barba și părul îi erau până la pământ, iar Serapion s-a speriat când l-a văzut. Dar Sfântul Marcu a dat mâinile jos și i-a spus: „Nu te teme, căci om sunt; nu am văzut față de om de 95 de ani, fără pe tine acum”. Și i-a zis: „Ți-a spus îngerul să aduci Preacuratele Taine. Da, mai am trei zile și merg la Cer, și te-o trimis îngerul Domnului să stai cu mine, să mă petreci”.

Și Sfântul Serapion a spus: „Sfinte Părinte, cum ai petrecut aici?”, iar el i-a povestit viața lui: „Treizeci de ani am mâncat pământ și am băut apă din mare, că nu găseam altceva, că muntele-i de piatră. Dar după aceea mi-a trimis Dumnczcu un înger care-mi aduce

hrana în fiecare zi". Și stând de vorbă așa, a zis Sfântul Marcu: „Pune, frate, masa!” Și numai ce se vede o masă frumoasă, pe care erau două pâini curate și două pahare cu vin. „Blagoslovește, Doamne, masa aceasta!” Și s-a văzut o mână blagoslovind.

„Iaca, frate, pentru osteneala ta, până acum îmi aducea îngerul o pâine și un pahar cu vin, dar acum a adus două, și pentru tine...”. Că Serapion venea tocmai de la Mănăstirea Sfântul Sava, de la Ierusalim. Atâtea mii de kilometri. Venea cu sfatul îngerului.

Când a gustat din pâinea aceea și din vinul acela, nu se poate spune câtă bunătate aveau. După aceea, a spus Sfântul Marcu: „Strânge, frate, masa!” Și n-a mai văzut masa. Îngerul îi sluzea lui.

Și a întrebat Sfântul Marcu: „Frate Serapioane, ai venit aici să aduci Sfintele Taine. Eu mâine, dacă ajută mila Domnului, mă voi împărtăși. Să nu te temi, căci înapoi n-ai să te mai întorci cu osteneala cu care ai venit. În alt chip te vei duce. Dar te întreb: mai sunt oameni în lumea aceasta, după cuvântul Evangheliei: *De veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acesta: «Ridică-te de-aici și te aruncă în mare!»?*”

Și muntele a crezut că-i spune lui. În clipa aceea a început un cutremur puternic și muntele a pornit și a mers în Marea Roșie. Și atunci Sfântul Marcu a spus: „Stai, munte! Nu ți-am spus ție să te duci în mare, ci am întrebat pe fratele. Vino înapoi la locul tău!” Și a venit muntele înapoi. Atunci Sfântul Serapion a căzut cu fața la pământ, murea de frică. Iar Sfântul Marcu i-a spus: „Cum, n-ai văzut dintr-astea? Dar cum,

Evangelhia poată să mintă? N-ai văzut oameni care să mute munții din loc cu rugăciunea?! Apoi, atunci degeaba se numesc creștini, dacă n-au semnele minunilor lui Iisus...”.

Și atunci i-a povestit Sfântul Marcu viața lui. „Hainele cu care am plecat din Atena, în câțiva ani s-au rupt”. Dar zice Serapion: „De ce nu ai degete la mâini și la picioare?” „Cât m-au tras dracii, să mă arunce în mare. Și când voiau să mă arunce în mare, eu strigam: «Doamne, nu mă lăsa!» Și mă prindeam cu mâinile și cu picioarele de rădăcini și de stânci. Apoi trupul mi s-a acoperit cu păr; blana aceasta mi-a dat-o Dumnezeu să-mi țină iarna de frig și vara să-mi țină umbră. Cu asta mi-a făcut mare bine Dumnezeu”.

Și era o mireasmă în jurul lui, cine poate să spună? Și s-a împărtășit a doua zi. Când s-a împărtășit, i-a strălucit fața lui ca soarele și s-au auzit cântând îngerii. Serapion i-a zis: „Părinte, dă-mi voie să rămân în peștera ta!” Dar Sfântul Marcu i-a spus: „Nu. Trebuie să te duci înapoi și să spui smerita mea viață la oameni”.

„Dar dă-mi voie să iau o părticică din moaștele tale!” „Atât îți dau voie să iei: un păr din barbă”. A adus un bețișor și l-a înnodat pe el. „Atât ai voie să iei, iar moaștele mele să rămână în peșteră, unde m-am nevoit și am slujit lui Dumnezeu!” Avea 138 de ani, și 95 de ani avea de când era acolo. N-a văzut față de om. Și atunci a spus Sfântul Serapion: „Cum să te înmormântezi, avo?” „N-ai tu grijă! Căci îndată, cum mă duc eu la cer, vin doi lei. Să nu te temi de dânșii, că ei au să mă îngroape! Tu lasă-mă aici, unde mor”.

Când și-a dat sufletul, s-a deschis cerul, s-au arătat atâția îngeri, și era o lumină până la cer, și s-a auzit glasul Mântuitorului: „Aduceți-Mi Mie pe vasul alegerii din pustie, pe avă Marcu, adevăratul Meu ucenic!” Și s-a închis cerul, nu S-a mai văzut. Apoi au venit doi lei și-i sărutau picioarele Sfântului Serapion. Și l-au dus pe Sfântul Marcu în peșteră și au astupat leii toată gura peșterii cu lespezi de piatră, îngropându-l. Apoi i-au lins picioarele lui avva Serapion și au plecat în pustie.

Aceia erau creștini, mă, nu noi! Eu dorm mult, mănânc mult, ...un putregai. N-am nimica bun! Numai răutăți am!

S.D.: Dar în pustie când ați stat!?

P.C.: Da, dar mâncam și acolo, dormeam mult, nu făceam nimic bun...

S.D.: Dar, Părinte Arhimandrit, dacă omul trebuie să fie cu gândul la moarte tot timpul, unde mai rămâne fericirea de a trăi?

P.C.: În Rai, această lecție i-a dat Dumnezeu lui Adam: să-și aducă aminte de moarte și să nu greșească. I-am spus-o și primului ministru: „Să te gândești la moarte!” Trei ore jumate i-am vorbit, de mi-a zis Mitropolitul uimit: „Ai fost inspirat!” I-am spus ce făceau domnii în trecut: își făceau mănăstiri, morminte în mănăstiri, și-s pomeniți de sute de ani, iar în memoria poporului român și a Bisericii rămân în viață...

S.D.: Păi noi, în ultimii 50 de ani, mai mult am dăruit biserici...

P.C.: Fiecare are să ia plată după cum a făcut!

S.D.: Acum ar fi cazul să construim...

P.C.: Apoi, cine poate construi, s-o facă!

S.D.: Păi, nu prea sunt bani...

P.C.: Da' de unde bani? Aici e viață de obște. Aici nu se mănâncă carne de 450 de ani. Aici i-o pungă, o masă și o biserică. N-ai voie să ai cinci bani ai tăi, toți merg la casa bisericii...

S.D.: Vorbiți-ne puțin despre poftă...

P.C.: Poftă? Pofta-i de la draci!

S.D.: Toată pofta?

P.C.: Toată, afară numai de pofta cea duhovnicească. Acea-i bună. Celelalte sunt poftele trupului, ale dracilor, care-l duc pe om în gheena. A poftit Eva să mănânce din pom și s-a dus în iad tot neamul omenesc.

S.D.: Și cum poate omul să lupte contra poftelor?

P.C.: Păi... Moartea! Moartea! Moartea! Mor, și unde mă duc mâine? Unde mă duc mâine? Cine a rămas aici? A rămas careva? Ai văzut Alexandru Macedon câte țări a condus, iar înainte de a muri a zis: „Să-mi faci sicriul cu două găuri, și să lăsați mâinile goale afară. Mă îngropați, dar mâinile afară. Goale. Nu cumva să puneți în mâinile mele ceva! – el a fost și filosof –, vreau să arăt la toată lumea, eu care am condus atâtea țări și atâtea războaie, că mă duc în groapă cu mâinile goale. Ca să știe toți că filosofia cea mai înaltă e cea a morții”.

Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce! Ce-ați venit la un putregai, aici, mări?

(În momentul acesta al conversației, prin fața chiliei trece părintele de la cazare).

P.C.: Acesta este șeful care se ocupă cu cazarea: „Ia-i de aici, și dă-le niște camere să se culce, să doarmă!”

S.D.: Păi ne îndemnați să ne culcăm, tocmai acum când trebuie să ne înduhovnicim? Stăm și noi lângă dumneavoastră să...

P.C.: Ce să te înduhovnicești de la un putregai?

S.D.: Păi, măcar să devenim și noi „putregai”...

P.C.: Eu-s un hârb legat cu sârmă, mă! Mă cheamă moșu' Putregai, moșu' Putregai...

S.D.: Părinte, ați vrea să vă mai întoarceți în pustie, acolo, în Munții Stânișoara?

P.C.: M-aș duce să mor, dar nu mai pot merge...

S.D.: Păi, ce vă împiedică?

P.C.: Picioarele, nu mai pot...

S.D.: Păi, vă duce cu mașina, cu tractorul...

P.C.: Acolo nu merg mașinile, nu te teme! Cât îi lumea și pământul nu poate intra mașina acolo...

S.D.: Părinte, dar nu v-a fost frică de fiare acolo?

P.C.: Fiarele au fost cele mai bune tovarășe ale mele. Moș Martin venea. Dacă aveam o cartoafă uscată, care se arse, i-o dam, o mânca, se linge la bot: „Mor, mor”. Mai voia! îi spuneam: „N-am, mă, nu mai am! Atâta am avut...”.

S.D.: Dar păsări erau?

P.C.: Îmi plăceau păsările de noapte, care nu văd ziua. Era buha, albăstrie cu galben, are coc; ele ziua nu văd. Cânta doar atât la miezul nopții: *mvâf* -

mmvââff - mvâf! Este babița, mai mare ca buha, și care face precum câinii, pe vârful stâncilor, tot la miezul nopții, tot vara: *hab, hab - hab -hab - hab - hab, hab - hab - hab -hab!* Cine o aude, zice: „Ia-uite, mă, s-a suit dracu' acolo și bate precum câinele!” Apoi este sitarul. Sitarul, săracul, i-o pasăre cu coada scurtă, galbenă, și care cântă cum plâng copii când îi scaldă: *eaîîîî - îîîîî - nîîîî - nîîîî - ieaaa -niaaaa!*

S.D.: Dar chițoranul?

P.C.: Țsta cântă grozav, numai noaptea, de te bagă în toate bolile: *iiiaaaaaahhh!*... Grozav!

S.D.: Dar nu vă înspăimântați când auzeți păsările făcând așa?

P.C.: Nu, că eram tovarăș cu ele, și eu sălbatic, ca și dânsle...

S.D.: Dar alte păsări mai erau?

P.C.: Este purcelul de noapte. Acela-i mai mare oleacă decât corbul, zboară printre brazi noaptea, și face precum purceii: *goo-goo-goviț! goo-goo-goviț! goo-goo-goo-goviț!* Și apoi este pupăza de noapte, care cântă numai în lunile iunie, iulie și august, tot la miezul nopții: *pă-pă-pă-pă-păăăă! pă-pă-pă-pă-păăăă! pă-pă-pă-pă-păăăăă!*... Cum să nu le știu, dacă am trăit cu ele?...

S.D.: Dar aveau frică de dumneavoastră sau se apropiau?

P.C.: D-apoi, ce frică să aibă de un putregai?

S.D.: Păi, și atunci erați „putregai”? Pe atunci erați tânăr...

P.C.: Tot așa, putregai și atunci, și amu... Și mai sunt și huhurezii, „flăcăii codrilor”, care se dau peste

cap. I-am văzut și la Brașov, la Grădina Zoologică, dar mai bine i-am văzut acolo, în pădure. Ei sunt galbeni, cu coc, îs mai mici ca buha, iar când cântă chiuie grozav: *uuuuuu h h h*, apoi își deschid aripile și fac: *uhuuuuuu!*... Unul cântă pe muntele ăsta, iar altul îi răspunde pe muntele celălalt. „Flăcăii codrilor”. Țștia-s huhurezii. He-hei!...

S.D.: Dar ce mâncați, Părinte, acolo?

P.C.: V-am spus că venea pădurarul din când în când și-mi aducea un rucsac de cartoafe; altădată aducea și oleacă de pâine uscată. Fotografia mea era la toate posturile de miliție, c-am fugit din fața la opt mânăștiri. Mă chemau la Securitate și atâta-mi spuneau: „Nu mai predica! N-avem nimic cu tine, dar nu mai predica!” Și la Fălticeni, și la Suceava, și la Târgu Neamț... Dar când am fost arestat la voi, la București, la Mânăștirea Pasărea! M-a dus la Afumați. Eram cu ucenicul meu, cu Arsenie Papacioc, pe care l-am făcut eu călugăr, preot. Este la Techirghiol acum...

S.D.: De aici o să mergem la Techirghiol. Ce să-i transmitem Părintelui de la dumneavoastră?

P.C.: Să se roage pentru mine, păcătosul! El acum are 80 de ani, și cu barba aceea mare. A stat și cu mine în munți câțiva ani și s-a îmbolnăvit. El îi fecior de doctor, din județul Ialomița. Fratele său a fost general. E-he-hei...

S.D.: Dar stați, Părinte, că eu sunt iscoditor, ca Părintele Ioanichie; nu pot să vă las slobod așa, deodată... Când venea iarna acolo, în Munții Stânișoara, ce făceați?

P.C.: Iarna? Mai degrabă tremuri tu de frig în București, decât eu în munți!

S.D.: Păi, noi chiar am tremurat de frig...

P.C.: Mi-am făcut bordeiul de doi metri în lungime și doi metri în lățime, și am pus două furci în fundul bordeiului, iar peste ele bârne de fag. Iar deasupra am pus foltăi de brad. Știi dumneata ce-i aceasta?

S.D.: Nu... Foltei de brad?...

P.C.: Foltăi de brad, coajă de brad... Nu de pe acolo. Cine știe de unde! Acea, în loc de carton. A pus folteie de brad și pe el a turnat pământ de trei metri grosime, iar pe deasupra a semănat brad mărunț și a pus frunzărie. Treceai peste mine de o mie de ori și nu știai că acolo, sub dâmbul cela, este o jivină. Ce, crezi că aveam casă văruiță, curți?...

S.D.: Dar nu era zăpadă mare iarna?

P.C.: Mă, poa' să fie, mă! În bordei, când făceam focul – numai noaptea, că ziua fumul te divulgă –, făceam oleacă de foc, și dacă se încălzea o dată în bordei noaptea, trei-patru zile nu mai era frig. Că în pământ îi cald...

S.D.: Și veneau fiarele pe acolo?

P.C.: Aveam o ușă de o jumătate de metru, îmbrăcată cu mușchi verde și acolo erau mii de pietre cu mușchi verde. Cine să știe că sub piatra aceea este ceva?... Așa am trăit, măi băieți!

S.D.: Dar diavolul s-a prezentat?

P.C.: Zic Sfinții Părinți: „Nu povesti ale tale!” Dacă ți-aș spune de acelea, ți-ai face cruce și ai fugi cu tot cu aparate de aici...

S.D.: Păi, ce v-au spus alții...

P.C.: Nu, nu, nu mai trebuie...

S.D.: Așa, pentru noi, ca să înțelegem mai exact...

P.C.: Da, da... Du-te acolo, pune-te pe post și rugăciune, și o să te întâlnești cu dânsul...

S.D.: Păi, eu dacă mă duc pe-aici, la zece metri de chilia dumneavoastră, și...

P.C.: Da, da... Zic Sfinții Părinți: „Nu povesti!” Eu v-am povestit de păsări, de bordei, dar mai mult nu pot povesti. Că dacă v-aș spune ce pățești pe acolo...

S.D.: Așa, puțin numai...

P.C.: Ai face cruce și ai fugi cu tot cu aparatele astea de aici.

S.D.: Credeți că nu-i folositor să știe omul despre demoni, cum să-i întâmpine?

P.C.: Eu ascult de Sfinții Părinți: „Să nu povestești isprăvile tale”. Așa! Uite ce făceam acolo: dormeam, mâncam bine, mă plimbam noaptea, ziua... N-am făcut nimica bun!

S.D.: Iar acum aici, în mănăstire, față de acolo?

P.C.: Tot ca acolo.

S.D.: Păi este alt confort.

P.C.: Tot așa. Nu fac nimica bun. Numai rău. Mănânc, beau, dorm... Sunt un putregai. Unde te duci, spune: „Este unul, îl cheamă: moșu' Putregai, moșu' Putregai”. Așa îl cheamă.

*

P.C.: A venit o școală din Iași deunăzi aici cu 160 de elevi. Trei profesoare cu cruci la gât. Și când

i-am întrebat: „Măi copii, știți *Tatăl nostru*? Știți *Crezul*? Știți cele *Zece Porunci*? Știți *Psalmul 50*?...” toți ridicau mâna. Dar m-a uimit o copiliță de șase ani de la grădiniță. Era cu sora mamei ei. „Ia ascult-o și pe asta!” „Copiliță, cum te cheamă?” „Magdalena”. „Mata știi rugăciuni?” „Care rugăciune?” „Știi *Tatăl nostru*?” „Știi și *Crezul*!” „Ia zi *Crezul*!” M-am speriat! O copiliță de șase ani!...

S.D.: Știa *Crezul*?...

P.C.: A început să-mi spună cât putea de tare:

„Cred într-Unul Dumnezeu, *Tatăl Atotțiitorul*, *Făcătorul cerului și al pământului*, *văzutelor tuturor și nevăzutelor*, și într-Unul Domn *Iisus Hristos*, *Fiul lui Dumnezeu*, *Unul născut*, *Carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii*...”.

Am încremenit! Dar mi-o spus mătușa că mama fetei se scoală dimineața, stă la rugăciune câte două-trei ceasuri. Ia *Psaltirea*, *Ceaslovul*, cu toți copiii lângă ea, că mai avea doi mai mici și una mai mare. „*Dragul mamei*, ia zi *psalmul 50*! Ia zi *Crezul*!”

S.D.: Adică copilul face ce face și mama lui...

P.C.: Mama. Cea mai bună educatoare de religie în familie este mama.

S.D.: Prima, în orice caz...

P.C.: Mama! Ea l-a purtat în pânțe nouă luni, ea l-a născut cu durere, ea l-a purtat în brațe doi ani, ei i-a supt pieptul. Ea este datoare să-l hrănească întâi cu Cuvântul lui Dumnezeu, când începe a gănguri, a vorbi, să-l învețe *Tatăl nostru*, nu altceva.

Iar voi tată să nu numiți pe pământ, zice Hristos, că Unul este Tatăl vostru din Ceruri...! Cum înțelegeți voi aceasta? N-ar mai trebui ca copiii să zică „tată”. Dar cum înțelegeți voi cuvântul acesta?

Auzi ce zice Grigorie Palama, care ia de la proorocul Iezechiel: *Doamne, Tu zidești duhul nostru întru zămislire*. Când s-a împreunat soțul cu soția, Duhul lui Dumnezeu trimite sufletul și cu puterea Lui se face zămisirea și sufletul omului. Și acela-i adevăratul Tată, care ne-a zămislit în pântecul mamei noastre, pe toți de pe fața pământului. De aceea zice: *Voi, tată să nu numiți pe pământ, pentru că Unul e Tatăl*, adevăratul Tată care ne-a zidit la zămislire, când s-a amestecat sămânța bărbatului cu a femeii. El ne-a făcut totul, căci altfel n-ar fi suflet, n-ar fi om, dacă nu ar fi zămisirea lui Dumnezeu. Așa trebuie să-L numim pe Dumnezeu „Tată” de când ne-am zămislit.

S.D.: Părinte, încă o întrebare. Oamenii sunt așa, cam resemnați, că au văzut că tot comuniștii au venit la putere.

P.C.: Da.

S.D.: Ce cuvânt de folos dați, că eu cuvântul ăsta îl duc în oraș, la oameni dezamăgiți că au pierdut libertatea din nou. Ce cuvânt de folos le transmiteți acestor oameni, Părinte?

P.C.: Băăăăăă, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare!

Ăsta-i sfatul celui mai mare duhovnic din țara noastră, Vichentie Mălău, care a fost sfânt!

S.D.: De la Mănăstirea Secu; acolo-s moaștele...

P.C.: Da, dar le-au furat un diacon, Serafim Oancea. Măinile lui miroseau ca și crinul. Părintele Vichentie dădea tot de pomană și mânca numai la apusul soarelui. Mi-a fost duhovnic. Dar eu n-am de lucru (mă călugărise în anul acela, în '37, eram cu Clement Popovici). Am vrut să iau ultimul sfat, când Vasile Lăzărescu a făcut cerere la Sfântul Sinod să-i trimită cei mai buni duhovnici din Moldova, să organizeze mănăstirile pustiite de Maria Tereza, de unguri.

De la noi au mers doi, Calistrat Bobu și Nectarie Pintilie, de la Secu mai mulți. Și el a fost primul și cel mai mare. Și m-am dus să-mi dea ultimul sfat. Zic: „Taică părinte, dați-ne ultimul sfat, că de-amu nu ne-om mai vedea!” El a plecat la Sfântul Munte cu taică-su, din Secu, Teofan, când era de șapte ani, și a trăit în Sfântul Munte treizeci de ani... Când a venit, a fost stareț la Secu și apoi duhovnic la Agapia. Era cu viață sfântă. Atâta era în chilia lui: o pernă de paie sub cap și o saltea de paie, iar pe sală era o bibliotecă plină cu cărți. Dădea tot de pomană.

Când ne-am dus să cerem ultimul sfat, venise de la biserică, a fost o panacidă. Îi dăduse două sticle de miere de albine și un colăcel și 40 de lei, cum era atunci... A tăiat colacul și mi-a dat mie jumătate și banii, douăzeci-douăzeci și câte o sticlă de miere. Și pe urmă, când i-am cerut sfatul – avea o mânuță a lui, parcă-l văd, pe epitrafir –, așa a zis: „Dragul tatei,

iacă ultimul sfat de la popa Vichentie: Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea matale că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare...".

Dar eu n-am de lucru și zic: „Dar până când, Părinte?” Și-mi răspunde: „Nu până la prășit, că nu zice Evanghelia așa, ci până la sfârșit: *Cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui*”. Da, așa răbdare!

Sfântul Acachie, de la Sfântul Ioan Scărarul, a fost ucenic timp de nouă ani de zile la un bătrân care-l bătea de șapte ori pe zi. Acachie nu zicea nimic, numai își cerea iertare. Altul nu ar fi răbdat să fie ucenic nici o săptămână la un așa bătrân... Era o fire foarte iute. Însă după nouă ani Sfântul Acachie a murit. Aude Sfântul Ioan Scărarul, care conducea 20.000 de sihaștri, la Muntele Sinai: „Ucenicul acela care răbda atâtea bătăi de la bătrânul acela, a murit”. S-a dus la bătrân: „Părinte, unde-i Acachie?” „Da' a murit, la boala!” „Unde l-ai îngropat?” „Ia acolo în cimitir”. „Hai și-mi arată!”

Au mers. Îi pusese o cruce veche. „Când a murit?” „Cu vreo trei-patru luni în urmă”. Dar Sfântul Ioan Scărarul se duce la crucea lui: „Acachie, bre, ai murit?” Și se aude un glas: „N-am murit. Ascultătorul niciodată nu moare!” Se întoarce Sfântul Ioan Scărarul spre bătrân: „Ce-ai spus că a murit, Părinte? Ai văzut că n-a murit?!”

Bătrânul prinse a se văita: „Vai de mine, crimă am făcut! Crimă am făcut! Crimă am făcut! Dă-mi

voie să-mi fac o colibă lângă mormântul lui și să-mi cer iertare până la moarte, că l-am bătut de atâtea ori pe dânsul!...". „Fă!” Și și-a făcut o colibă lângă mormântul lui Acachie și-i spunea: „Iartă-mă, Acachie, că te-am bătut de atâtea mii de ori!” Și i s-a arătat sfântul cu 40 de zile înainte de a muri el, că numai un an a mai trăit bătrânul: „Părinte, sfinte sunt mâinile tale, care m-au bătut de atâtea ori. Că din toate bătăile, am tot cununi aparte. Și sfinția ta, fiindcă m-ai bătut, mă rog la Mântuitorul să nu te duci în iad, că mi-ai făcut atâtea cununi. Să știi că mai ai trei zile și vii la noi și vom sta împreună...”.

Așa este! Așa răbdare! Nu pân' la prășit, ci pân' la sfârșit. Mânca-v-ar Raiul!

Iată ce vreau să vă spun:

Să nu socotim vreodată că am pus început bun. Tot să dorim să punem început bun. Pentru că noi nu cunoaștem cum trebuie să fie un om care pune început bun, cum trebuie să se poarte. Rugați-vă: „Doamne, dă-mi ajutor să pun început bun și să-mi îndrept viața!” Asta este! Mânca-v-ar Raiul!

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA
PĂRINȚILOR GHERVASIE ȘI
GHERONTIE

29 Noiembrie 1979

Preacuvioși părinți și frați,

Iată că, cu voia și pronia Preasfintei Treimi și cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și

pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta, după trei ani de zile, iarăși am luat parte la două călugării.

Acum trei ani a fost călugărit Părintele Visarion și Părintele Andrei la Sihla; iar acum Părintele Gherontie și Părintele Ghervasie – doi din frații noștri vechi în mănăstire, din mica lor copilărie, care s-au ostenit aproape 30 de ani în această viață până acum și abia acum au depus făgăduința solemnă în fața Sfântului Altar, în fața lui Dumnezeu, în fața Preasfintei Maicii lui Dumnezeu, a Sfinților Îngeri și a tuturor sfinților, de cele ce au să lucreze până la mormânt.

Vă aflați, fraților și voi binecredincioșilor creștini, la această ceremonie religioasă a călugăriei care este una cu Botezul.

Ce rânduială frumoasă este! Dar vedeți voi ce se cere și ce se făgăduiește aici?

Ați auzit ceva care s-a citit și se potrivește cu această rânduială și s-a spus: *Cel ce iubește pe tată, sau pe mamă, sau soră, sau soție, sau frate, sau moșie, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Cea dintâi condiție care o cere Hristos de la noi ca să urmăm Lui, este lepădarea de sine. Cea mai grea decât toate, mai subțire și mai înaltă sarcină, care este și rădăcina a tot păcatul și izvorul a toată fărădelegea, este iubirea de sine. Iar Mântuitorul, prima condiție care o pune celor ce iau Crucea să-I urmeze este aceasta – lepădarea de sine.

Călugărul este un mort pentru Iisus Hristos, el trebuie să zică ca Marele Apostol Pavel: *Mie lumea s-a răstignit și eu m-am răstignit lumii.*

Călugărul nu mai are mamă, nu mai are tată, nu mai are frate, nu mai are soră, nu mai are prieteni, nu mai are casă, nu mai are vite, nu mai are moșie, nu mai are trup, nu mai are voia sa. Are numai pe Dumnezeu, Biserica Lui și Preacurata Lui Maică, care se roagă pentru el. Călugărul este un om înstrăinat de toate ale lumii acesteia pentru dragostea lui Dumnezeu. El este chemat la viața îngerească. Îngerii nu au nici o legătură cu lumea. Ei slavoslovesc pe Dumnezeu în vecii vecilor. Ei nu au prihană într-înșii, nu au pată, nici chiar umbră de păcat. Așa trebuie să fie și călugărul. Să ne ajute Dumnezeu cum făgăduim să și facem.

Ați auzit ce ne sfătuiește Marele Apostol Pavel în Apostolul care s-a citit: *Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva diavolului în ziua cea rea – adică când vine ispita –, și apoi arată: Armele noastre sunt duhovnicești și puternice lui Dumnezeu, ca să risipească tăriile întunericului și începătoriile.*

Care sunt armele acelea care le-a luat călugărul și care le-a luat tot creștinul la dumnezeiescul Botez? Fiecare creștin a luat armele Duhului Sfânt. Fiecare este un ostaș al lui Iisus Hristos de la Botez. Iar călugăria este îndoit Botez, îndoită făgăduință.

Știți voi care sunt armele acestea? Credința, nădejdea, dragostea, ascultarea, supunerea, înfrânarea, frica de Dumnezeu, citirea dumnezeieștilor Scripturi, osteneala pentru fapta cea bună, jertfa de toată clipa pentru dragostea lui Dumnezeu în supunere și răbdare până la ultima lui suflare.

Călugărul și creștinul s-au lepădat de la Botez de satana și de toate lucrurile lui. Care sunt lucrurile satanei? Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *Lepădarea de lucrurile întunericului.* Care sunt acelea? Auzi ce spune: curvia, preacurvia, lăcomia, beția, furtișagul, minciuna, dezmiardarea, iubirea de argint, mândria, fățarnicia, viclenia, trufia, semeția, ura, zavistia, pizma, râvna cea rea, mânia, iuțimea, nerăbdarea, cârtirea, răpștirea (murmurarea sau bombăneala), nemulțumirea față de binefăcătorul tău, nerecunoștința pentru binefacerile lui Dumnezeu, ținerea de minte a răului, răutatea, dorința de răzbunare, iubirea de arătare, slava deșartă, lăudăroșenia, iubirea de sine, încrederea în sine, plăcerea de sine, nesimțirea, împietrirea inimii, acedia (moleșea la voinței), trândăvia, uitarea, neștiința și n-am timp să vă spun și tot halaiul întunericului, toate fărădelegile de care noi ne-am lepădat la dumnezeiescul Botez, când am zis că mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui. Iar călugărul îndoită făgăduință are, căci s-a lepădat iarăși, nu numai de acestea, ci și de viața sa.

Auzi ce spune: „Vei răbda în mănăstire și în pustie până la ultima clipă a vieții tale?” „Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, cinstite părinte”. „Te vei păzi pe tine într-o feciorie și înfrânare, în sărăcie și în supunere până la moarte?” „Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu...”. Deci au zis: „Așa vom face”.

Auzi! „Îți vei vărsa și sângele tău, când vremea o va cere?” Adică îi va chema la martiriu. „Așa, Dumnezeu ajutându-mi, cinstite părinte, voi avea răbdare”. Auzi apoi ce zice părintele stareț? „Ia

seama, fiule, cui te făgăduiești, de cine te lepezi, și de cine te apropii! Căci nu înaintea oamenilor te făgăduiești. Dumnezeu este nevăzut aici și nu poate lipsi de nicăieri, tot așa nici Maica Domnului, îngerii și sfinții”.

Făgăduința aceasta se face înaintea tuturor puterilor cerești, și în ziua judecății, în vremea morții se va cere de la fiecare nu ce a făgăduit, ci ceea ce a împlinit și a făcut din ce a făgăduit. Că are să întrebe: „Ce ai lucrat din cele ce ai făgăduit?” Așa și pe creștini o să-i întrebe. „Tu te-ai lepădat la Botez de satana și de toate lucrurile lui; dar tu tot lucrurile lui ai făcut în viață, acum nu ești al Meu, ci al celui căruia ai slujit”. Să ne ferească Dumnezeu să auzim aceasta!

Să stăm bine, să luăm aminte, ca, văzând o călugărie ca aceasta, să vă gândiți și voi că v-ați logodit din dumnezeiescul Botez, ați primit înnoirea, ați primit chemarea, ați primit sfințirea, v-ați făcut fii ai lui Dumnezeu după dar în baia nașterii de a doua a înnoirii Duhului Sfânt, când v-ați botezat.

Atunci mama noastră cea duhovnicească, Biserica, v-a făcut fii după dar lui Dumnezeu în prezența nașului și a preotului care v-a botezat. Atunci ați primit darul punerii de fii și al înfierii, cum au primit și acum călugării noștri, făgăduind a doua oară, și al doilea botez luând.

Deci vouă vi se cer cele de la Botez, iar monahilor li se vor cere și cele de la Botez și cele ce au făgăduit la al doilea Botez, când au luat sfântul, marele și îngerescul chip. Să stăm bine și să luăm

aminte ce am făgăduit, cui am făgăduit și ce am lucrat noi din cele făgăduite.

Auzi ce spune Sfânta Scriptură: „Ia aminte, fiule, de cele ce au ieșit de pe limba ta și din gura ta, că te-ai legat pe tine lui Dumnezeu și te va judeca pe tine după cele ce au ieșit din gura ta”.

Trebuie să luăm aminte auzind pe Sfântul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi: „O, monahule, în loc de arc, ia rugăciunea cea de tot timpul”, cum ați auzit când i-a dat metaniile în mână; căci i-a spus acestea: „Iată, fiule, sabia Duhului Sfânt, că ești dator în toată vremea și-n tot locul să zici așa: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!*”

Iar Sfântul Efrem Sirul a numit rugăciunea arc, și a luat cuvântul de la Proorocul David: *Pus-ai arc de aramă în brațele mele*. Și zice: „Când tot creștinul sau monahul ridică mâinile la Dumnezeu în rugăciune, el ridică arc de aramă împotriva satanei”. Dar dacă ar ridica numai mâinile sus și mintea va fi la răutăți în vremea rugăciunii, este asemenea unui arcaș orb, care pune săgeata în arc, dă drumul la săgeți în vânt, și nu numai că nu omoară fiara, ci vine fiara și-l sfâșie, fiindcă n-a lovit-o de moarte.

Așa-i și acela care în vremea rugăciunii numai cu buzele se roagă și cu gura, iar mintea îi este la răutăți. Așa-i și la creștini, așa-i și la călugări. Și ce zice dumnezeiescul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi. Zice: „Iar în loc de trâmbiță, o, monahule, ia citirea dumnezeieștilor Scripturi; căci precum trâmbița în vreme de război

deșteaptă inima ostașului spre luptă, așa și Sfânta Scriptură când o citești, deșteaptă inima monahului și la tot creștinul spre lupta cea duhovnicească”. Și apoi zice: „Iar în loc de sabie trage pe frica de Dumnezeu. Când îți vine un gând spurcat în minte, un gând de ură, de desfrânare, de fățarnicie, de viclenie, de răzbunare sau altele, adu-ți aminte de frica de Dumnezeu și ai tăiat acest gând cu sabia fricii de Dumnezeu și nu te va mai stăpâni”. Și așa mai departe dumnezeiescul Efrem arată cum să folosească monahii armele Duhului Sfânt, care le-au luat la călugărie și cele de la Botez.

Deci fiindcă sunteți aici și creștini și monahi, cuvântul meu a privit și într-o parte și într-alta, și voi aveți aceeași făgăduință ca și noi, prea înfricoșată și prea puternică și prea sfântă de la Botez, și noi monahii avem iarăși făgăduința a doua, că vom păzi cele ce se cer la cinul călugăresc. Deci stați cu luare aminte, că și voi sunteți ostașii lui Iisus Hristos de la Botez, și aici monahii sunt a doua oară ostași cu făgăduința călugăriei, că și până la moarte vor lupta împotriva trupului, a lumii și a diavolului și a tuturor lucrurilor satanei și vor fi ostașii lui Iisus Hristos, adevărați oameni duhovnicești și fii ai împărăției cerului.

S-a întâmplat să fiți câteva suflete la această nuntă călugărească, la această taină și făgăduință a sfântului și marelui chip îngeresc, aduceți-vă aminte că și voi ați făgăduit prin nașul vostru de la Botez că vă lepădați de satana și de toate lucrurile lui, și ceea ce ați făgăduit vi se va cere în ziua judecății. Amin.

DESPRE SMERENIE

„Smerenia, din diavoli poate să facă îngeri, iar mândria, din îngeri poate să facă diavoli” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*, cuv. 25).

Îmi vine foarte greu și mă rușinez, căci mă mustră conștiința, să vorbesc despre virtutea înaltă a smereniei și a smeritei cugetări. A vorbi despre aceasta mai înainte de a o cunoaște din trăire este asemenea cu a vrea să descrii o comoară neprețuită la adevărata sa valoare, mai înainte de a o vedea și de a o cerceta cu amănuntul. Îmi dau seama că lucrul acesta este mai presus de priceperea mea și că ar fi poate mult mai bine să tac; dar uneori tăcerea aduce păcat, după cuvântul: „Să nu fie tăcerea ta pagubă și pricină de vătămare duhovnicească ție și celorlalți” (Sf. Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut*, cap. 23).

Urmând acestor învățături, eu, neputinciosul și nepriceputul, am luat îndrăzneala de a ridica o sarcină mai presus de puterea mea, nădăjduind în mila Preaînduratăului nostru Mântuitor și în rugăciunile Preasfintei Sale Maici, că îmi vor ajuta și nu voi fi osândit pentru nepricepere și tăcere, prin care aş putea aduce pagubă celor înțelepți și râvnitori. Nădăjduiesc că aceștia vor acoperi cu dragoste neiscusința și nevrednicia celui ce vorbește și nu face, aducându-și

aminte de cel ce zice: „Cuvânt folositor auzind, nu judeca pe cel ce îl vorbește, ca să nu te păgubești de sfătuirea cea folositoare” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*).

Așadar, lăsând la o parte sărăcia noastră de cele bune și alergând la comorile Sfinților Părinți, să scoatem din ele după putere, învățătura despre fericita virtute a smereniei. „Smerenia este o putere tainică pe care, după săvârșirea a toată petrecerea, o primesc sfinții cei adevărați. Această putere tainică nu poate să lucreze în altcineva decât numai în cei desăvârșiți în fapta bună, prin puterea harului atât cât încap firea, după hotărâre” (*Scara*).

După mărturia Sfântului Benedict de Nursia, smerenia are douăsprezece trepte (*Vechile rânduieli ale vieții monahale*, p. 684), pe care pentru scurtime nu le vom arăta pe fiecare în parte. De aceea, cu mare și îndelungă osteneală poate ajunge cineva până la vârfurile ei cele mai înalte.

Unii oameni, din fire par a fi smeriți și blânzi, alții se smeresc cu gândul, pomenindu-și păcatele și căderile lor. Dar nici una din acestea nu este smerenia cea adevărată, după cum arată Sfântul Isaac Sirul care zice: „Nu tot cel din fire domol, blând, lin sau înțelegător a ajuns pe treapta smeritei cugetări și nici cel ce întru pomenirea căderilor și a greșelilor sale se smerește cu cugetul, fiindcă își aduce aminte de ele. Ci smerit cugetător este cel ce are în ascuns ceva vrednic de mândrie și nu se mândrește, ci se socotește pe sine ca pe niște țărână, pământ și cenușă” (Cuv. 21).

Când a intrat Mântuitorul în casa vameşului şi a început a spune faptele lui, aceasta nu era smerenie la vameş, ci **cunoştinţă de sine**, care este de-abia prima treaptă a smeritei cugetări. Dar această cunoştinţă de sine mântuieşte pe om, fiindcă este o fiică a smereniei. Mândria are 12 vlăstare, 12 viţe care coboară până la iad, şi smerenia are 12 trepte care ridică până la cer.

Deci aceasta este smerenia cea din păcat: dacă zice curva, cu cunoştinţă de sine: „Am păcătuît!”, sau tâlharul: „Sunt hoţ”; sau beţivul: „Părinte, sunt beţiv”; sau ucigaşul: „Am ucis”; sau cel ce fură: „Părinte, uite eu fur”, fiecare se smereşte în păcat, adică recunoaşte că a greşit şi chiar dacă-i pare rău, aceasta nu-i smerenie la dânsul. De abia-i cunoştinţă de sine. Şi această smerenie mântuieşte pe om, dar nu-i vrednică de laudă.

De asemenea, mai sunt unii care se luptă să dobândească smerenie prin aducerea aminte de moarte, prin cugetarea la păcatele lor, socotindu-se ţărână şi că nici un bine nu au lucrat în viaţa lor, plângând pentru păcatele lor şi umilindu-se cu gândul, măhnindu-se cu durere de inimă pentru căderile lor şi defăimându-se în toată vremea, considerându-se în gândul lor a fi nevrednici de mila lui Dumnezeu. Deşi prin unele ca acestea ei fac fapte ale smereniei, care sunt vrednice de laudă, însă stau încă departe de adevărata smerenie.

„Dacă cineva, prin darul lui Dumnezeu, a biruit toate duhurile potrivnice, făcând toate faptele bune, iar după aceasta ar simţi cu duhul că a primit darul

acesta – când Duhul Sfânt mărturisește duhului său, după cuvântul Apostolului –, unul ca acesta a ajuns la desăvârșirea smeritei cugetări” (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 20).

Dacă cineva ar avea darul facerii de minuni, ar muta munții cu rugăciunile sale, s-ar face văzător de Dumnezeu ca Moise, ar îmblânzi leii ca Daniel în groapă, ar stinge puterea focului ca cei trei tineri din Babilon, ar încuia și ar descuia cerul și ar pogori foc din el ca Ilie sau s-ar asemăna în sfințenie cu Sfântul Ioan Botezătorul, ar merge pe deasupra apei ca Sfânta Maria Egipteanca și alți sfinți, s-ar înălța ca Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer și dacă, după toate acestea puteri și daruri, ar zice și el ca Apostolul: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu* (I Timotei 1, 15), atunci unul ca acela a ajuns la adevărata smerenie.

Cine se smerește întru dreptate, acela are adevărata smerenie. Dacă ai fi ca marele Pavel, să te duci până la al treilea cer și să zici în inima ta ca el: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu*, atunci ai fi cu adevărat smerit. Până la al treilea cer s-a suit Pavel și n-a spus de el, ci a zis ca și despre altul: *Știu pe un om, care acum paisprezece ani în urmă...* Chiar de mă laud, nu voi fi prost. Voi ști cum să mă laud. *Știu pe un om oarecare în Hristos, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer, și a auzit acolo cântări, care nu este cu puțință omului a le grăi. În trup sau afară din trup nu știu. Dumnezeu știe.*

Și acest Pavel care a fost răpit până la al treilea cer și care a fost numit de Mântuitorul *vas al alegerii* și care a purtat numele lui Hristos înaintea popoarelor de la Ierusalim până la Iliric, a făcut trei rânduri de călătorii până la Roma pe jos, pe mări și pe oceane, 35 de ani a predicat Evanghelia și a murit martir la Roma, a zis: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu*. Și în Epistola cea către romani zice: *Iar întru mine nu cunosc nimic bun*. Nu vedea nimic bun în el. Aceea-i smerenie. Se smerea întru dreptate. Avea fapte bune vrednice de laudă, cum nimeni altul pe pământ, și se socotea că-i cel mai mare păcătos.

Aceea-i smerenie adevărată, când vei bate lumea cu plăgi, cum a bătut Moise Egiptul, când ți se va face ocară ca cinstea, când vei avea toate virtuțile adunate, și cele trupești și cele duhovnicești și când vei vedea în inima ta că nu ai nimic bun. Să te socoți cel mai sărac om și cel mai nefericit om de pe fața pământului, aceea-i smerenia cea întru dreptate și aceasta-i adevărata smerenie (Sfântul Isaac Sirul).

Sfântul Apostol Pavel poruncește aleșilor lui Dumnezeu ca, pe lângă alte fapte bune, să se îmbrace și cu duhovniceasca haină a smereniei, zicând: *Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe și cu îndelungă răbdare* (Coloseni 3,12).

Deci, fericit și de trei ori fericit este cel care ajunge să se îmbrace cu această duhovnicească haină, căci unul ca acela s-a îmbrăcat cu haina lui Hristos,

după mărturia Sfântului Efrem Sirul care zice: „Smerenia este haina lui Hristos”. La fel și Sfântul Isaac Sirul zice: „Smerenia este haina lui Dumnezeu, căci Cuvântul ce S-a întrupat cu aceasta S-a îmbrăcat”.

Adevăratul lucrător al smeritei cugetări se cunoaște și din aceea că se îngrețosează să placă lumii prin faptele lui sau prin cuvânt, iar în ochii lui slava lumii acesteia nu are valoare (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 38).

După ce am arătat puțin despre ce este adevărata smerenie, cred că este de folos să arătăm și din ce se naște această virtute. Dacă vom cerceta Sfintele Scripturi vom vedea că smerenia este și se naște din scârbe și necazuri, căci zice Domnul Dumnezeu către poporul lui Israel: *De voi închide cerul și nu va fi ploaie și de voi porunci lăcustelor să mănânce răsăturile voastre sau voi trimite moarte în poporul Meu și se va smeri poporul Meu peste care se cheamă numele Meu asupra lor și se vor ruga și vor căuta fața Mea și se vor întoarce din căile lor cele rele, atunci îi voi auzi din cer și milostiv voi fi păcatelor lor și voi vindeca pământul lor* (II Paralipomena 7, 13-14).

În alt loc, arătându-se că din osteneli și scârbe vine smerenia, se zice: *Și s-au smerit întru osteneli inimile lor* (Psalm 106, 12). Și iarăși: *Eu am venit la ei cu mânie mare și îi voi pierde pe ei în pământul vrăjmașilor lor. Atunci se va smeri inima lor cea netăiată împrejur și atunci se vor căi de păcatele lor* (Levitic 26, 41).

Să vedem și câteva mărturii ale Sfinților Părinți din care aflăm că sunt și alte pricini care nasc smerenia în sufletul omului. Sfântul Ioan Scărarul arată că „din ascultare se naște smerenia” (*Scara*, Cuv. 4). Iar de la Sfântul Maxim Mărturisitorul învățăm că aceasta se naște și din credință și frica de Dumnezeu, după cuvântul: „Cel ce crede, se teme și cel ce se teme, se smerește” (*Filocalia*, vol. 2, cap. 16).

Sfântul Isaac Sirul arată că „smerenia se naște în inima omului și din mulțimea rugăciunilor, căci cine are trebuință de ajutorul lui Dumnezeu face multe rugăciuni și pe cât le înmulțește, pe atât i se smerește inima sa. Nimeni, rugându-se și cerând, nu va putea să nu se smerească” (Cuv. 21).

Același sfânt spune că smerenia se naște și din cunoștința de sine: „Dreptul ce nu-și cunoaște neputința sa, are lucrările sale pe ascuțișul briciului, nefiind departe de cădere și de leul făcător de stricăciune. Cel ce nu-și cunoaște neputința sa, este lipsit de smerita cugetare” (Cuv. 21).

Tot Sfântul Isaac, arătând că și din necazuri și din întristări se naște smerenia, zice: „Sufletul care a primit grija faptei bune și viețuiește cu frica de Dumnezeu, nu poate fi fără întristare în fiecare zi, căci faptele bune au și întristări împletite cu ele. Cel ce nu are necazuri, fără îndoială și de fapta bună se desparte. Dacă poțfești fapta bună, dă-te la toate necazurile, căci necazurile nasc smerenia” (Cuv. 37).

După ce am adus mărturii din Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți, arătând din ce se naște smerenia și smerita cugetare, să

arătăm, pe scurt, câte ceva despre ea și care sunt foloasele ei. Folosul cel mai mare adus de smerenie este mântuirea sufletului nostru, după cuvântul: *Smeritu-m-am și m-am mântuit* (Psalm 114, 6).

Alt folos pe care-l dobândim prin smerenie este acela că Dumnezeu Își aduce aminte de noi și ne izbăvește de necazuri și de vrăjmași numai dacă o avem pe aceasta.

Acest lucru reiese din cuvintele Psalmistului care zice: *Întru smerenia noastră ne-a auzit pe noi Domnul și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri* (Psalm 124, 2-4).

Smerenia nu este numai un mod de a câștiga ajutorul lui Dumnezeu și de a fi auziți de El în vreme de necaz, ci ea ni se face și pricină de a ajunge moștenitori ai împărăției cerurilor, după mărturia Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care zice: *Deci, cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela va fi mai mare în împărăția cerurilor* (Matei 18, 4).

În multe locuri ale Sfintei Scripturi vedem că smerenia ne aduce slavă de la Dumnezeu și de la oameni, după cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *Cel ce se smerește, se va înălța* (Matei 23; 12; Iacov 4, 16; Isus Sirah 3, 18).

Smerenia face ca omul să fie cercetat și odihnit în sufletul său de către Bunul Dumnezeu, după cuvântul Proorocului: *Spre cine voi căuta, zice Domnul, fără numai spre cel smerit și blând care se cutremură de cuvintele Mele* (Isaia 66, 2). Apoi, vedem că smerenia este urmată de cinste și de slavă (Proverbe 18, 12; 29, 23).

Să trecem acum la Sfinții Părinți, ca și de la ei să auzim care sunt foloasele smeritei cugetări.

Sfântul Isaac Sirul zice: „Precum umbra urmează trupului, tot astfel și smeritei cugetări îi urmează mila lui Dumnezeu” (Cuv. 19). Apoi zice: „Sârguiește-te să fii defăimat și te vei umple de cinstea lui Dumnezeu. Nu căuta să fii cinstit, fiind plin de răni înlăuntrul tău. Prihănește cinstea și să nu o iubești, ca să nu te necinstești. Cel ce aleargă după cinste, ea fuge dinaintea lui, iar pe cel ce fuge de dânsa, îl va urmări și propovăduitor al smereniei lui se va face tuturor oamenilor. De te vei defăima pe tine, ca să nu fii cinstit, Dumnezeu te va arăta pe tine. Și dacă pentru adevăr te vei prihăni pe tine, Dumnezeu dă voie tuturor zidirilor Sale să te laude pe tine, deschizând înaintea ta ușile slavei Ziditorului tău și te vor lăuda pe tine. Căci tu, în adevăr, după chipul și asemănarea Lui ești” (Cuv. 5).

Apoi continuă: „În vremea în care smerenia împărătește în tine, ți se supune sufletul tău și împreună cu dânsul ți se vor supune toate, căci se naște în inima ta pace de la Dumnezeu. Iar dacă ești afară de acestea, nu numai de patimi, ci și de întâmplări, adesea vei fi izgonit. Adevărat, Doamne, de nu ne vom smeri singuri, nu vei înceta să ne smerești pe noi. Smerenia cea adevărată se naște din cunoștință, iar cunoștința cea adevărată se naște din ispite” (Cuv. 16).

„Smeritei cugetări îi urmează înfrânarea și sfiala. Iar slava deșartă este slujitoare a desfrânării și lucru al mândriei. Smerita cugetare, pentru sfiala ei

cea dintotdeauna, întru vedenie ajunge și împodobește sufletul cu întreaga înțelepciune” (Cuv. 23).

Apoi spune: „Mai înainte de a intra în cetatea smereniei, dacă te vei vedea pe tine că te-ai odihnit dinspre supărarea patimilor, să nu te încrezi în tine, căci te pândește pe tine vrăjmașul. Ci așteaptă după odihnă, multă supărare și tulburare. De nu vei trece prin locurile de odihnă ale faptelor bune, nu vei ajunge la repaos din truda ta și nici nu vei avea răsuflare dinspre bântuiei până ce nu vei ajunge la locul de odihnă al sfintei smerinii” (Cuv. 24).

De asemenea, un sfânt părinte tâlcuiește un cuvânt al Sfântului Ioan Scărarul, zicând: „Smerenia poate să ierte multe păcate și fără lucruri, dar lucrurile fără smerenie, dimpotrivă, sunt nefolositoare, și nu numai atât, ci și multe rele ne gătesc nouă.

Precum sarea la toată hrana este trebuincioasă, tot astfel și smerenia, la toate faptele bune. Deci, trebuie să ne smerim în minte neconținut, în supărări și necazuri, căci aceasta, de o vom câștiga, ne face fii ai lui Dumnezeu și, fără lucruri bune, ne pune înaintea Lui. Căci fără ea toate lucrurile noastre sunt deșarte. Deci, Dumnezeu vrea schimbarea minții noastre. În minte ne facem buni și în minte netrebnici. Aceasta singură este de ajuns, chiar fără alt ajutor, să stea înaintea lui Dumnezeu și să grăiască pentru noi” (Scara, Scolia 39 la Cuv. 25).

Sporirea și creșterea omului în viața duhovnicească, mai mult decât prin alte fapte bune, se face prin smerenie, după cum ne învață unul din Sfinții Părinți: „Sporirea omului este smerenia, căci

pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atât se înalță în sporire” (*Pateric*, cap. 10).

Un alt bătrân al Patericului, arătând puterea smereniei împotriva diavolilor, zice: „Dacă, smerindu-te pe sine-ți, vei zice: «Iartă-mă», arzi pe diavoli”. Iar altul, de asemenea: „Cel ce se smerește, smerește pe diavoli, iar cel ce nu se smerește este batjocorit de diavoli” (*Pateric*, cap. 10).

Pentru a vedea cât de minunată este smerenia în viața celui ce s-a împodobit cu această virtute înaltă, precum și de câte daruri și puteri îi este pricinuitoare, să ascultăm pe Sfântul Isaac Sirul, care zice: „Pe cel smerit cugetător omul niciodată nu-l urăște, nu-l rănește cu cuvântul, nu-l defăimă, de toți este iubit, căci el îi iubește pe toți și toți îl iubesc pe el; toți îl doresc și, în tot locul unde se apropie, îl privesc ca pe îngerul luminii; îi dăruiesc lui cinstea; măcar de ar grăi cel înțelept și învățătorul, opriți vor fi cu tăcerea, căci smeritului cugetător toți îi dau cu cucernicie locul să vorbească.

Ochii tuturor iau aminte ce fel de cuvinte ies din gura lui și fiecare om așteaptă cuvintele lui ca pe cuvintele lui Dumnezeu. Scurta lui vorbire se face cu cuvintele celor iscusiți care cearcă înțelegerile lor. Cuvintele lui dulci sunt în auzul înțelepților, mai mult decât fagurele și mierea. Chiar de ar fi simplu cuvântul lui și defăimat și de nimic vrednic în ochii săi, se socotește de toți mai cinstit și ca din gura lui Dumnezeu”.

Apoi adaugă: „Cel ce vorbește cu defăimare împotriva smeritului cugetător și nu îl socotește pe el

ca pe un viu, este ca un om ce și-a deschis gura asupra lui Dumnezeu. Pe cât se defaimă de toată zidirea, cinstea lui rămâne. Când se va apropia smeritul cugetător de fiarele sălbatice, acestea, privindu-l, se vor împlânzi, se vor apropia de dânsul ca de un stăpân al lor, își vor clătina capetele și cozile lor și îi vor linge mâinile și picioarele lui.

Dacă se apropie smeritul cugetător de târâtoarele aducătoare de moarte, îndată ce se va apropia de ele cu simțirea mâinii lui și se va atinge de trupul lor, iușimea și asprimea amărăciunii lor pricinuitoare de moarte încetează și în mâinile sale ca pe niște lăcuste le strivește. Se apropie de oameni și ca la Domnul iau aminte la dânsul.

Nu numai oamenii, ci și diavolii, cu îngrozirea și cu amărăciunea lor, cu toată fălirea cea mare a minții lor, când se apropie de cel smerit cugetător, se fac ca țărâna și se strică toată răutatea lor, risipindu-se toate măiestriile lor și pierzându-se toată vicleana iscusință a lor” (Cuv. 20).

Iată cât de minunate și felurite sunt darurile cu care este împodobit de Preabunul Dumnezeu cel cu adevărat smerit cugetător și cum toți oamenii, fiarele, târâtoarele și înșiși diavolii se smeresc, se biruiesc și recunosc în el, cu adevărat, un Dumnezeu după dar, așa cum a fost strămoșul nostru Adam înainte de a cădea din ascultarea Preasfântului și Atotputernicului nostru Dumnezeu.

După ce am arătat până aici cu puține mărturii, din Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți, ce este smerenia, din care virtuți se naște, câte

foloase aduce ea celui ce o are, precum și cu câte daruri și puteri este împodobită viața celui smerit, în continuare voi arăta, cu mărturii tot de la Sfinții Părinți, care sunt semnele cele din afară și cele dinlăuntru ale omului cu adevărat smerit cugetător.

Ca să înțelegem acest lucru, să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care zice: „Semnele după care se recunoaște cel ce are smerenie adevărată sunt acestea:

- a se socoti pe sine că este mai păcătos decât alții și decât toți păcătoșii;

- a socoti că nici un bine nu a făcut înaintea lui Dumnezeu;

- a se prihăni pe sine în toată vremea, în tot locul și lucrul;

- a nu ocări pe nimeni;

- a nu pângări pe cineva care este mai păcătos sau mai leneș decât dânsul, ci pe toți să-i laude și să-i slăvească;

- a nu judeca, defăima sau vorbi de rău pe cineva, vreodată;

- a tăcea totdeauna și a nu vorbi ceva fără poruncă sau fără vreo trebuință de nevoie, iar când va fi întrebat și va vrea să răspundă să o facă cu blândețe, cu liniște și rar, ca și cum ar fi silit și s-ar rușina să vorbească;

- a nu se măsura pe sine în ceva;

- a nu se certa cu cineva pentru credință, ori pentru altceva, ci dacă va zice bine, să zică și el așa, iar dacă va zice rău, să zică: „tu știi”;

- a urî voia sa, ca ceva ce este pierzător;

- a avea totdeauna privirea în jos;

- a avea totdeauna înaintea ochilor moartea;
- a nu vorbi deșertăciuni și a nu minți vreodată;
- a nu vorbi împotriva celui mai mare;
- a suferi ocările, defăimările și pagubele cu bucurie;

- a urî odihna și a iubi osteneala;
- a nu întârâta pe cineva și a nu răni știința cuiva.

Acestea sunt semnele smereniei adevărate și fericit este cel ce le are, căci se face casă și biserică lui Dumnezeu, și Hristos se sălășluiește într-însul, făcându-l moștenitor al împărăției cerurilor” (Sfântul Efrem Sirul, *Cuvânt pentru smerita cugetare*, tom. 3).

În încheierea acestui cuvânt îndrăznesc, eu, cel cu totul sărac și lipsit de darul smeritei cugetări, ca pe lângă mărturiile cele de mai sus ale Sfintei Scripturi și ale Sfinților Părinți, să zic câteva cuvinte pentru mângâierea celor neputincioși asemenea mie.

Deși am văzut, în cele de mai sus, că multe sunt treptele pe care le are înalta smerenie și că puțini sunt cei care ajung la desăvârșirea ei, noi, însă, să nu ne deznădăjduim din pricina neputinței noastre, ci să rugăm pe Preabunul Dumnezeu, Care pe cele neputincioase le întărește și pe cele cu lipsă le împlinește, să ne ajute cu mila și cu darul Său, ca măcar cu vârful degetului să ne atingem de treptele cele mai de jos ale smereniei. Iar cu îndurarea Lui și cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Săi, care au strălucit prin adevărata smerenie, aflându-ne în urma celor sporiți, dar mergând pe același drum cu ei, să fim și noi, păcătoșii, miluiți și mântuiți! Amin!

DESPRE ISPITELE CELOR SMERIȚI ȘI ALE CELOR MÂNDRI

*Dumnezeu, celor mândri le
stă împotrivă, iar celor smeriți le
dă har (I Petru 5, 5).*

Fiindcă în predicile cele mai dinainte am vorbit despre felurile ispitelor și despre pricinile pentru care Dumnezeu îngăduie să ne ispitim, spre folosul și mântuirea sufletelor noastre, de data aceasta m-am gândit să vorbim despre ispitele celor smeriți și ale celor mândri. Din cele ce urmează vom înțelege clar că Preabunul Dumnezeu nu îngăduie a se ispiti toți oamenii la fel, ci cu mare deosebire și felurime, după a Sa negrăită și neajunsă de minte înțelepciune. Vom vedea că asupra celor smeriți și blânzi și care își cunosc bine neputința și nimicnicia lor, Preabunul și Preaînțeleptul Dumnezeu nu slobozește asupra lor ispite și necazuri prea mari. Iar asupra celor mândri și trufași, Dumnezeu îngăduie a veni ispite și necazuri mari și grele, care de multe ori sunt mai presus de hotarele răbdării lor. Și aceasta o face El cu mare înțelepciune și economie, spre a-i aduce pe ei întru smerenie și umilință, pentru a-și cunoaște neputința și nimicnicia lor pe acest pământ și a veni toți la calea cea sfântă a mântuirii.

Despre acest adevăr ne spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul următoarele: „Ispitele ce se fac

asupra celor smeriți de la toiagul cel duhovnicesc, spre sporirea și creșterea sufletului, sunt acestea: nehotărârea, îngreunarea trupului, slăbănogirea mădularelor, trândăvirea, zăpăceala cugetării, părerea neputinței trupesti, împuținarea nădejdi, întunecarea gândurilor, lipsirea ajutorului omenesc, lipsa celor de trebuință trupesti și cele asemenea acestora.

Din ispitele acestea omul câștigă suflet părăsit și neajutorat și inimă zdrobită întru smerenie multă. Prin acestea se ispitește cineva ca să vină spre dorirea Celui ce l-a zidit. Cu acestea sunt amestecate mângâierile și năpădirile, lumina și întunericul, războaiele și sprijinirile și, în scurt să zic, strâmtorarea și răsfațarea. Și acesta este semnul sporirii omului, prin ajutorul lui Dumnezeu.

Iar ispitele ce se fac prin îngăduința lui Dumnezeu asupra celor mândri, care fără de rușine se înalță înaintea lui Dumnezeu, sunt acestea: ispitele cele arătate ale diavolilor și care sunt mai presus de hotarul puterii sufletului, lipsirea puterii de înțelepciune ce este întru dânsii, simțirea iute a cugetării curviei, care se slobozește asupra lor spre smerenia înălțării lor, a se mânia degrab, a voi să-și alcătuiască și să-și facă voia sa, a se prici întru cuvinte, a certa pe alții, a se certa apoi și pe ei, pentru aceasta defăimându-se și mahnindu-se în inimile lor; a avea desăvârșita amăgire a minții, a avea gânduri de hulă asupra numelui lui Dumnezeu, a avea înțelegeri nebune pline de râs, iar mai ales de plâns, a fi defăimați de oameni și cinstea lor a fi pierdută, a li se face rușine și ocară de la draci prin multe chipuri, în

ascuns și pe față, poftă de a se amesteca împreună și a petrece cu lumea; a grăi și a bârfi nebunește totdeauna, a născoci întru sine pururea vreo noutate printr-o proorocie mincinoasă de la diavoli și a făgădui multe, mai presus de puterea lor. Acestea sunt ispitele sufletești.

Iar întru cele trupești li se întâmplă acestea: întâmplări dureroase de care nu mai pot scăpa, întâlniri cu oameni răi și fără de Dumnezeu; cad în mâinile unor oameni care îi necăjesc pe ei, inima lor mereu se pornește să cadă din frica lui Dumnezeu; fără pricină și neașteptat, de multe ori de năpraznă. Au căderi mari de pe stânci, de la locuri înalte, sau pătimesc alte asemenea acestora spre zdrobirea trupului și a sufletului lor. Sunt lipsiți de ajutorul celor ce sprijinesc inima din dumnezeiasca putere și de nădejdea credinței lor și, a zice în scurt, toate câte sunt cu neputință și mai presus de putere se aduc asupra lor, împreunându-se cu slăbiciunile lor.

Acestea toate, câte s-au înșirat aici, sunt chipurile ispitelor mândriei. Însă să arătăm și începutul acestora în om: când cineva începe a se avea pe sine înțelept în ochii săi. Din aceasta se prefac și se schimbă întru acel om toate relele acestea, după măsura și primirea de către el a unor gânduri ca acestea ale mândriei. Deci din chipurile ispitelor noastre trebuie a ne pricepe căile ușurătății minții noastre. Iar de am vedea vreunele din ispitele acestea amestecate cu cele mai înainte zise, să cunoaștem că după măsura în care le avem pe acestea, pe atât și mândria s-a ivit în noi” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 46).

Iată cât de felurite sunt ispitele, care vin cu îngăduința lui Dumnezeu asupra noastră, atunci când nu ne vom cunoaște neputința și nimicnicia noastră și când nu ne vom smeri din toată inima, în tot locul și timpul, în fața lui Dumnezeu. Eu păcătosul, ca cel ce pururea mă aflu plin de mândrie și orb în a cunoaște și a mă împotrivi la aceste ispite ale mândriei, spre a scăpa cândva din robia lor, am voit totuși a le însemna pe ele aici – nu din cunoașterea și iscusința proprie, de care cu totul sunt sărac – ci din învățăturile cele pline de filosofie duhovnicească ale acestui Sfânt Părinte Isaac Sirul, care într-o iscusință minții sale celei sfinte, prin liniște și rugăciune curată le-a cunoscut și ni le-a lăsat nouă spre folosul de obște. Aceste însemnări de aici, de le va citi cineva cu luare aminte, îndată singur își va cunoaște din mișcările minții sale cele de fiecare minut, dacă se ispitește în rânduiala celor smeriți cugetători sau viețuiește în hotarul ispitelor celor mândri. Și așa, cu frică de Dumnezeu, ferindu-se și de unele și de altele, se va sili spre îndreptare.

Dar chiar dacă și prin unele și prin altele ne ispitim, nu trebuie a ne descuraja, știind că Dumnezeul nostru nu voiește nicidecum moartea păcătosului. Cât mai suntem în stadionul acestei vieți, prin rugăciunea cea stăruitoare și prin pocăința cea adevărată, ajutați fiind de mila și darul lui Dumnezeu, putem a ne îndrepta viața și a ne mântui sufletele noastre. Căci Dumnezeul nostru Cel Bun și Atotputernic, dacă vom cere din inimă ajutorul Său, ne va scoate pe noi cei ferecați în obezile ispitelor și

ale patimilor și nu va rușina pe niciunul din cei ce-L cheamă pe El într-adevăr. Amin!

„FĂ UNA DIN TREI!”

– Părinte, dar despre cei ce merg la distracții lumești, la nunți cu lăutari, la bal, la discotecă, ce ne puteți spune?

– Care se duce așa, acela-și bate joc de sufletul lui. Pentru că, uite ce este, tot ce-ai câștigat în biserică, ai risipit. Dacă te-ai dus la crăsmă, acolo-i gura iadului. Dacă te-ai dus la jocuri, acolo-i teatrul satanei. Și toate lucrurile duhovnicești care le câștigi în biserică, le pierzi acolo și pierzi și sufletul. N-ai văzut ce-a făcut dracul cu unul credincios?

Un băiat credincios foarte, după ce s-a liberat de armată, a spus părinților lui că el nu se însoară. „M-aș duce la mănăstire, dar eu cred că am să petrec aici ca și în mănăstire”. Avea un loc al lui. Tată-su și mamă-sa l-au lăsat la voia lui. Și-a făcut o căsuță acolo și a învățat să facă coșuri din nuiele. El nu s-a însurat. Era cel întâi în biserică, cel întâi la spovedanie, la împărtășanie. Nu l-a văzut nimeni înjurând, sau fumând sau beat. Mă rog, ducea o viață, cum spune Mântuitorul: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre și să-L slăvească pe Tatăl cel din cer.*

Un om care duce o viață curată, nu-i de folos numai pentru el, este de folos pentru atâta lume. Diavolului nu i-a venit bine, că el dădea pildă bună la

toți frații. El avea Psaltire, Ceaslov, icoane frumoase, ca un călugăr. Stătea acolo. Avea un ogor, l-a arat și semăna acolo ce trebuie. Avea o pădurice frumoasă și de acolo își lua nuiiele de făcut coșuri. Era pildă. Și toți îl aveau de model: „Uite, Ion! Ia, acela-i om!”

Nu s-a căsătorit. Căsătoria rămâne la bună voia fiecăruia. Apostolul Pavel spune: *Bine este tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână așa. Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână așa. Cea măritată grijește de ale lumii, cum să placă bărbatului. Și cea nemăritată grijește cum să placă Domnului.*

Diavolul nu stătea. A început să-l tulbure noaptea. I se arăta în chip de leu, în chip de câine, venea în chip de ostaș, bătea doba prin pod pe la el noaptea, se arăta în chip de șarpe că-l mușcă, țiuia. Nu știți voi, dacă te-ai apuca de o viață de rugăciune, câte de astea ai să pățești. Du-te în pădure să vezi! Că nu avem voie să spunem, că am trăit și acolo 9 ani și 7 luni, în creierii munților. Să vezi acolo câte năluciri îți face diavolul.

Da. Așa bietul om, au început ispite mari cu el. Într-o seară vine un drac la el:

– Măi Ioane, eu sunt diavolul. Măi, mare ciudă avem noi pe tine. Stai aici în marginea satului și mare necaz ne faci – părinții lui erau foarte credincioși, dar aveau casa în mijlocul satului. Și avea și o soră tare credincioasă.

– Dar de ce mă supărați noaptea? Bateți în pod, chiuiți, șuierați, bateți, urlați, mieunați. Ce credeți că eu mă tem? Am pe Hristos.

– Măi, uite! Facem un legământ. Nu mai venim la tine niciodată, dar să faci una din trei care ți-o spune eu.

– Care?

– Sau să-l omori pe tată-tu, sau s-o bați pe soră-ta – că avea ciudă că și părinții și sora lui erau credincioși – sau a treia, măi uite ce-i, să te duci și tu o dată în crâșmă. Măcar o dată, că nu te-am văzut în crâșmă niciodată.

– Și ce să fac?

– Ia și tu un pahar de vin acolo și cu tine nu mai avem nimic. Nu mai venim să te supărăm noaptea.

Dar el spune dracului:

– Dacă ești drac! Mă înveți să omor eu pe tata! S-o bat eu pe soră-meă! Eu n-am omorât un purice în viața mea.

– Zici că pe tat-tu nu vrei să-l omori, pe soră-ta nu vrei s-o bați! Măi, fă-o pe cealaltă, că-i cea mai ușoară și nu te mai supărăm niciodată. Intră și tu o dată în crâșmă și ia un pahar de vin! Toată lumea zice că nu te-a văzut în crâșmă.

Avea mare ciudă, că le dădea pildă bună. Dar lui i s-a părut asta mai ușoară. „Măi, zice, asta n-ar fi așa greu! Când mă duc la târg să-mi vând lucrul mâinilor – știi, că mergea o dată la o lună, două –, voi intra într-o crâșmă, beau un pahar de vin și am plecat”.

Ei, dracul îl pândeă acum. Și-a dat cuvântul. A ajuns într-o săptămână, a legat coșărcile – ele au urechi, știți –, le-a legat pe un ciomag și s-a dus cu ele la vânzare. Îl știa toți: „Acesta-i cel care face panere! Cel care stă în pădure, colo”. Când s-a dus la târg,

niciodată n-a vândut el așa de repede coșărcile. I-au adus dracii mușterii. Au venit și i-au cumpărat coșărcile repede. Acum a luat parale multe. Iaca vine un nepot de-al lui:

– Moșule, iaca ai vândut coșurile și ai luat preț bun pe ele! Ești bun de aldămaș. Hai aici la crăsmă să luăm un păhăruț de vin!

El și-a adus aminte ce-a vorbit noaptea cu dracul.

– Măi, aș merge, dar...

– Hai, moșule, dacă nu dai dumneata, dau eu – că la crăsmă-s milostivi, știți, fac milostenie!

Dar acesta când a auzit că nici n-are să plătească, are să dea acela de băut, a zis:

– Ei, hai măi, ce-ar să fie?

Când intri în crăsmă, dracul îți bate trei cuie: unul pe pragul crășmei, unul pe scaunul unde te-ai așezat și unul, după ce ai luat primul pahar. Și când a ajuns în crăsmă, el măcar dacă făcea o cruce, să se ducă dracul dinaintea lui, dar n-a făcut și i-a dat nepotul un păhăruț de rachiu.

Dar el a zis:

– Măi, mie mi-e rău de mirosul acesta de alcool. Nici n-am mâncat nimic.

– Stai, moșule! Să aducem o gustare și o sticlă de vin de cel bun.

Când a intrat în crăsmă, iaca alt nepot al lui:

– Ehei, moșule, bine că te văd, că nu te-am mai văzut niciodată aici, la „biserica” noastră.

Vine și celălalt:

– Hai să luăm un pahar! Moșule, bine că ai venit! Doar nu-i un păcat, domnule, să mănânci, să bei! Ce, Dumnezeu le-a lăsat pe toate!

Celălalt era mai mare avocat. Și se apucă el și ia un păhăruț de aici, unul de acolo. El, care n-a băut niciodată, imediat s-a amețit. Bețivul care-i de meserie nu se îmbată repede, dar acesta care n-a gustat rachiu în viața lui, nici vin mult, după ce-a băut, numai ce vede că se învârte crâșma cu el.

– Măi băieți, măi, eu mă duc, măi! Că dacă mai stau, trebuie să mă duceți cu targa de aici!

– Dar ce, moșule, te-ai îmbătat așa repede?

– Ei, eu văd că nu-i bine. Eu am amețit.

– Taci, moșule! Păzește-ți treaba!

Ei, dacă erau de meserie, de! Iese el în drum. Dar aburii alcoolului s-au ridicat și i-au întunecat mintea, cum norii când se ridică, întunecă soarele, așa și el. Casa lui tătâne-su era în mijlocul satului. Și o ia pe drum, dar măsura drumul dintr-un colț în altul, când aici, când dincolo. Că zice Sfântul Vasile cel Mare: „Cel bețiv, ca să vină acasă, are nevoie de picioare străine, că ale lui nu-l mai țin”, îi trebuie proptele, că se duce jos.

Cum mergea, lumea se întreba:

– Măi, dar cine-i acesta?

– Ion, cel din pădure.

– Taci, măi, că nu-i el. Acela nu bea niciodată.

– Tu nu-l vezi, măi?

– Dar cum, că acesta de când e el nu l-a văzut nimeni în crâșmă?

– Nu știu, bre, ce-a pățit acum!

Se duce unul la tată-su, că avea să treacă pe la poarta lui:

– Moșule, dar pe băiatul matale îl socoteau oamenii că-i sfânt, dar acum dacă-l vezi, zici că-i drac. Uite, merge beat pe drum.

– Dar nu se poate, măi băiete! Dar unde-i? Ia du-te, Marie! că avea o fată.

Când îl vede aceea, de rușine că niciodată nu l-au văzut oamenii beat, se duce, îl ia de mână și-l trage în ogradă.

– Hai măi în casă, că ne faci de rușine și râde lumea de noi!

Dar el când a văzut că-l trage:

– Dar ce, am băut banii tăi? Și o ia la bătaie pe soră-sa. Ți-am băut banii tăi? Ce ai cu mine?

I-a spus dracul, ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată, să ia un pahar de vin. Aude tată-su cum o bătea:

– Tată, văleu, a înnebunit Ion aista! Mă bate! Uite îi beat, mă omoară!

Vine tată-su s-o scoată pe fată din mâna lui.

– Măi, dar ești nebun? Tu nu te-ai îmbătat niciodată...

Și era acolo un trunchi, cum a tăiat tată-su lemne, și era un toporaș înfipt acolo. El, nebun, că era turmentat, când a văzut că vine tată-su, a luat toporul din trunchi și i-a dat una lui tată-su și l-a omorât. A bătut și pe soră-sa, a omorât și pe tată-su.

– Văleu!

– Ce-i?

– L-a omorât pe tată-su...

Fata a fugit. A venit stăpânirea, miliția cum se zice: „Cutare a omorât pe tată-su, fiind beat!” Și dacă a omorât pe tată-su, l-a luat miliția și l-a dus la închisoare. Vine dracul la miezul nopții la dânsul:

– Măi, Ioane, mă cunoști?

– Da.

– Eu sunt acela care ți-am spus să-mi faci una din trei. Prost ai mai fost. Ți-am spus să alegi una din trei, și ai ales-o pe cea mai rea, să te îmbeți o dată. Vezi că din crăsmă mi le-ai făcut pe toate? De acum al meu ești! Aceștia ți-au dat 15 ani închisoare, dar pocăința care trebuie la acestea, n-o mai faci tu.

Și el când a văzut, a început a plânge și a zis:

– Vai și amar, că rău m-am înșelat!

Și stând la închisoare, după un an de zile a murit acolo nespovedit, neîmpărtășit, și a omorât pe tată-su. Și ai văzut diavolul ce-a făcut? „Fă una din trei!” Și le-a făcut pe toate, și s-a dus și și-a pierdut sufletul.

De aceea vă spun. Dacă ai ieșit de acasă și te duci să bei în crăsmă, te-ai dus în „gura iadului”. Acolo are dracul toate la îndemână: Și rachiu și vin și muzică și oameni răi, blestemați, care te îndeamnă...

Măi, dacă îți trebuie un pahar de vin, Dumnezeu le-a făcut toate. La masa ta, în sărbători, în duminici și cum este acum în câșlegi, adu-ți un pahar, două de vin curat, și să iei cu soția, cu copilașii; dacă ți-a venit un neam. Dar la casa ta și cu măsură. Că toate-s pentru om. Că mă întreabă unii: „Dar pot să iau un pahar de rachiu la o nuntă sau la un praznic?” Poți. Dar unul, pentru că-i blagoslovit. Nu zice că *toate se sfințesc prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune?*

Și vinul cine l-a făcut? Nu tot Dumnezeu? Vezi că din vin, mai ales se fac și Preacuratele Taine, ce-i mai sfânt pe lume. Că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu vinul este de vină, ci beția!” Așa și rachiul, nu-i de vină. De vină-i beția, dacă ai luat mai mult decât trebuie și te-ai îmbătat și ți-ai pierdut și mintea și sănătatea și sufletul. Ferească Dumnezeu! N-ai ce căuta, să te duci în casa diavolului. Că acolo este „Babilonul” și toate răutățile. Acolo găsești de tot neamul.

Da. Vrei în casa ta să te odihnești, odihnește-te. Stai la masă, iei un pahar, te-ai odihnit și pe urmă te ocupi cu cele ce spune cartea.

DESPRE FEMEIA CARE NU SPOVEDEA UN PĂCAT

– Tată-părinte, cum să întorc pe un frate de-al meu la credință?

– Mamă, uite ce este! Nu aducem noi la credință, ci mila Preasfintei Treimi și a Maicii Domnului, că Dumnezeu poate toate, noi nu putem nimic. Noi îi arătăm cărarea până la drum. „Măi, postește, roagă-te, spovedește-te curat, să n-ai ură pe nimeni”. Și, bunul Dumnezeu, dacă omul se roagă, îi deschide calea, îi luminează mintea și vede unde a ajuns. Pentru că ei, săracii, ai văzut ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „De este cu puțință, o, creștine, și în fiecare ceas să te mărturisești!” Dar de ce? În fiecare minut greșim lui Dumnezeu. Ori cu lucrul, ori

cu cuvântul, ori cu voie sau fără voie, sau cu știință sau cu neștiință.

Că, dacă nu spune tot la spovedanie, rămâne cu păcatele neiertate. În această privință am să vă spun o istorioară:

Era un duhovnic călugăr, care avea un ucenic surdo-mut. Și o dată, când spovedea o femeie, duhovnicul i-a arătat ucenicului să facă focul; nimeni nu se smintea, știa că el nu aude. Dar el, deși nu auzea din naștere, și era și mut, însă avea viață sfântă, că era crescut în frica lui Dumnezeu pe lângă mănăstire.

Și a văzut când se spovedea femeia aceea, că tot ieșea câte un șarpe din gura ei și tot cădea jos. S-a făcut o movilă de șerpi. El cât făcea focul, a tras cu ochiul și a văzut că un balaur a vrut să iasă de trei ori din gura femeii, dar s-a tras înapoi. Unul mai mare.

Atunci el de acolo, dacă el n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa, a început a striga:

– Veniți să vedeți minuni mari! Veniți să vedeți minunile lui Dumnezeu! Veniți să vedeți balaurul care nu vrea să iasă din femeia aceasta!

Dar s-a minunat duhovnicul:

– Dar de unde vorbești tu, că de când te-a făcut mamă-ta n-ai vorbit? Ce-ai văzut, de strigi așa?

– Femeia asta, uite, cum spunea câte un păcat, câte un șarpe cădea din gura ei jos. Și am văzut un balaur care a scos capul de trei ori și s-a dat înapoi.

Și îl știa pe ucenic că-i mut din naștere. Mut și totodată și surd. Femeia, când a auzit, a zis:

– Părinte, mare minune, că băiatul acesta eu îl știu că n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa.

– Dar și eu mă minunez! I-a deschis Dumnezeu gura după atâția ani – că avea peste 20 de ani –, ca să arate primejdia în care ești tu. Măi băiete, de acum du-te de aici!

Și a spus femeia. Avea un păcat mare și n-o lăsa dracul să spună. Îi era rușine.

– Uite, cutare lucru am făcut când eram tânără, uite așa...

– Aista-i balaurul care de trei ori a vrut să iasă și s-a tras înapoi.

Și după aceea a zis femeia:

– Părinte, știi cum mă simt acum?

– Cum?

– Parcă m-am născut din nou. Niciodată în viața mea la spovedanie nu m-am simțit așa de ușoară – că a scos toată răutatea, toți șerpii, tot păcatul. Îmi pare că m-am născut din nou.

– Ei, pentru că te-ai mărturisit curat. Acum s-au dus toate gunoaiele satanei.

IMPORTANȚA SPOVEDANIEI

În Comuna Ceahlău, județul Neamț, satul Izvorul Muntelui, am fost vara asta acolo, la una Maria Olaru cu Părintele Vartolomeu. Ea este o femeie care vine mereu cu lume aici și m-a trimis părintele stareț să-i fac o aghiasmă în casă. A venit cu mașina și ne-a luat de aici, cu primarul orașului Bicăz, unul Sandu, și tot el ne-a adus înapoi. Mare evlavie avea ea, să aibă un preot călugăr să-i facă o aghiasmă.

Ea-i de la barajul Bicăzului, în jurul muntelui, numai mergi în dreapta spre Ceahlău. Care ați fost pe acolo știți: Izvorul alb, Izvorul Muntelui...

Acolo în satul acela, că-i împrăștiat tot prin păduri și prin poieni, el coboară din vârful Ceahlăului, era o fată cu oile. Păștea și ea oile – că fetele de la munte știu să și mulgă oile, să le tundă, să le pască, că dacă se ocupă cu creșterea oilor!

Un cioban de acolo, fără frica lui Dumnezeu, tot s-a împrietenit cu ea, tot, până a înșelat-o și a batjocorit-o. Ea, dacă ar fi spus unui duhovnic, dacă s-ar fi spovedit și ar fi făcut canon, ar fi știut ce să facă, dar diavolul când îl dă pe om în păcat, niciodată nu-i sapă o groapă mai mică, că zice acolo la Psaltire: *Adânc pe adânc cheamă*. Adică un păcat mare care te duce spre iad, la adânc, te duce în altul, mai adânc, cum este deznădejdea. Ea a rămas gravidă. Și tot s-a păzit, ca să nu știe părinții. Tot o vedea tată-său și mamă-sa supărată tare, că numai pe ea o aveau și nu știau ce-i cu dânsa. Tot o întrebau: „Marie, ce-i cu tine?”, dar nu pricepeau.

Ea când a născut copilul s-a dus la o stână acolo în pădure, unde avea oile, a născut acolo, a luat copilul și l-a dat în Bistrița. Și pe urmă a spus că-i bolnavă, că nu știu ce, și nu i-au dat de capăt părinții că ea a născut acolo. Dar numai ea știa ce-i în sufletul ei.

Acum nu era nimic păcatul că a căzut, că avea un copil, era un înger dacă îl naștea, dar a pus-o diavolul să facă și ucidere, să ucidă copilul.

Dar mare evlavie avea fata asta la Maica Domnului: citea zeci de acatiste, Paraclise, rugăciuni; și înainte și acum! Și ea plângea totdeauna și se ruga la Maica Domnului s-o ierte de păcatul acesta. Se ducea la mărturisire, postea toate posturile, mergea la biserică, dar acest păcat nu-l spunea. Îi era rușine, că era păcat greu. Și satana n-o lăsa, că știa că printr-un singur păcat se duce în iad. Cu un păcat de moarte, nu auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor*. Deci nu putea să se ducă niciodată în cer, cu această crimă asupra ei.

Și Bunul Dumnezeu, Care vrea mântuirea omului, a rânduit că s-a îmbolnăvit de cancer, după vreo câțiva ani. Au adus tată-său și mamă-sa preotul, a mărturisit-o, i-a făcut Sfântul Maslu, ea s-a mărturisit, dar acel păcat tot n-a vrut să-l spună. Dar atâta plângea și se ruga la Maica Domnului, și când era bolnavă. Ea a văzut că de acum moare.

Ea lua Acatistierul din casă și-l citea tot și tot timpul plângea și zicea: „Maica Domnului nu mă lăsa, ajută-mă!” Venea mamă-sa și o întreba:

- Dragul mamei, dar te-ai mărturisit?
- M-am mărturisit, mamă.
- Dar de ce plângi așa?
- Plâng că am durere mare! dar ea nu spunea.

Și n-o lăsa vrăjmașul să spună păcatul acesta. Ori, pentru un păcat nemărturisit te duci în iad. Ferească Dumnezeu! *Nu poate* – cum zice Apostolul Pavel – *stricăciunea pe nestricăciune să moștenească*.

Ce s-a întâmplat? După multă suferință, a mai venit preotul, a mai mărturisit-o, s-a împărtășit, dar tot

n-a spus păcatul acesta greu. Vezi ce face diavolul? Dar cui îi spui? Doar preotul nu-i o mână de pământ ca și tine? Doar îi spui lui Dumnezeu sub epitrahilul preotului. Preotul are doar putere să te lege și să te dezlege! Doar nu-i altceva! Este tot de țărână ca și tine. Nu ți-a pus Dumnezeu duhovnic un înger, care să nu știe ce înseamnă greșeală și păcat pe lume.

Dar ea s-a temut să spună. Preotul a bănuț și i-a spus lui mamă-sa și lui tată-său:

– Are ceva pe sufletul ei și nu poate spune!

Preotul, ca duhovnic bătrân, cunoștea că ea are o stare sufletească neliniștită.

– Nu știu ce-o fi având, dar, zice, o văd plângând și tot se roagă la Maica Domnului!

Și a murit. Când a murit, a venit preotul imediat să-i citească stâlprii, trisaghionul, veșnica pomenire, a îmbrăcat-o de moarte, a pus-o în sicriu. A trecut o zi, a trecut două, a treia zi înmormântarea. A venit atâta lume. Cred că avea neamuri multe și era o zi frumoasă în ziua aceea.

Când o duceau la groapă, capacul îl ducea unul, crucea altul, a văzut cineva că a scuturat din cap o dată în sicriu.

– Măi, mi s-a părut mie că moarta aceea a mișcat capul.

Și când colo, a mai scuturat o dată capul.

– Vai de mine, a înviat Maria! că Maria o chema.

Și după aceea numai ce-o vede că se ridică așa, în șezut în sicriu, cum duceau aceia sicriul pe sus. S-au speriat toți. Au lăsat jos sicriul. Groază mare! „A înviat moarta!”

Preotul era înainte cu epitrahilul și cu Molitfelnicul și dascălii cântau *Sfinte Dumnezeule*. Ai văzut cum cântă la înmormântare. Și ea a strigat din sicriu, dar oamenii s-au depărtat, căci se temeau și se minunau tare, că era ceva neobișnuit. Zice:

– Nu vă temeți! Preotul să vină la mine! Preotul. Părintele să vină la mine!

Preotul a venit:

– Părinte, părinte. Am înviat că am un păcat greu nemărturisit!

Auzi! Preotul:

– De unde vii tu? Spune la oameni!

Oamenii s-au dus tot mai încolo oleacă. Și ea zice:

– Părinte, pune epitrafirul pe capul meu să-ți spun!

Și a spus:

– Mă duceam în iad pentru un păcat mare nemărturisit! Când am murit, acum când ați pornit voi la groapă, m-au luat și mă împingeau diavolii, zice, și mă mușcau cu dinții. Erau ca balaurii, ca leii și ziceau: „Hai înapoi, că ești a noastră! Ai plâns tu și te-ai rugat și ai postit, dar degeaba, că ai un păcat nemărturisit”.

M-au dus la o prăpastie, n-am mai văzut pe lumea asta atâta adâncime și se auzeau acolo țipete și vaiete și curgea un râu de foc clocotind, din care se auzeau mii și mii de glasuri. Și când m-au dus pe malul prăpastiei, au zis: „Acum s-o aruncăm aici!” Și eu am întrebat: „Ce este aici?” „Aici este gura iadului și te înghite și pe tine, cum a înghițat atâtea milioane

și miliarde de suflete”. Eu atunci am strigat la Maica Domnului: „Maica Domnului, nu mă lăsa! Că de acum, dacă mă duc, nu mai pot să mă rog ție”.

Când am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” a apărut Maica Domnului ca un fulger și dracii au fugit și m-au lăsat pe mal. Și strigau: „Doamnă, n-are dreptate! E a noastră. Uite, zice, Domnul a dat-o în mâna noastră pentru că are un păcat greu nemărturisit”. „Nu-i a voastră, este a mea! Că toată viața m-a rugat pe mine și s-a rugat mie. Și acum a strigat la mine și am venit”. „Da, dar nu poate merge la împărăția cerurilor, că nu-i mărturisită!” „Lasă, că o învii eu, că păcatele făcute pe pământ, tot pe pământ trebuie să le spovedească”, a zis Maica Domnului.

A venit Maica Domnului și mi-a făcut o cruce și a zis: „Ei, scoală-te de acum și cheamă preotul, că trupul tău merge la înmormântare și spovedește-te la preot, că *ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat și în cer*, cum spune Evanghelia”.

Și s-a mărturisit la preot. Și atunci a spus:

– Spune la lumea asta – care era adunată la înmormântare – să se adune aici.

Și s-a adunat toată lumea. Și au întrebat pe părinte:

– Părinte, dar ce vorbești cu ea?

– S-a mărturisit. Dar uite, mi-a dat voie vă spun ceva. A avut un păcat greu nemărturisit și ea a avut mare evlavie la Maica Domnului și Maica Domnului a înviat-o din morți, să spună păcatul și să fie dezlegată pe pământ, ca să nu se ducă în iad.

Și au întrebat-o și pe ea:

– Cum este acolo? Ce-ai văzut trei zile?

– Ei, ce-am văzut! Ai văzut cum este la primărie? Că acolo este scris și când s-a născut omul, că notarul face asta, și când a murit și câtă lume este în sat, și care-i dator la primărie și câți copii are și cum îi cheamă. Așa am ajuns la niște tribunale, unde mii de suflete care mureau pe pământ, veneau și dădeau socoteală. Și era scris acolo tot ce-a făcut omul. „Tu ești cutare. Tu așa ai făcut bine, așa ai făcut rău, așa ești...”, toate, toate. Aveau registre. Totul este înregistrat acolo. Și cei mai mulți merg la rău, că mor nemărturișiți și nepocăiți. Și eu trebuia să mă duc în iad, dacă nu era Maica Domnului. Maica Domnului atâta putere are, că m-a înviat să vin să-mi spun păcatul, ca să fiu dezlegată de preot pe pământ.

Să aveți mare credință în puterea preoției, că acest dar l-a dat Dumnezeu ca să se poată mântui lumea, ca preotul să poată lega și dezlega păcatele lumii. Să știți un lucru: *Tot ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat și în cer.* Oricum, siliți-vă să vă faceți mărturisirea cât mai curat! Eu, păcătoasa, pentru un păcat, dacă nu era Maica Domnului, mă duceam în muncile iadului pentru vecii vecilor, dar prin mijlocirea Maicii Domnului am înviat și mi-am mărturisit păcatele. Să țineți cu mare putere la Biserică și la darul preoției, pentru că prin preoți se poate mântui toată lumea!

Zicând aceasta, a spus: „Iertați-mă și mergeți mai departe!” Și numai s-a culcat înapoi în sicriu. Și atunci au îngropat-o. Este scrisă această minune în *Istorieare duhovnicești*. Spune și anul și locul.

Iată minuni mari în timpul acesta ale Maicii Domnului. Dar cine poate spune minunile Maicii Domnului, că nimeni nu poate spune, pentru că sunt în tot pământul și lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog, vorbind despre Maica Domnului, să aveți toți în casă icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria. Să vă siliți cât mai mult să lăudați pe Dumnezeu și pe urmă, după Dumnezeu, pe Maica Domnului și apoi sfinții lui Dumnezeu! Amin.

DULCEȚILE DUHOVNICEȘTI

– Părinte, care sunt bucuriile omului duhovnicesc?

– După cum zic dumnezeieștii Părinți Nicodim Aghioritul, Grigorie Sinaitul și alții, sunt șase feluri de bucurii sau dulceți duhovnicești, din care se nasc și dulcețile minții.

Prima dulceață duhovnicească a minții este **lucrarea tuturor poruncilor lui Dumnezeu;**

A doua dulceață duhovnicească a minții este **câștigarea tuturor faptelor bune.**

A treia dulceață duhovnicească a minții este **citirea dumnezeieștilor Scripturi și a Sfinților Părinți.**

A patra dulceață duhovnicească a minții sunt **rațiunile zidirilor sau contemplația naturală în duh sau rațiunile lucrurilor, când omul se suie cu mintea, ca pe niște scări, de la zidirea aceasta simțită și văzută**

la cea nevăzută. Și prin contemplația naturală în duh își folosește sufletul său și meditează la cele cerești.

A cincea dulceață duhovnicească a minții este **taina iconomiei în Trup**, adică întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul și cugetarea de-a pururea la taina iconomiei în Trup, care se numește Taina Tainelor și necunoscută de mintea îngerească și omenească este. Căci taina iconomiei în Trup pururea rămâne taină, neînțeleasă de oameni și de îngeri, cum a putut Dumnezeu cel negrăit și necuprins de toate să încapă în pântecele Fecioarei, cum Însuși Dumnezeu purcede pe Preasfântul Duh, cum este nașterea cea mai înainte de toți vecii a lui Iisus Hristos și altele de felul acesta. Și cum prin taina iconomiei în Trup s-au învățat și îngerii înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri prin Biserică.

Aceasta este a cincea dulceață duhovnicească a minții.

A șasea dulceață duhovnicească a minții și chiar prea duhovnicească este **cugetarea la însușirile lui Dumnezeu** sau mai bine zis *teologia catafatică, afirmativă sau pozitivă*, despre cele ce se pot vorbi de însușirile lui Dumnezeu și care nu ating ființa lui Dumnezeu, ci se vorbește în jurul ființei lui Dumnezeu.

Acestea sunt cele șase puncte și titluri ale celor șase feluri de dulceți duhovnicești ale minții.

„BISERICA NU ESTE DE IERI DE ALALTĂIERI”

– **Părinte Cleopa, care este adevărul despre Maica Domnului, că sectarii zic că Maica Domnului ar mai fi avut și alți copii, după cuvântul din Evanghelie: ...*Te caută mama Ta și frații Tăi...*?**

– Peste tot în Orient, dar în special la iudei, cuvântul „frate” se folosea și în înțeles mai larg de „văr”. Maria lui Cleopa, care este cumnata lui Iosif, că-i soția fratelui său, a avut copii pe cei care se cheamă „frații Domnului”, pe Iacov, pe Iuda, pe Iosi și pe Simeon, despre care spune Evanghelia.

Deci ei dacă sunt fiii Mariei lui Cleopa, și bătrânul Iosif o ia pe Maica Domnului spre păzire, cu porunca Proorocului Zaharia – că Iosif când a luat-o avea peste 70 de ani –, atunci băieții ei vin veri cu Mântuitorul. Eu am făcut o carte și am arătat după Evanghelie cine sunt frații Domnului.

Iar blestemații de sectari, când aud de frații Domnului, parcă turbează. Dar oare n-auzi tu ce spune Evanghelia? *Și s-a închinat ei Arhanghelul Gavriil din cer.* Acela se închină Maicii Domnului și blestemații de sectari nu vor să se închine. Și i-a zis când a venit la Buna Vestire: *Bucură-te, ceea ce ești plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine!*

Dacă arhanghelul Gavriil din cer, mai marele voievod, o laudă și-i zice, nu că are un dar, ci *ceea ce*

ești plină de daruri! Dacă avea să nască pe Mântuitorul lumii, cine poate fi mai sfânt? Și-i spune de naștere, iar ea întreabă: Cum va fi mie aceasta, că eu de bărbat nu știu? Și atunci însuși Arhanghelul Gavriil îi spune: Duhul Sfânt va veni peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea și Sfântul care se va naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu și-i va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit. Arăta de împărăția cea duhovnicească a Mântuitorului, că după trup Maica Domnului se trage din David. Și nu spune în Psaltire: Din rodul pântecelui tău, voi pune pe scaunul tău? Maica Domnului a fost strănepoata lui David Proorocul.

Deci iată, vedeți că după trup se trage din *fiul lui David, fiul lui Avraam*. Iar după duh: *neamul Lui cine-l va spune?* zice Isaia. S-a născut mai înainte de toți vecii din Tatăl, că-n Iisus Hristos se întâlnesc două firi: dumnezeirea și omenirea, într-un singur ipostas. Se naște mai înainte de toți vecii din Tatăl și sub vremi din Preacurata și Preasfânta Fecioară Maria.

Și auzi cum hulesc nebunii aceștia! Arhanghelul vine din cer și i se închină, și-i aduce veste trimisă din cer, că va fi maica lui Emanuel. Iar Isaia spune: *Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu, și-l vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește «cu noi este Dumnezeu».*

Deci Maica Domnului nu-i născătoare de Hristos, cum hulea Nestorie, ci de Dumnezeu, că Emanuel este Dumnezeu. Și această Născătoare de

Dumnezeu, Preacurata Fecioara Maria, care-i împărăteasa heruvimilor și a serafimilor, ea a proorocit că va fi cinstită de toate neamurile. Când s-a dus la Elisabeta, ce-a zis? *Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile.*

Toate popoarele lumii o cinstesc! Numai Biserica Catolică are 750.000.000 pe glob și Maica Domnului este foarte cinstită la ei, și-n Biserica Ortodoxă de 450.000.000 și în toată lumea, și sectele astea blestamate au luat-o razna după capul lor. „Că nu trebuie Maica Domnului cinstită, că nu trebuie icoana Maicii Domnului, că nu trebuie...”.

Dar cum nu trebuie cinstită icoana? Ce-a fost Hristos? Ce spune marele Apostol Pavel? *Raza slavei Tatălui și chipul ipostasului Lui.* Ce întreba Filip? *Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne va ajunge nouă!* Iar Mântuitorul spune: *Filip, atâta vreme fiind cu mine, n-ai cunoscut că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine? Cine m-a văzut pe mine, a văzut pe Tatăl.*

Ei zic că pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut. Da. Nu L-a văzut după ființă. Dar când S-a îmbrăcat în trup, n-au vorbit cu El? N-a stat la masă cu popoarele? Nu L-au văzut și răstignit? Și-n biserică, nu L-au văzut făcând minuni și pe Tabor și-n toate părțile?

Iată câtă nebunie au ei! Noi nu zugrăvim pe icoane esența, adică ființa lui Dumnezeu, ci cum a voit să se arate El lumii. N-a fost prunc? Nu S-a născut în Betleem? Nu I-au adus magii daruri? N-a fost în biserică la 12 ani? N-a fost la Iordan la 30 de ani, când a venit Duhul Sfânt în chip de porumbel?

Sectarul te întreabă: „De ce faci pe Dumnezeu ca om bătrân cu barba albă, că pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut?”

Măi, omule stricat la minte, nici heruvimii nu-L văd nici acum, nici nu L-au văzut vreodată ce este, că ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă minții omenești sau îngerești. Că dacă ar fi cuprins de minte, n-ar fi Dumnezeu. El este nescris împrejur de vreo minte rațională din cer și de pe pământ.

Dar cum a voit El să se arate sub vremi, toți Îl știu. Lui Avraam i se arată în chip de trei îngeri, la stejarul Mamvri, lui Moise i se arată pe Muntele Sinai de două ori, lui Daniil Proorocul i se arată la râul Ulai, lui David i se arată, la cei trei tineri în chip de îngeri, și încă de câte ori. Și de câte ori se arată Dumnezeu, Isaia zice: *Iată, eu am văzut pe Dumnezeu pe scaun înalt și preaînălțat și serafimii stăteau împrejurul Lui, șase aripi la unul, șase aripi la altul; cu două își acoperea fețele, cu două picioarele și cu două zburau și strigau: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Lui.*

Auzi cum L-a văzut Isaia? *O, ticălosul de mine, că mai înainte am văzut pe Dumnezeu, pe Cel ce stăpânește pacea și lumina cea neînserată.* Unde ești, sectarule, să-ți arăt Biblia, că spune că proorocii au văzut pe Dumnezeu?

Dar Ioan Botezătorul nu L-a văzut la Iordan? N-a auzit glasul Părintelui? *Acesta este Fiul Meu Cel iubit.* N-a văzut pe Duhul Sfânt în chip de porumbel? N-a pus el mâna pe creștetul Fiului? Iată toată Sfânta Treime!

Am văzut mâna Sfântului Ioan în Sfântul Munte Athos, care s-a atins de creștetul Mântuitorului. Este într-un toc de aur la Mănăstirea Dionisiu. Este cumpărată de împăratul Romano, care a adus-o din Ierusalim.

Această mână are o mireasmă, când deschide racla! La Bobotează pune apă de izvor curată într-un cazan de argint și face minuni. Nu bagă Sfânta Cruce, ci mâna Sfântului Ioan. N-am fost acolo? Nu le-am văzut toate?

Să vină sectarii la biserica din Ierusalim, să vadă Sfânta Lumină din cer, când vine. Să vadă ei în Biserica lui Hristos, că aici este taină și putere, nu în casele lor care le fac ei aiurea, de când s-au rupt de Biserică și au luat-o razna. Aceștia se cheamă *neghinele țarinii*. *Doamne, n-ai semănat sămânță bună în țarina Ta, dar de unde are neghine?* Zice: *un om vrăjmaș a făcut acestea, diavolul*.

Păi Bisericii nu-i pasă de atâtea secte, că sectele au fost de când e Biserica. Aceste secte care sunt acum, nu existau acum o sută de ani, sau două. Biserica s-a luptat la început în secolul I cu secta nicolaiților, pe urmă cu secta gnosticilor. Neognosticii în timp de o sută de ani. Pe urmă au apărut în secolul II montaniștii, catafrigii, pepuzienii. Unde mai sunt acum?

În secolul IV arienii, apoi macedonenii care huleau pe Duhul Sfânt. Pe urmă nestorienii, dioscorienii, monofiziții în secolul V. În secolul VI origeniștii; în secolul VII monoteliții; în secolul VIII iconoclaștii, care se luptau împotriva sfintelor icoane. Biserica, ca

o corabie, le-a dat la o parte aceste gunoaie. Ce-i pasă ei de secte? Dacă Mântuitorul i-a spus lui Petru: *pe această piatră Biserica voi zidi și porțile iadului pe dânsa nu o vor birui.*

Porțile iadului sunt gurile sectarilor, așa le tâlcuiește marele Atanasie. Câte secte sunt! Acestea au ieșit ca ciupercile după ploaie. Toate sectele sunt buruieni crescute la umbra Bisericii. Ele nu rezistă mult. Bunăoară baptiștii, care-i cea mai veche sectă, are acum 13 ramificații în țară la noi. S-au împărțit în 13 și pe urmă-i pieirea lor, că s-au despărțit de trunchi.

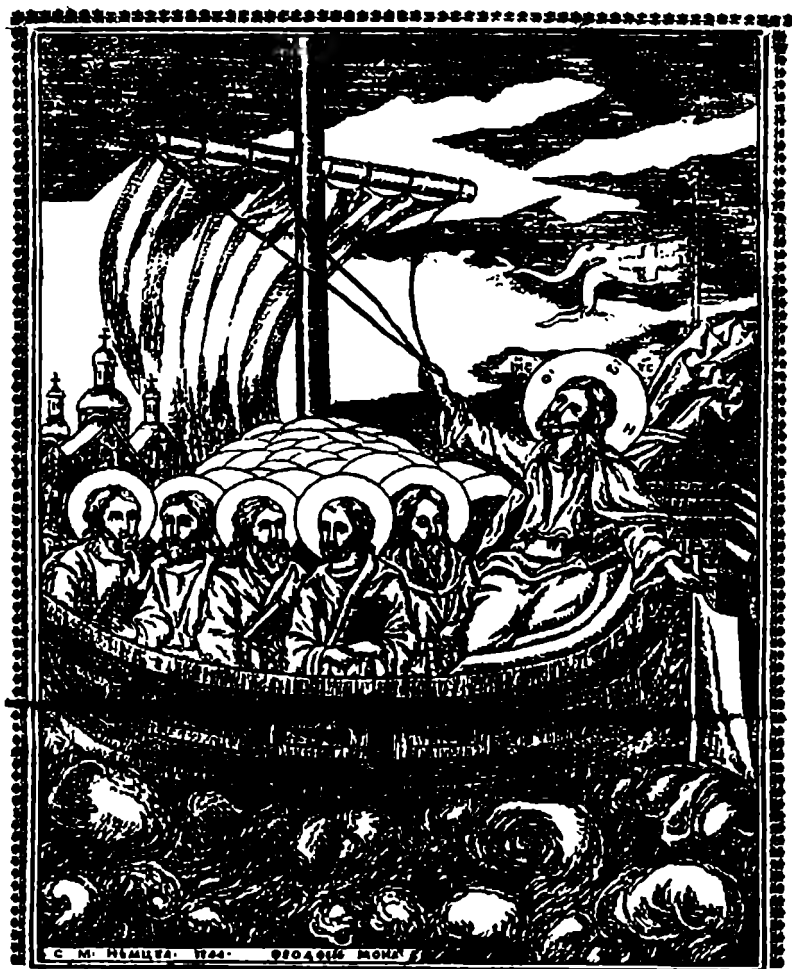
Biserica-i Trupul lui Hristos, spune Apostolul, nu? Mântuitorul ce-a spus? Toată mlădița care rămâne întru Mine aduce roadă multă, și care nu rămâne, se taie și în foc se aruncă.

Dacă-i vedea un copac înflorit până sus, sau cu roade, și deodată s-ar rupe o ramură și ar cădea jos, mai rodește aceea? Aceea se usucă și se dă în foc. Așa-i cu cei care s-au despărțit de Biserică.

Câte secte au fost! Eu am istoria lor. Dar ce, aici am pus numai 56 de secte, că ieșea cartea prea mare, *Călăuza în credința Ortodoxă*. Așa le-a dat Biserica la o parte, ca gunoaiele de pe apă, că Biserica este întemeiată de Hristos, *piatra cea din capul unghiului*. Biserica-i întemeiată pe temelia propovăduirii proorocilor și a apostolilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Hristos.

Biserica are *Pidalionul*. Știți voi ce carte este aceasta? Asta-i cârma Bisericii. *Pidalion* pe grecește sau „cârma corăbiei” (*Aici părintele arată imaginea din carte*). Și iată aici Biserica cum este! Hristos la

cârmă. Aici sunt Sfinții Părinți care stau în biserică. Mântuitorul cu mâna pe frâiele cârmei. Biserica. Ce scrie aici? Uite Sfânta Treime: „Întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu”. Pidalion, sau cârma corăbiei, care cuprinde canoanele Bisericii de Răsărit universale. Ale Sfinților Apostoli,

85 de canoane. Ale Sinoadelor Ecumenice, cele șapte a toată lumea și cele 11 locale, și toate izvoarele Bisericii de 2000 de ani sunt aici.

Dumneavoastră credeți că Biserica au condus-o niște pamblicari de ăștia? Biserica are Taine, are rădăcini de nezdruincinat. Nu vezi câți s-au ridicat contra ei? 12 săraci apostoli au plecat din Ierusalim, pescari și vameși. „Fără toiege au plecat, și toată lumea au păstorit. Fără traistă au plecat, și toate averile au moștenit”, că era Dumnezeu cu ei. Că i-a ales Hristos și le-a zis: *Stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus!* Și i-a trimis în toată lumea.

Pentru că lucrarea lui Dumnezeu nu dă înapoi, merge înainte. Iar sectele știți ce sunt? Neghine prin grâu. Ele apar și dispar. Ține 50 de ani o sectă, 60, și s-a dus. Biserica o dă la o parte. Biserica este condusă de Însuși Cuvântul lui Dumnezeu, că El este Cap al Bisericii! Biserica este Trupul lui Hristos.

Și de aceea vreau să spun, sectanții o iau razna în toate părțile. Unul are o idee, altul alta, cică: „Voi faceți pe Dumnezeu cu barbă? Dumnezeu nu-i compus”. Da-L facem după cum a voit să se arate. Unde spune în Scriptură că Dumnezeu este cu barbă albă? Ce spune Daniil?

Iată, eu, Daniil, priveam întru vedenia nopții, și vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată privind, deodată Cel vechi de zile a șezut, până când au fost așezate scaunele și cărțile s-au deschis; mii de mii îi slujeau și miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; îmbrăcăminte

Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna. Așa L-a văzut Daniil, în chip de om bătrân.

Hristos a fost tânăr, la 30 de ani, când a predicat Evanghelia, că n-avea voie nimeni să iasă la propovăduire până la 30 de ani. Iată, tânăr Îl facem. Duhul Sfânt se arată în chip de porumbel, spune Evanghelia, așa Îl facem.

Nu ce este după ființă Dumnezeu, că aceea nu o poate zugrăvi nimeni, ci cum a voit să se arate sub vremi pentru mântuirea noastră. De aceea Biserica nu-i de ieri, de alaltăieri s-o învețe sectarii. Biserica are mii și milioane de sfinți. Eu am fost la Roma, măi fraților. Am văzut Coloseumul unde au pățimit milioane de martiri, timp de 313 ani, până la Edictul din Milan.

Am văzut căngile de fier, unghiile de fier cu care îi scrijeleau pe martiri. Am văzut cuștile unde erau închiși leii și panterele și tigrii care-i mâncau pe creștini. Știți voi prin câte sânghiuri și morți s-a pecetluit Biserica lui Hristos? Și acum vin niște spurcăciuni de astea și strică adevărul, că-i cum zic ei!

Stai oleacă! Biserica și-a vărsat sângele prin milioane de martiri. Avem 14.966.000 numai de martiri, afară de ierarhi și cuvioși și sfinți, pustnici și sihaștri făcători de minuni și mărturisitori. Dumnea-voastră știți ce-i aici, dar eu am fost acolo. Eu am călcat pe acolo pe unde spune Biblia și le-am văzut cu ochii. Mie nu trebuie să-mi spună cineva. Eu le-am văzut cu ochii.

Să se ducă să vadă Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiștea bapțiștilor sau a

penticostalilor. S-o vadă acolo când vine, și o văd sute de mii de oameni. Și câte aclamații sunt acolo! Am luat un magnetofon și s-a înregistrat.

Ce face lumea când vine Sfânta Lumină în biserică! Cum apare? Sfânta Lumină vine sâmbătă la ora unu și un sfert. Sfânta Lumină nu reprezintă învierea la noi pe pământ, ci pogorârea în iad, că trebuia să se împlinească proorocia lui Isaia: *cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții, lumină va străluci peste voi; cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții, va veni peste voi lumină mare*. Sâmbătă Mântuitorul a fost în iad cu sufletul. La noi când a înviat la miezul nopții, a înviat cu tot cu trup, duminica, dar la ei a fost numai cu sufletul și i-a scos.

Vine armata și menține ordinea, că dacă nu, s-ar omorî oamenii acolo, unul pe altul. Se îngrămădesc toți. Armata este de mare folos acolo. Când intri te întreabă: „Ce ești? Catolic? Armean? Ortodox?” Și te așează după confesiune.

Dar nu iese până nu începe slujba duminicii. La *Lumină lină*, la Vecernia duminicii, iese în biserică. Că se pecetluiește mormântul Domnului, când patriarhul citește Evanghelia aceea: *și au pecetluit mormântul împreună cu custodia*. A venit și armata și au pus pe mormântul Domnului sigiliile: grecesc, arăbesc și evreiesc. Sigilează mormântul Domnului și apoi pune vata pe lespedea Sfântului Mormânt și se sting toate candelile. Rămâne toată lumea pe întuneric, cu un mănunchi de 33 de lumânări în mână, numai cu lumina care se vede de la zi. Se roagă patriarhul în genunchi, toți arhieriei îmbrăcați.

Și vine un fulger pe deasupra catapetesmei bisericii, încet-încet-încet, – până acum venea un nor albăstriu –, iar când s-a atins de mormântul Domnului, s-a aprins vata aceea. Sfânta Lumină când vine nu te frige. După ce-a luat contact cu materia, peste câteva minute se înfierbântă.

Și când vine Sfânta Lumină vata se aprinde toată, și candelile se aprind singure, toate odată. Iar acei de sus, de la galerie, nu se mai coboară, că se aprind lumânările singure în mâna lor. Și atunci vine armata și deschide ușile mormântului Domnului din altarul sfintelor mironosițe.

Atunci patriarhul, purtat și de armată și de diaconi, ia niște vată de aceea aprinsă și o pune în niște cutii cu mânere și cu găuri și se duce și strigă în trei limbi: *veniți de luați lumină*.

Și apoi încep cântările *Hristos a înviat*. Sute de preoți și arhierii înconjură sfânta bisericuță. Este o bisericuță mică în cea mare, unde-i Sfântul Mormânt. Și când încep corurile să cânte, nu mai știi, ești pe pământ sau în cer. În atâtea limbi se cântă *Hristos a înviat*.

Este ceva care te ridică de pe fața pământului. Uși cu totul. Și ține cântarea de la Vecernia de sâmbătă până duminică dimineață. Într-una-i cântare și slujbă; zeci de cădelnițe, cădesc diaconii în toate părțile bisericii.

Ce minuni mari sunt acolo! Și blestemații ăștia de sectari văd minunile lui Dumnezeu, că vine Sfânta Lumină din cer, și ei nu cred. Că el vrea să aibă

biserica lui deoparte, că el îi mai bun decât Biserica, că el știe mai mult decât Biserica.

Biserica-i de 2000 de ani și ei au apărut acum ca ciupercile după ploaie. Că el știe multe!

Cu Biblia în mână se duce în iad, că n-o cunoaște. Scriptura se tâlcuiește în multe feluri, nu așa cum cred ei. Numai cei ce au darul Duhului Sfânt pot.

Deci asta vă spun: țineți-vă de Biserică. Că Biserica a întâmpinat nu numai erezii de astea! Ehei, luptele cu arienii, cu urmașii lui Arie, cu Macedonie, cu Sabelie, cu Nestorie, cu Eutihie, cu Dioscor, cu Origen, cu protopaschiții, quartodecimanii. Mamă, câte secte! Așa le-a dat Biserica deoparte. S-au stins, în 50-60 de ani, 20, alta mai mult, alta mai puțin, iar Biserica rămâne, căci Capul ei este în ceruri, Hristos.

Deci vă spun: țineți-vă de Biserică, că Biserica nu s-a întărit prin cuvânt, ci prin putere. Câte milioane și miliarde de minuni au făcut sfinții mucenici în fața împăraților păgâni! Îi dădeau la fiare, și în loc să-i mănânce, le lingeau picioarele. Îi băga în căldări cu smoală topită, cum a fost la Sfântul Mucenic Pavel, și îi întreba: „Nu cumva s-a răcit smoala?”, dar căldarea clocotea, că dedesubt era foc mare. Și a luat oleacă și când a dat pe ostași i-a ars de tot, numai din câțiva stropi.

Când vedeai dumneata omul gol că-l bagă în cazane de aramă clocotite și el stă trei zile și fierbe, dacă era de oțel și se topea, nu puteai rămâne împietrit.

Asta-i Biserica. Biserica lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere. S-a dovedit cu milioane și milioane de minuni Biserica. Și martirii au făcut atâtea minuni și semne, că au atras milioane, cum zice Tertulian: „Azi au mărturisit doi în arenă, care erau scoși la moarte, și 2000 au crezut în Hristos”, că vedeau minuni mai presus de fire.

Deci să stăm bine, să luăm aminte: suntem creștini care credem drept în Sfânta Treime, în Prea Curata Fecioară Maria și în toți sfinții. Pururea să ne rugăm Maicii Domnului și la toți sfinții, să mijlocească la Mântuitorul mântuirea noastră, iertarea păcatelor și viața de veci. Amin.

VINDECAREA LA MORMÂNTUL DOMNULUI A UNEI FEMEII DEMONIZATE

În anul 1974, când am fost la Ierusalim cu mai mulți părinți, am văzut o minune care s-a făcut cu Sfânta Cruce, în biserica Sfântului Mormânt. Au adus o femeie îndrăcită, venită din Cipru. Cu ea erau mama ei, mama soacră și bărbatul ei. Când au băgat-o în biserică era legată cu lanțuri de mâini și de picioare. Din cauza lanțurilor i se vedeau oasele, și ca să nu-i rupă mâinile au pus sub lanțuri niște cârpe.

Avea părul încâlcit, ochii roșii în cap, ca la câini turbați. Și când a intrat în biserică era atâta lume. Necheza ca caii, boncănea ca taurii, bătea ca câinii, urla ca lupii, orăcăia ca broaștele, croncănea ca corbii,

șuiera ca șerpilor, vai de mine! Și a venit starețul Sfântului Mormânt, Arhimandritul Daniil. Patriarhul avea 97 de ani, Benedict, care a slujit cu noi la altar.

„Ce facem, preafericite, că femeia asta strică liniștea la atâta lume?” Pe sus erau galerii, că biserica are trei rânduri de galerii; încap zeci de mii de oameni. Și a zis: „Du-te, Daniile, și adu Crucea Domnului!”

Această femeie fusese la toate bisericile cele mai mari din Grecia, la mănăstiri, la sfintele moaște și nu s-a tămăduit. Și a zis unul: „Du-o la Ierusalim, la mormântul Domnului, că acolo ori moare, ori se tămăduiește!”, că așa-i acolo.

După ce au adus crucea Mântuitorului și s-a apropiat de ea, 20 de oameni n-au putut-o ține. Bătea din picioare și din mâini, răcnea, făcea niște huiete, de gândeai că trece trenul.

Când a ajuns cu Sfânta Cruce, preotul a zis: „Țineți-o bine!” Iar când a atins pedestalul crucii de fruntea ei, a sărit în sus și a căzut ca moartă la pământ. Toți ziceau că a murit.

A venit un doctor din Franța, i-a căutat pulsul și a zis: „Nu a murit. Scoateți-o din biserică!” Atunci au udat-o repede cu apă și încet-încet și-a revenit. Când și-a revenit, a zis:

– Mamă, dezlegați-mă!

– Dragul mamei – îi spunea pe grecește –, cum să te dezlegăm dacă mata fugi?

– Nu mai fug. Nu vă temeți, că nu mai fug. M-a dezlegat Mântuitorul lumii, Hristos.

Mama ei a început a plânge cu cei de față când a văzut minunea. Când a mai stat oleacă a văzut hainele pentru înmormântare, aduse de mama. Și a zis:

– Mamă, mamă, mi-ai adus haine de moarte? Nu știi că aici *Viața din mormânt a răsărit, Hristos?*

Auzi, din Scriptură! Și atunci a zis preotul:

– Dați-i drumul de acum!

Și i-au dat drumul și i-au spălat mâinile și picioarele, era numai sânge de la lanțuri. Părul încâlcit, au venit niște femei cu niște piepteni, încet-încet-încet, abia au descâlcit-o încet. Au luat câte un fir de păr încet, așa cum puteau. Și au spălat-o și au îngrijit-o și au îmbrăcat-o cu hainele cele noi. Și după trei ore a venit pe jos cu părinții ei la mormântul Domnului în biserică.

Ce minune! Acea care ai văzut-o mai înainte legată și sălbatică și nebună și cu draci într-însa. Numai când s-a atins de Crucea Mântuitorului. Acolo să fi fost blestemații de sectari, aiștea care nu cred în Crucea Domnului! Să vadă ei puterea Crucii lui Hristos, satanele astea. Aceștia care nu cred în cruce, exact ca satana, care urăște Crucea lui Hristos.

Și pe urmă, când a ajuns în biserică a întrebat-o patriarhul:

– Silvano, ce s-a întâmplat când te-ai atins de crucea Domnului? Când te-ai vindecat, ții minte?

– Când s-a atins crucea Mântuitorului de fruntea mea am văzut o mână de pe cruce care s-a pogorât pe capul meu. Și când s-a pogorât, eu eram înfășurată cu șapte balauri. Șapte balauri groși în jurul meu. Toți stăteau cu capetele la gura mea și mă mușcau. Când

s-a atins Crucea lui Hristos, s-au desfășurat toți și au zburat și s-au făcut de foc și nu i-am mai văzut. Și atunci când am sărit în sus, toți au fugit.

Atunci de-abia au fugit cei șapte draci care o chinuiau de 35 de ani, când s-a atins de Crucea Domnului.

Pe urmă a venit în biserică și a zis patriarhul:

– Aduceți-o s-o împărtășim la terminarea Liturghiei.

I-a spus să stea la Mormântul Domnului nouă zile, s-o împărtășească în fiecare zi, ca să nu se mai întoarcă balaurii aceia înapoi.

A venit săraca legată și când s-a dus, s-a dus sănătoasă cu mama ei, cu mama soacră, cu soțul ei și fratele soțului ei.

După această minune a venit un părinte cu condica în care se notează toate vindecările făcute de Sfânta Cruce la Mormântul lui Hristos, încheiate cu proces verbal în fața martorilor oculari. Crucea este arma prin care Hristos l-a biruit pe diavol și-l biruiește și astăzi.

C U P R I N S

Legătura Moldovei cu Ardealul.....	5
Cuvânt despre Rugăciunea minții	7
Părintele Cleopa Ilie în dialog cu Părintele Galeriu	33
Părintele Cleopa Ilie în dialog cu Sorin Dumitrescu.....	56
Predică la călugăria părinților Ghervasie și Gherontie.....	84
Despre smerenie	91
Despre ispitele celor smeriți și ale celor mândri	105
„Fă una din trei!”	109
Despre femeia care nu spovedea un păcat	116
Importanța spovedaniei.....	118
Dulcețile duhovnicești	125
„Biserica nu este de ieri de alaltăieri”	127
Vindecarea la Mormântul Domnului a unei femei demonizate	139

